

INHOUDSOPGAVE JAARGANG I

Van de voorzitter	Afl. 1, blz. 3 Afl. 2, blz. 16
Van het secretariaat	Afl. 1, blz. 3
Van de redactie	Afl. 1, blz. 4 Afl. 2, blz. 21
Genealogie + bijlage I J. Sparreboom	Afl. 1, blz. 11-13
Genealogie + bijlage II	Afl. 2, blz. 29-31
Hoe "lezen" we een stamboom? J. Sparreboom	Afl. 2, blz. 27
Stichtingsakte	Afl. 1, blz. 1
Officiële omschrijving wapen	Afl. 2, blz. 23
IJsselmonde, bakermat J. Sparreboom	Afl. 1, blz. 5 Afl. 2, blz. 24
De "Groningse tak" S. Sparreboom	Afl. 1, blz. 7 Afl. 2, blz. 24
Familiereunie 1990	Afl. 2, blz. 16
Het plantengeslacht Sparreboom F.J.S.	Afl. 1, blz. 8
Sparren in Noorweghen senden (herkomst boom, naam en wapen) F.J.S.	Afl. 2, blz. 21
What's in a name? F.J.S.	Afl. 2, blz. 27
Opsporing verzocht	Afl. 2, blz. 28
Oude advertenties en berichten	Afl. 1, blz. 9

Familiestichting Sparreboom
(opgericht 26 januari 1990)

Bestuur:

Voorzitter : Gerrit Sparreboom

Secretaris : Mr Carlo Sparreboom

Penningmeester : Jaap Sparreboom

Leden: ?????

Redactie Familieblad:
Frieda Sparreboom

Genealoog Jan Sparreboom

Alle genealogische gegevens vallen onder verantwoording van de genealoog Jan Sparreboom, tenzij anders vermeld.

Dit Familieblad is het orgaan van de Familiestichting Sparreboom en wordt gratis verstrekt aan de donateurs.

Nieuwe donateurs kunnen zich opgeven bij de secretaris en hun donatie overmaken op gironr. 2792447 t.n.v. Familiestichting Sparreboom (voor 1991 f 25,-) onder duidelijke vermelding van naam en adres.

VAN BESTUUR EN REDACTIE

We zijn met onze familiestichting aan het tweede jaar begonnen. U hebt nu de eerste aflevering van jaargang 2 van ons familieblad in handen; er staan drie afleveringen op ons programma.

De eerste familiereünie was nauwelijks voorbij, of we moesten ons alweer oriënteren op de volgende. 't Was aanvankelijk onze bedoeling deze reünie ergens anders onder te brengen, zodat de leden uit de oostelijke helft van 't land nu eens niet de langste afstanden moesten afleggen. De onderhandelingen kwamen door omstandigheden (o.a. verbouwing) op zulke losse schroeven te staan, dat we maar voor een veiliger plan gekozen hebben. Te lang aarzelen brengt bovendien weer 't risico van volgeboekte zalen met zich mee. Tijdens onze bestuursvergadering van 16 maart hebben we contact opgenomen met Barendrecht, waar we in het ons al bekende Café-Zaal "De Uitspanning", Doormanplein 7 terecht kunnen op zaterdag 5 oktober 1991. Reserveert u deze dag nu meteen voor de familieontmoeting, die natuurlijk weer gezellig zal worden. We zijn nog altijd in een "oprichtingsfase", zodat we u allen opwekken niet alleen om zelf te komen, maar ook om familieleden mee te nemen van wie u weet dat ze wel belangstelling hebben, maar nog geen lid zijn. Vóór de reüniedag zal de tweede aflevering van 't familieblad verschijnen (volgens plan eind augustus); u zult daarin nadere gegevens krijgen.

In het vorige nummer (dec. 1990) zijn enkele foto's opgenomen van de eerste reünie. We weten dat er heel wat geflitst is; zijn er foto's bij die we op de tweede reünie op de borden kunnen tentoonstellen? Misschien kunnen die door belangstellenden besteld worden? Fotografen, neemt u alstublieft spoedig contact op met de redactie: Hugo van Gijnweg 159, 3317 JG Dordrecht, tel. 078 - 173657.

Verder is de redactie óók nieuwsgierig naar persoonlijke resultaten van de eerste reünie; zijn er nieuwe of hernieuwde contacten gelegd met familieleden? En wat is daaruit voorgekomen: briefwisseling, telefoontjes, bezoeken, gezamenlijke uitstapjes, gemeenschappelijke belangstelling? Laat dat eens weten: tenslotte is ons blad óók (en vooral) bedoeld voor de huidige generatie!

Deze laatste opmerking is trouwens in brede zin bedoeld: in ons blad kunt u alles kwijt wat maar enigszins te maken heeft met "familie". De brievenbus kan nog heel wat meer post opslokken. (Met nieuwjaar kwamen er enkele levenstekens van Sparrebomen, wat heel leuk was; verder blijft de markt slap, maar dat zal nog wel veranderen!)

FINANCIEEL OVERZICHT 1990

Ontvangsten

Bijdragen donateurs	f 3.631,--
Leningen	f 2.000,--
Verkoop glaswerk etc.	f 1.671,50
Bijdrage portokosten	f 10,--
Rente giro	f 16,71

Totaal	f 7.329,21
--------	------------

=====

Uitgaven

Kantoorkosten	f 119,50
Portokosten	f 706,02
Drukwerkkosten brieven	f 64,75
Drukkosten familieblad	f 298,91
Notariskosten	f 500,--
Kamer van Koophandel	f 81,15
Wapenregistratie	f 750,--
Aanschaf glaswerk etc.	f 2.077,49
Kosten familiereunie	f 362,50
Aflossing leningen	f 1.000,--
Saldo	f 1.368,89

Totaal	f 7.329,21
--------	------------

=====

TOELICHTING

Ontvangsten: In 1990 hebben 139 donateurs het donatiebedrag van f 25,-- overgemaakt (f 3.475,--) Aan extra giften is een bedrag van f 156,-- ontvangen.

Op de valreep hebben enkele donateurs alsnog hun bijdragen gestort samen met de donatie voor 1991.

Om onze werkzaamheden in 1990 te kunnen starten hebben we een kortlopende renteloze lening moeten afsluiten van f 2.000,--, welke voor de helft inmiddels is afgelost. De rest (f 1.000,--) hopen we dit jaar te kunnen aflossen.

De opbrengsten van glaswerk en wapenafbeeldingen zijn, doordat niet alles in 1990 is verkocht, lager dan de aanschafprijzen.

Uitgaven: De oprichting van onze Stichting noodzaakte ons enkele onvermijdelijke kosten te maken, zoals notariskosten, Kamer van Koophandel en kosten wapenregistratie.

De kosten van drukwerk (brieven en familiebladen) alsmede portokosten (totaal f 1.069,68 moeten nog worden verhoogd met f 425,93 (voor het in december verschenen Familieblad en portokosten). Deze kosten zijn in 1991 betaald.

BETALING DONATIES 1991

Wij verzoeken u uw donatie voor 1991 (f 25,-- of meer) uitsluitend met gebruikmaking van bijgevoegde accept-girokaart te willen overmaken op girorekening 2792447 t.n.v. Stichting Familiestichting Sparreboom te Delft.

Tot op heden hebben al enkele donateurs hun bijdrage overgemaakt. Zij ontvangen geen accept-girokaart.

Eén van deze donateurs verblijdde ons met een extra gift van f 100,-- **DOET GOED VOORBEELD GOED VOLGEN?**

Helaas willen de betalingen vanuit het buitenland niet het gewenste resultaat opleveren. De chèques via de CITY-BANK moeten via onze bankrelatie worden geïnd, maar door de hoge bemiddelingskosten is het netto bedrag gering. Men heeft ons verzocht te wijzen op gebruikmaking van de internationale postwissel.

Jaap Sparreboom, Penningmeester.

VAN HOBBY TOT HARTSTOCHT!

Ouders, grootouders, over-, betovergrootouders, je weet dat ze er zijn en waren, maar toch is 't een ervaring als je geconfronteerd wordt met je stamboom. Daar staan alle voorouders en helemaal onderaan: jijzelf. Dat ben jij dus en er is iemand die dat allemaal over jou bij elkaar gezocht heeft. Wie die iemand?

Op een zondag in februari reed ik met de bus van Dordrecht naar IJsselmonde. De velden waren witbesneeuwd, op de vijvers krioelden de schaatser: zo zullen onze voorouders dit eiland ook gekend hebben. Niet ver van de Adriaen-Janszkerk wonen Miep en Jan Sparreboom, die me over hun genealogisch avontuur verteld hebben.

Ongeveer acht jaar geleden begon Miep een onderzoekje naar haar overgrootvader, die schaap-herder geweest zou zijn. Dat bracht haar naar het Rijksarchief in Den Haag en Jan begeleidde haar als chauffeur. Uit nieuwsgierigheid ging hij ook eens snuffelen in de boeken van Ridderkerk en kwam tot zijn verbazing -hij zelf kende geen enkel familielid in Ridderkerk- een hele reeks Sparrebomen tegen. Hij maakt notities: geboorten, huwelijken, kinderen werden bij ouders geplaatst en zo werden er gezinnen zichtbaar. 't Enthousiasme was geboren en groeide gestaag!

Toen stapten Miep en Jan (die intussen samen aan de slag waren gegaan) over op een andere methode: kwartierstaten, die uitgaan van "jezelf", een stel ouders, vier grootouders, acht overgrootouders, enz. Er komen dus veel andere familienamen op zo'n kwartierstaat te staan. Hierna concentreerden ze zich op de Sparrebomen, wat een genealogie oplevert, die uitgaat van de oudst bekende voorvader, zijn kinderen, enz., maar alleen ingevuld volgens de mannelijke nazaten. Kwartierstaten laten de families van man en vrouw tot haar recht komen. Beide methoden kunnen belangrijk zijn.

Miep had een cursus genealogie gevolgd in 't wijkcentrum De Klimmende Bever, bij Arie van Munster. Deze gedreven figuur richtte later het streekarchief IJsselmonde op. Op zo'n cursus leer je wát en hòe je moet noteren; Jan ontdekte tot zijn spijt dat hij zonder voorkennis te weinig had opgeschreven en opnieuw moest beginnen. Vervolgens hebben beiden een cursus oud-schrift gevolgd, waarna ze door oefenen en nog eens oefenen zich langzamerhand vertrouwd maakten met de vele moeilijkheden van de oude akten.

Voor 't opzetten van hun "verzameling" gingen Miep en Jan eerst naar 't Rijksarchief in Den Haag; daar zijn namelijk (o.a.) de archieven van Ridderkerk ondergebracht. Voor IJsselmonde moesten ze naar Rotterdam, waar de archieven van deze gemeente plus de geannexeerde gemeenten te vinden zijn. Jan was dus begonnen met het overschrijven van gegevens uit boeken die hij "per ongeluk" in handen kreeg. In de archiefzalen zitten méér mensen te schrijven, men geeft elkaar tips, raad en zo kom je achter een aantal zaken. Ga je naar een volgende archief, dan kan dat een ander systeem hebben: hier is alles gerangschikt op alfabet, dáar op een andere manier; hier kun je alles zelf pakken, dáar moet je aanvragen. Nu zijn veel akten op microfiches gezet, wat 't lezen bemoeilijkt: je hebt maar één akte voor je en niet 't hele boek (je kunt geen handschriften vergelijken); de fotokopieën worden automatisch belicht, de ene foto kan dus beter zijn dan de andere; 't verschil tussen b.v. een inktvlek en een vlek in 't papier verdwijnt, of de achterkant van het blad schijnt door. Na Den Haag en Rotterdam kwamen andere archieven aan bod. Voor een jongeman uit IJsselmonde, die huwde met een jongedochter uit Dordrecht, moet je óók naar 't Dordtse gemeentearchief.

Tot in Duitsland werd gezocht, d.w.z. ten behoeve van de kwartierstaten, voor Sparrebomen is er tot nu toe nog niet over de grenzen gezocht.

Genealogen beoefenen hun hobby serieus: in de zalen waar iedereen voor zichzelf zit te studeren, heerst meestal een plechtige stilte. Maar kom je b.v. in Schoonhoven, dan is er een gemoedelijke sfeer, er wordt gepraat zonder dat anderen zich daaraan ergeren. In Assen, vertelde Jan, kwam hij stilletjes de grote zaal binnen, over de tafeltjes heen zag hij in de verte de zaalchef zitten, een groot bord met "Stilte" boven zijn hoofd. Terwijl hij zoekend rondkeek, bulderde de chef: "Wat wenst U?". In de meeste archieven is een koffiekamer en daar heeft iedereen belangstelling voor de anderen. Op 't horen van de naam Sparreboom draaide eens een heer (Jacob Harders, genoemd in 't artikel van Sieb Sparreboom in deze aflevering) zich om naar Miep en Jan, zei dat zijn schoonmoeder Sparreboom heette en die bleek te behoren tot wat wij nu de Groningse tak noemen. Toen Jan zijn spijt erover uitte dat die tak uitgestorven was, kreeg hij ten antwoord dat die nog springlevend was en wat

méér is, dat er al jarenlang door iemand van die tak genealogisch onderzoek gedaan werd! Dat blijkt dus Sieb Sparreboom te zijn, die de resultaten van zijn onderzoek nu als "vervolgverhaal" voor ons blad schrijft. Sieb en Jacob Harders voor de Groningse tak, en Miep en Jan zijn, voor zover bekend, de enige genealogische onderzoekers in onze familie. Dat is toch jammer: met het kostbare materiaal zal ook in de toekomst wat gedaan moeten worden.

Jan geeft in najaar en winter cursussen oud-schrift in 't streekarchief IJsselmonde, waar steeds belangstelling voor is, ook van mensen die geen genealogisch onderzoek willen doen, maar b.v. kennis van oud-schrift nodig hebben voor een historisch of taalkundig onderzoek. Er kunnen zich bij 't ontcijferen van oud-schrift problemen voordoen i.v.m. schrijfwijze of woordgebruik. Merkwaardig was dat stukken in 't Groningse archief uit een bepaalde periode makkelijker te lezen waren dan die in Rotterdam, terwijl daarnaast ook een periode door woordgebruik bijna onleesbaar was, misschien door sterke Duitse invloed. De leesbaarheid is ook afhankelijk van de functionaris. De ene notaris zal alle juridische formules voluit en de gegevens uitvoerig (laten) opschrijven, terwijl een "luie" notaris met "enz." of "etc." volstaat.

Voor alle volledigheid heeft Miep alle microfiches van de IJsselmondse burgerlijke stand tussen 1811 en 1902 stuk voor stuk doorgenomen en iedere vermelding van de naam Sparreboom genoteerd, wat jaren arbeid gekost heeft. Later heeft ze ook in Rotterdam gezocht, waar evenwel minder te noteren viel. Jan schreef die gegevens thuis over en nu zijn alle gegevens in een zelfbedacht dubbelsysteem opgenomen. Miep heeft een archief van iedereen op kaart, Jan heeft een archief van gezinsbladen. Iedere keer dat een naam Sparreboom opduikt, wordt die door Miep genoteerd, met gegevens, die worden aangevuld. Zodra iemand in een gezinsverband opgenomen kan worden (van hem of haar wordt een huwelijk, worden ouders, kinderen gevonden), wordt een familieblad gemaakt. Zo is 't mogelijk op verschillende vragen naar informatie antwoord te geven, terwijl alle gegevens zo ook wederzijds controleerbaar zijn. Miep heeft nu ruim 4.000 kaartjes over Sparrebomen verzameld (de kaartjes over de aangetrouwde families niet meegerekend).

In de beginperiode werkte Miep twee dagen in de week in de archieven, beiden drie à vier avonden en ook nog in de weekends. Ze hebben letterlijk kosten noch moeite gespaard! In hun vakanties kampeerden ze in de buurt van archieven: Hoorn, Alkmaar, Groningen, Leeuwarden, Arnhem, Duitsland. Nu voor Jan de Vutperiode nadert, wordt er al gedacht aan de "rust" om een en ander nog eens na te lopen, geschreven gegevens te typen, de computer bij te werken, een bezoek aan Zweden te brengen (die adellijke familie Sparre brengt de fantasie natuurlijk wel aan 't zweven! zie 1e jrg. , afl. 2, blz. 18)

F.J.S.

DE "GRONINGSE TAK" III

(zie jaargang 1, afl. 1, blz. 7 en afl. 2, blz. 24)

Motto: "What's in a name"

Aanvankelijk was in Pekela bijna iedereen welkom, ongeacht herkomst, ras of verleden. Voor het geloof was er maar één uitzondering: de Rooms-Katholieken, maar die lieten het wel uit hun hoofd om er naar toe te gaan, behalve misschien een enkele "afvallige". In Veendam was men nóg toleranter. Als we het verhaal mogen geloven, zouden zich daar nog nakomelingen van Zigeuners bevinden. In ieder geval is er nog een doodlopende straat: het "Egypterseind". Men dacht vroeger dat alle Zigeuners uit Egypte kwamen; ook de Britten dachten dat, getuige het Engelse woord "gipsy" voor Zigeuner. Ergens uit diezelfde streek (Israël) kwamen de Joden en "dus" werden zij met de Zigeuners over één kam geschoren. Beiden hadden dezelfde reputatie: slim, maar niet altijd betrouwbaar. Er waren in Pekela natuurlijk óók Joden (maar in Veendam en Wildervank veel meer). Een van hun oudste (niet meer bestaande) begraafplaatsen in ons land lag waarschijnlijk ergens tussen Veendam-Wildervank en Pekela (ca. 1700). Zelfs Joden uit de stad Groningen werden er begraven. (Groningen had nog geen Joodse begraafplaats, maar Leeuwarden wel).

Maar tijden veranderen: ongeveer 100 jaar later, vanaf het begin van de jaren 1700 tot omstreeks 1750 acht de Pekeler gemeenschap het nodig om een verbod uit te vaardigen op "blijvende vestiging van Joden". Veel Joden vluchten dan naar Oost-Friesland, maar na enkele decennia beginnen ze terug te komen. Ze worden gedoopt wanneer duidelijk is dat zij vroeger al in Pekela hebben gewoond, maar als dit niet het geval is, worden ze onherroepelijk uitgewezen.

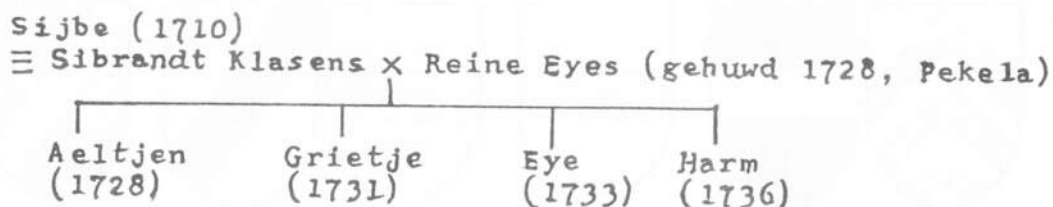
Nu terug naar de familie. In de tweede aflevering van ons Familieblad is (op blz. 26) melding gemaakt van het huwelijk van Sibrandt Jans met Jantjen Klasen (28-2-1706). Ik vond toen één naamsverandering genoeg en bewaarde de volgende voor het stukje in deze aflevering.

Jantjen Klasen heette nl. Jantjen Sibrandts. Wanneer zij bij het huwelijk haar ware naam had opgegeven, zou men "gedacht" kunnen hebben dat een vader met zijn dochter trouwde. Zij was waarschijnlijk een nichtje van haar man Sibrandt Jans. Na de geboorte van haar eerste kind ging zij zich -bij de doop van haar volgende kinderen- weer Jantjen Sibrandts noemen: dat kon zonder enig bezwaar want het kwam veel voor dat vrouwen ter verduidelijking de naam van hun man opgaven (-in dit geval Sibrandts-vrouw i.p.v. Sibrandts-dochter-). Bij de doop van haar laatste kind noemt zij zich weer Jantjen Klasen: indien zij zou komen te overlijden, moest niet haar ware naam op de grafzerk komen te staan. (Voor diegenen die aan dit verhaal zouden twifelen, verwijs ik naar de huwelijksakte van de iets jongere broer van hun zoon Sijbe: Klaes. Als getuige tekent daarbij ene Jan Sibrandts: een volle broer van moeder Jantjen.

Nu komen we op Sijbe. Tegen de wil van zijn vader: Sibrandt Jans (die het "gemeentebelang" van een vestigingsverbod voor Joden voorstond en/of vreesde dat het zijn zoon daardoor slecht zou vergaan) trouwt Sijbe in 1728 op 18-jarige leeftijd met een Jodinnetje: Reine Eyes. "Na voorgaande onderwijsinge en belijdenisse den geloof toegedaan" werd zij als "bejaard persoon" (18 jaar) in Pekela op 7-9-1728 NH gedoopt* (kort na de geboorte van haar eerste kind). Het conflict tussen vader Sibrandt Jans en Zoon Sijbe heeft blijkbaar dramatische vormen aangenomen. Een afsplitsing was het gevolg: Sijbe ging zich Sibrandt Klasens noemen: namen van moederskant, ook de voornaam, want zijn moeder heette immers Jantjen Sibrandts. (Vandaar de eerdere uitweiding daarover.) "Sibrandt Klasens" en Reine Eyes vernoemden hun kinderen niet naar zijn vader en moeder (geen Jan en geen Jantjen). Hun kinderen heetten: Aeltjen (1728), Grietje (1731), Eye (1733) en Harm (1736).

Dit verhaal valt moeilijk te bewijzen; het steunt alleen maar op familie-overlevering. Zowel de oudste als de jongste broer van mijn vader (-hij stierf toen ik 13 jaar was-) hebben het mij verteld. Zij deden nogal geheimzinnig over deze breuk in de familie, maar wisten ook niet precies wat er aan de hand was geweest. Het enige wat ik van hen hoorde, was dat er sprake was van "schandalig" gedrag (van de ouderen) en dat de "afsplitser(s)" moeders naam had(den) aangenomen. En dat klopt wel met het bovenstaande.

Over Eye Sibrandts die op 20-1-1760 trouwde met Grietje Klasens Ekel en over hun nakomelingen hoop ik in de volgende aflevering te berichten.

* N.B. Met nadruk wil ik hier vermelden dat de gegevens waarbij door mij een sterretje is gezet, afkomstig zijn van Jan Sparreboom en mijn (aangetrouwde) neef Jacob Harders. Na mijn signalering van Reine Eyes als "bejaard persoon" (en mijn conclusie dat zij van Joodsen bloede was) hebben zij dit geverifieerd. Ook alles wat nu nog moet volgen is grotendeels het werk van Jan en Miep en van Jacob Harders. Je moet niet prikken met de veren van een ander, ook al heb je er iets aan "gladgestreken". Jan en Jacob zochten het niet, zoals ik, alleen in de "diepte", maar ook in de "breedte". Daar ben ik tot nu toe nog niet aan toegekomen, ondanks de aansporingen van Jan.

DE OORSPRONG VAN DE HERALDIEK

Er is een tijd geweest waarin een ieder wist wat een heraldisch wapen was. Vandaag de dag is dat anders, al treft men waar men ook gaat of staat heraldische wapens aan, bijvoorbeeld stadswapens, koninklijke wapens.

De maatschappelijke voorwaarden voor het ontstaan van het wapenwezen waren reeds lang aanwezig, maar ze deden zich eerst blijvend gelden toen er militaire ervaringen optraden. Die maakten het noodzakelijk dat er een mogelijkheid kwam personen afzonderlijk en ook hun nationaliteit te herkennen. Het aangeven van de nationaliteit door een uiterlijk kenteken was een uitkomst voor al diegenen die na het verlaten van hun vaderland op de taalbarrière stuitten; tevens kon men zich hierdoor makkelijker aansluiten bij landslieden. De taalbarrière kon slechts door enkelen overwonnen worden met behulp van het kerkelijke latijn of met de hoofdtal der hogere standen, het Frans.

Ten tijde van de kruistochten, waarbij een groot aantal krijgslieden was betrokken, met als gevolg een ontstellend aantal doden en gewonden, ontstond de behoefte aan een meer bescherming biedende bewapening. Deze bestond in het bijzonder uit een verdergaande afdekking van gezicht en hoofd d.m.v. een helm, waardoor de krijgsman onherkenbaar werd. Dit had tot gevolg dat hij, net zoals de hedendaagse bestuurder van een tank of een piloot van een vliegtuig, zijn uitrusting van een gemakkelijk te herkennen teken moest voorzien. De krijgsman kon dit doen door iets boven op de helm te plaatsen, maar ook door delen van de uitrusting te beschilderen, met name zijn schild. Ook werd dit gedaan op het paardedek. Paarden waren immers in die tijd het gebruikelijke vervoermiddel. Uiteraard waren voor het aanbrengen van deze kentekens regels ontwikkeld, die heden ten dage, nauwelijks veranderd, nog van kracht zijn.

De heraut

Iedereen moest zo snel mogelijk herkend worden. Het teken op de wapenuitrusting, in het bijzonder op het strijdschild, vertegenwoordigde personen of groepen. Ook fungeerde de aanwezigheid van een wapen als plaatsvervanger van de persoon, zelfs na zijn dood, bijvoorbeeld bij een gedenkteken of als grafversiering. In de middeleeuwen waren er eindeloze twisten die door de ridders werden uitgevochten. Hun vechtlust en bekwaamheid konden ze ook tonen in een "vreedzame" wedkamp met wapens, het toernooi.

Iedere deelnemer aan een wapenfeit, of dit nu een militair karakter droeg of een vreedzamer: de wedkamp, maakte zich herkenbaar via een wapenteken op zijn schild, helm en banier en het paardedekkleed. De oudste van tekens voorziene wapenschilden stammen uit ca. 1150. (Afbeeldingen van het wapenschild van Karel de Grote berusten dus op fantasie uit later tijd. Zo kregen zelfs de heilige drie koningen een wapen toegedicht!)

eenvoudige tekens uit de beginperiode, variaties door kleurwisselingen.

69. de Rasse.

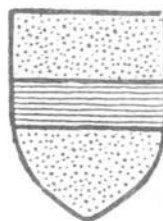
70. de Bassompierre.

71. van Borsselen van der Hooge.

72. Caimo.

73. de Spangen.

74. de Blondel de Schiers.

75. de Nédonchel.

de keper!

Alleen aan hun tekens konden de stijders worden onderscheiden. Dit maakte het noodzakelijk dat er personen waren die aan de hand van dit teken konden onthullen of men met vriend of vijand had te maken. Deze personen moesten niet alleen over een uitstekend geheugen beschikken, maar ook volkomen betrouwbaar zijn: een onjuiste informatie zou katastrofale gevolgen kunnen hebben. Dit was de belangrijkste taak van de Heraut, die ook tot de vaste kern van de vorstelijke hoven behoorde.

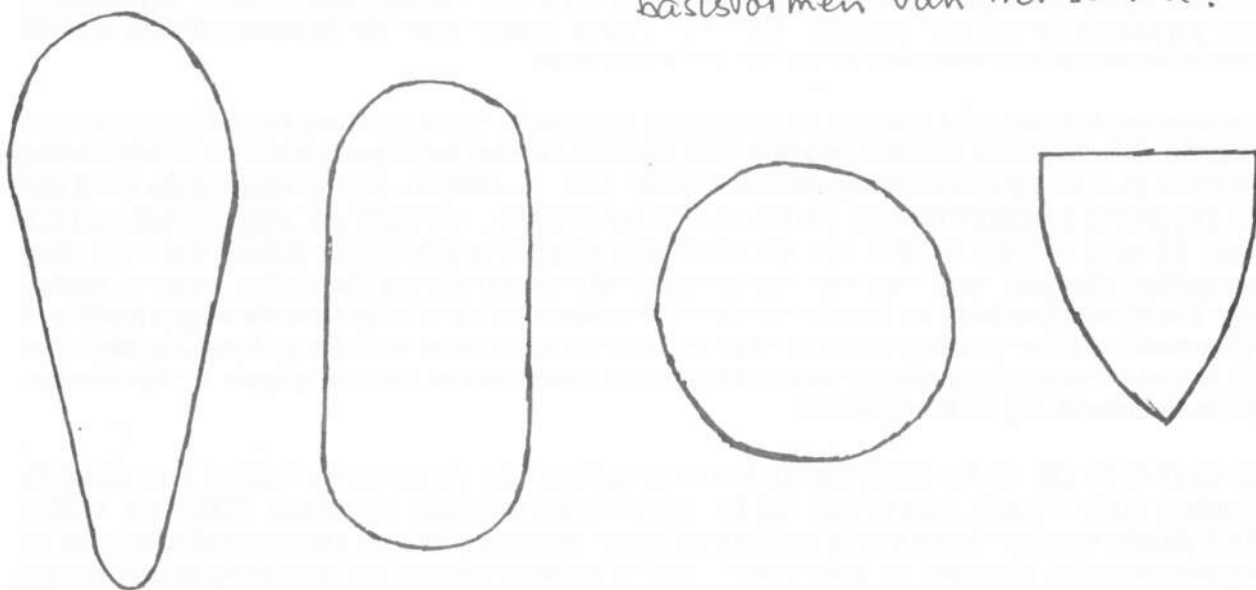
Dankzij hem ontstonden de wapenverzamelingen op perkamentrollen of in boeken, bestaande uit op elkaar gelegde vellen papier. Tegenwoordig worden ook wapens die als beeldhouwwerk of als wandbeschildering in bouwwerken bewaard zijn gebleven, tot wapenverzamelingen gerekend; hieronder vallen ook met wapens versierde interieurstukken als meubels en tapijten (bijv. de wapens van de ridders van het Gulden Vlies in de St. Jacobskerk te Den Haag). Ook is het een geruime tijd gebruikelijk geweest wapens aan te brengen op gebruiksvoorwerpen zoals serviesgoed en glaswerk.

Uit het wapenteken is het zegel, de zegelring, het stempel ontstaan. Dit gold als een verklaring, als een bewijsstuk. Afspraken op velerlei gebied werden vroeger met een handslag geregeld, wat bij de geringe levensverwachting van onze voorouders niet zonder risico was. Getuigen waren dus erg belangrijk en om hun getuigenis een duurzaam effect te verlenen, hingen zij aan akten de afdruk van een stempel in een hard wordende materie, die weliswaar niet eeuwig houdbaar was, maar die toch de belofte van de opsteller der akte enige generaties kon overleven. Zegeldragende personen waren over het algemeen de adel en hoger geplaatste ambtenaren en geestelijken. In zo'n zegel kwam veelal het wapen(teken) naar voren, hoewel dit zeker in de beginperiode niet altijd het geval was.

Voor we bij het familiewapen terechtkomen, dat bij genealogisch onderzoek (voorouder-, stamboom-onderzoek) van toepassing kan zijn, een uitleg over de belangrijkste tekendrager, het schild. Het schild is de belangrijkste drager geworden van wat men aanvankelijk eenvoudigweg tekens noemde en die later heraldische afbeeldingen werden genoemd.

Voordat het echter zover kon komen, moest het schild als afweer en zelfs als aanvalswapen in de loop van eeuwen een ontwikkeling doormaken die bepaald werd door de bewapeningstechniek. Uiteraard is de vorm van het schild door de tijden heen sterk veranderd, mede door de verandering van de oorlogstechniek. Met de vervolmaking van de uitrusting der ridders, voornamelijk wat het harnas betrof, verliest het schild wapentechnisch gezien zijn functie. Los daarvan werden er echter ook na de bloeitijd der toernooien rond 1500 altijd nog schilden vervaardigd. Het waren meesterlijke, met de hand vervaardigde kunstwerken van hoge kwaliteit, die bij plechtige gebeurtenissen tot de uitrusting van personen uit de ridderstand behoorden. (Volkeren die nog lang van de ingrijpende veranderingen in de oorlogstechniek en van het gebruik van buskruit verschoond waren gebleven, bestreden elkaar tot de kennismaking met de koloniale mogendheden altijd nog met lans, pijl en boog en schild. Ook nu nog wordt het schild door inheemse volkeren gebruikt, bijv. bij rituele dansen. En wat te zeggen van het schild dat door de politie anno nu tijdens bijvoorbeeld rellen wordt gebruikt!

basisvormen van het schild.

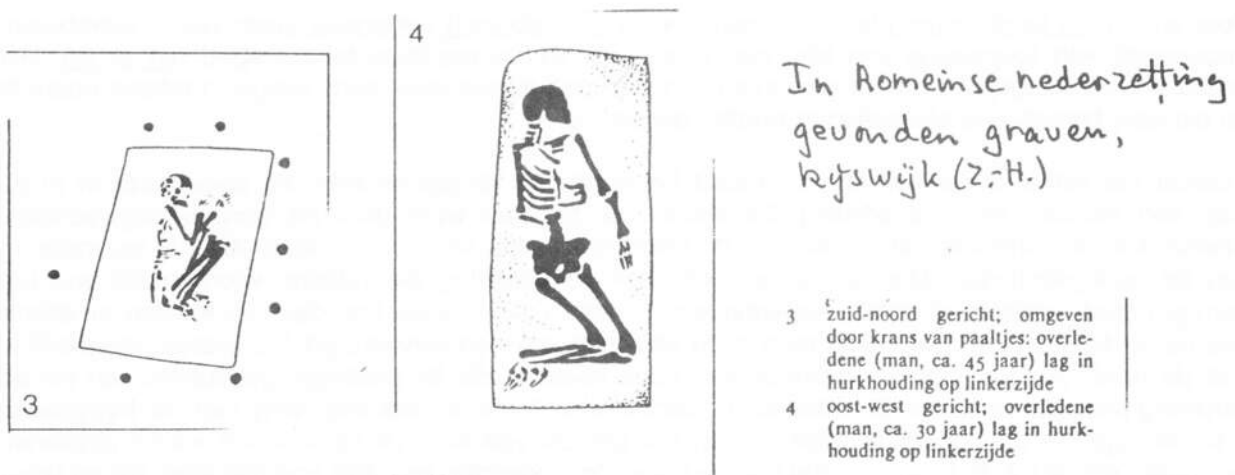

Marian van der Hoofd, Rotterdam.

VAN STERVEN, BEGRAVEN EN ROUWEN IN NEDERLAND I.

Als we ons met voorouderonderzoek (genealogie) bezighouden, is de dood een belangrijk gegeven. Net zoals een geboorteakte of huwelijksakte kan ook de overlijdensakte ons belangrijke gegevens verschaffen. Het sterven, begraven, cremëren en de rouw kennen verschillende perioden met grote verschillen. De dood en alles daaromheen is vaak een taboe, maar hoort bij het leven. Ieder leven eindigt eens, met de dood.

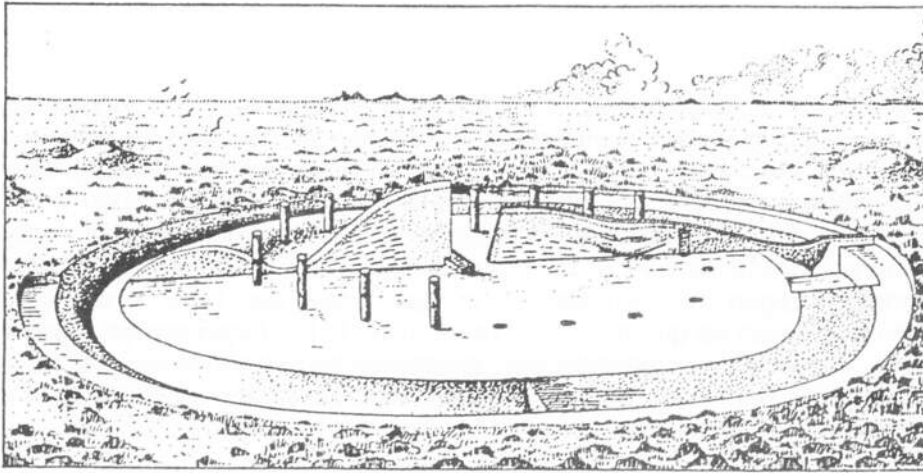
Vanaf circa 4000 jaar voor Christus (het laatste millennium van de Steentijd) beschikken we over gegevens; uit de midden- en oude Steentijd is tot dusver niets gevonden dat wijst op een menselijke begraafplaats. Het is gebleken dat er in de wijze van begraven en cremëren geen sprake is van een geleidelijke ontwikkeling. Begraven en cremëren bestonden naast elkaar of wisselden elkaar af, mogelijk onder invloed van nieuwe cultuurstromingen. Het eerst bekend is begraven met opgetrokken benen: de slaap- of foetushouding, in graven waarvan de bodem soms bedekt was met takken. Vaak werden de lijken afgedekt met planken waarop grafritten werden gezet.

Omstreeks 2700 voor Christus werden de doden begraven in de zogenaamde hunebedden, waarvan restanten de eeuwen hebben overleefd. Aanvankelijk begroef men zijn doden in ondiepe kuilen, maar op een gegeven moment werd de behoefte gevoeld aan monumentale begraafplaatsen. De hunebedden zijn gebouwd uit een rotsvaste overtuiging, want het verslepen van de keien, die een gewicht hebben dat varieert van 5000 tot 25.000 kilo, moet voor mensen met beperkte hulpmiddelen een gigantisch karwei zijn geweest. Men kan slechts gissen naar de levensovertuiging van de hunebedbouwers; een speculatie is die van een zonnecultus.

Hunebedden hebben altijd sterk tot de verbeelding gesproken. Vanaf de vroeg-christelijke tijd werden de grote steenhopen in verband gebracht met heidense rituelen en afgeschilderd als satanshoeden, waarover men elkaar de meest afgrijselijke verhalen wist te vertellen. Van kerkelijke zijde werd dan ook regelmatig aangedrongen op afbraak van de hunebedden, voorzover dat nog niet was verricht. Weer en wind immers hadden van de voormalige zorgvuldig afgewerkte graven niet veel meer overgelaten dan kale, vaak voor een deel omgetuimelde hopen stenen. Bovendien overwon menige boer zijn bijgeloof en bakte en boorde de stenen in stukken om ze te gebruiken als wegverharding of dijkverzwaring. Maar gelukkig waren er al in de 17de en 18de eeuw verlichte geesten die begrepen dat er met de verdwijning van de hunebedden unieke monumenten verloren gingen. Er zijn momenteel in Nederland nog 54 hunebedden.

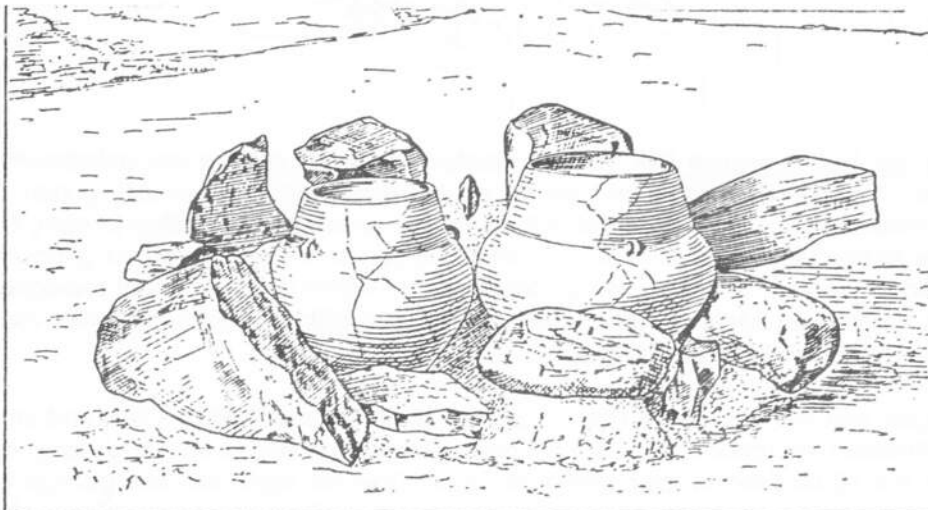
Na de periode van de hunebedbouwers komen er culturen die de gewoonte hadden hun doden te begraven onder heuvels, een gebruik dat tot diep in de bronstijd zou voortduren (3000 - ca. 1000 v. Chr.). Allerlei vondsten in en om de grafheuvels geven aanleiding tot vele veronderstellingen over de begrafeniserituelen. Greppels en palenkransen om de heuvels kunnen een markering tussen het rijk van de levenden en de doden zijn. Geraamten werden gevonden met opgetrokken knieën: zowel een slaaphouding als een terugkeer naar de moederschoot. Grafheuvels die slechts plaats bieden aan één kindergraf, terwijl in andere heuvels de stoffelijke resten van wel vijftig personen zijn gevonden, doen denken aan een bijzondere verering of misschien zelfs aan kinderoffers.

21. Reconstructie, opengewerkt om de structuur zoals teruggevonden door systematische opgraving te laten zien, van de ringwalheuvel (Tumulus 5) te Hijken (Drenthe), opgegraven in 1930. De wijdgestelde palenkrans moet later dan de heuvel zijn opgericht, aangezien de paalgaten deze doorsnijden. Naar Van Giffen.

De doden werden begraven in kuilen of op de grond gelegd, waarna over het graf een heuvel werd opgeworpen. Bij uitzondering was er sprake van crematie, waarna over de verkoolde resten eveneens een heuvel werd opgeworpen. De doden werden soms ook wel begraven in houten kisten van uitgeholde boomstammen of in een met stenen afgezette ruimte. De ligging was veelal in de slaaphouding, maar in kisten ook gestrekt op de rug liggend. Bij het neerleggen werd veelal verschil gemaakt tussen mannen en vrouwen: de mannen op hun rechterzij met het hoofd in westelijke richting, de vrouwen op hun linkerzij met het hoofd naar het oosten. Aan de doden werden giften meegegeven die varieerden van een enkel eenvoudig potje tot sieraden, werktuigen en wapens.

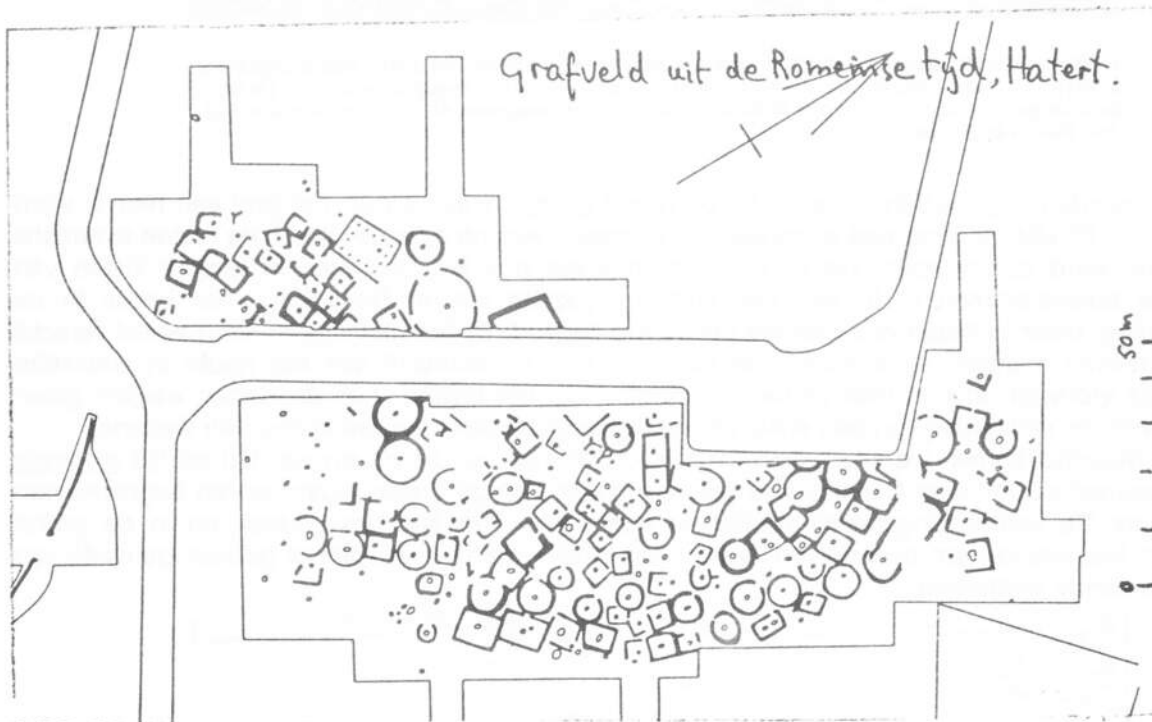
Vanaf de Steentijd komen we naast de verschillende vormen van begraven van tijd tot tijd crematie tegen. Omstreeks 1000 voor Christus was het verbranden van de doden algemeen en begraven een uitzondering. De verbrandingsresten werden in een doek of in een urn gedaan en in de grond gestopt. In Nederland werd over de urn meestal een grafheuvel opgeworpen of gebruik gemaakt van een al bestaande grafheuvel.

Gaandeweg maakte men de grafheuvel minder hoog. Tenslotte werd er slechts een greppel om de urn gegraven en bestond de grafheuvel uit niet meer dan de uit de greppel afkomstige aarde. De urnen zijn meestal eenvoudig van vorm en soms is er zelfs sprake van eerst voor andere doeleinden gebruikte potten of slordig gemaakte urnen. De grafgiften bestaan uit niets meer dan een potje en een enkel sieraad of gebruiksvoorwerp, waarbij vrouwen en kinderen beter werden bedeeid dan mannen.

Hoezeer de Romeinen gedurende hun verblijf (ca. 50 v.C. - ca. 400 n.C.) een stempel hebben gedrukt op het leven in Nederland, blijkt uiteraard ook uit de begrafenisgewoonten. Hoewel het begraven van lijken voorkwam, werd in hoofdzaak gecremeerd. De crematieresten werden in de eenvoudigste gevallen zonder meer in een naast de brandstapel gegraven kuil geschoven. Nam men iets meer moeite, dan werden de resten in een doek gewikkeld of in een urn gedaan of soms een glazen fles.

Over het geheel werd een heuveltje geworpen. Bij crematies van belangrijke personen werd de as in een fraaie kist of sarcofaag geplaatst; persoonlijke voorwerpen werden mee gecremeerd en gingen daardoor veelal verloren, maar bij de crematieresten werden allerlei voorwerpen geplaatst, variërend van kostbare parfumesjes en rijke sieraden tot praktische zaken zoals kannen en kruiken met voedsel en drank, gereedschap, wapens en schrijfgerei. Ook is er sprake van statussymbolen en symbolische voorwerpen. Soms worden er beeldjes gevonden van goden die in verband staan met de dood: de Romeinen zagen de dood als een overgang naar een beter leven. De graven van welgestelden waren ook boven de grond duidelijk herkenbaar. In het begin van onze jaartelling waren er z.g. dodensteden, een wirwar van gedenkzuilen, grafstenen en beeldhouwwerk ter herinnering aan of tot glorie van gestorven Romeinen. De inscripties bevatten zakelijke mededelingen, soms werden episoden uit het leven van de overledene verteld in inscripties of afgebeeld in steen.

De ineenstorting van het Romeinse Rijk ging vergezeld van de bekende grote volksbewegingen, de tijd van de Friezen, Franken en Saksen, een wereld die beheerst werd door woeste goden, de tijd van de Germaanse heldensagen, een bestaan temidden van de geesten, met heilige bomen, bronnen en keien. Alles en iedereen was beziel en al die geesten moesten tevreden worden gehouden, vooral tijdens het sterven en kort na de dood: een geloof dat ongetwijfeld de bron is van rouwgebruiken die zich eeuwenlang hardnekkig hebben weten te handhaven. Het blijkt dat cremeren bleef voortbestaan; de Friezen bleven tot in de vijfde eeuw begraven.

Het in de nadagen van het Romeinse Rijk in geringe mate doorgesijpelde Christendom werd met name door de Franken vastgehouden. Dit had een voorkeur tot begraven tot gevolg, maar in de zevende eeuw is ook bij de Franken cremeren weer regel. Over het algemeen kan gezegd worden dat gebruik werd gemaakt van de oude begraafplaatsen zoals grafheuvels, urnenvelden of Romeinse dodensteden. Ook was er sprake van bijgaven, wat vaak tot het plegen van grafschennis leidde. Het boven elkaar begraven werd verboden, omdat dit de rust in het graf zou verstoren. Er kwam een nadrukkelijk gebod van Karel de Grote om te begraven op kerkelijke begraafplaatsen en niet op heidense plaatsen zoals de grafheuvels.

Juist in onze eeuw is heel veel bekend geworden over de prehistorie door opgravingen, die nog steeds nieuwe informatie opleveren. Er is dan ook een enorme lijst publicaties. De illustraties zijn ontleend aan: J.J. Butler: Nederland in de Bronstijd en Dr. W.A. van Es: De Romeinen in Nederland; beide uit de Fibula-reeks, Haarlem 1979 en 1980.

Enkele musea waar men terecht kan voor prehistorische en vroeghistorische vondsten in Nederland:
Biologisch-Archeologisch Instituut, Groningen
Fries Museum, Leeuwarden

Rijksmuseum G.M. Kam, Nijmegen
Provinciaal Museum Drenthe, Assen
Provinciaal Oudheidkundig Museum, Utrecht
Allard Pierson Museum, Amsterdam
Koninklijk Penningkabinet, Den Haag
Rijksmuseum voor Oudheden, Leiden
Gemeentelijk Museum, Aardenburg (Z.)
Thermenmuseum, Heerlen
Archeologisch Reservaat, Stein (L).

Marian van der Hoofd, Rotterdam.

OPSPORING VERZOCHT

A. Door S. Sparreboom, [REDACTED]

Tijdens onze bijeenkomst in Barendrecht kwam in de lunchpauze een dame naar mij toe die zich voorstelde als een "tweede mevr. Sparreboom" uit Vught (N.Br.). Mijn broer (L.H. Sparreboom) woont al sinds 1967 in Vught, maar hij en zijn vrouw konden niet in Barendrecht aanwezig zijn. De "tweede mevr. S. uit Vught" vroeg mij of ik familie van hem was, hetgeen ik bevestigde. Zij wist de naam van mijn broers werkgever (ten tijde dat hij in Vught ging wonen) en vertelde dat zij destijds enkele malen was opgebeld door mensen die dachten met hun telefoontje mijn broer te bereiken. Verder vertelde zij dat haar man militair was. Zij sprak met een licht Brabants accent, en tot zover was er niets verwonderlijks.

Maar nu komt het merwaardige: toen ik mijn broer opbelde en hem het bovenstaande vertelde, reageerde hij met de opmerking: "Dat kan niet (waar zijn)"! We hebben het uitgebreid besproken. Toen mijn broer destijds in Vught wilde gaan wonen, heeft hij het telefoonboek ingezien: in Vught en Den Bosch kwam onze naam niet voor. Dat is tot op heden zo gebleven: mijn broer is de enige ons bekende Sparreboom "beneden de grote rivieren". (Dit is zowel door Jan als door Carlo bevestigd).

Graag zouden wij dit raadsel willen oplossen, ook in verband met het stamboomonderzoek voor onze familiestichting. Zouden de "tweede mevr. S. uit Vught (?)" en allen die met haar gesproken hebben, contact met mij willen opnemen? Bij voorbaat bedankt!

B. Wie weet om welke personen het gaat uit naaststaande advertentie?

Uw reactie graag naar Miep en/of Jan Sparreboom.

.....
Zo de Here wil en zij leven,
hopen mijn geliefde ouders
Jan Sparreboom
en
Clasina de Jong
op 18 maart a.s. hun 12½ jarige
echtvereniging te herdenken.
Dat zij nog lang voor mij ge-
spaard mogen blijven is de wens
van hun dankbare dochter Leni.
.....
Scheveningen, 5 maart 1959.
Pluvierstraat 192.
.....

C. In het regionaal verzetsmuseum in Dordrecht staat een bord met gegevens over Ridderkerk. Daarop hangt een groepsfoto van de Verzetsgroep Ridderkerk (B.S.) uit 1945, met een toelichting. Onder nr. 62 staat vermeld: Sparreboom, A. (een jonge man van begin twintig?) Wie weet wie dat is? Graag bericht naar de redactie of Jan en Miep.

De rubriek "opsporing verzocht" uit het vorige nummer van ons familieblad heeft het eerste succes geboekt. Kort na de verschijning werd ik opgebeld door een trotse grootmoeder met de mededeling dat de gevraagde geboorteaangifte haar kleinzoon betraf. Ouders en grootouders heel hartelijk gefeliciteerd. Hier volgt de stamreeks van de boreling.

Wij zijn blij met de geboorte van ons eerste kind

Joris Leendert

We noemen hem SJORS.

Joris Sparreboom
Marga v. d. Kooy

17 november 1990

Marga en Sjors rusten tussen 13.00 en 15.00 uur.

Joris Leendert (Sjors) Sparreboom
zoon van:

Joris Leendert Sparreboom 1965-.....
zoon van:

en Margaretha van der Kooy 1964-.....
dochter van Bertus van der Kooy en Aria Twigt.

Joris Leendert Sparreboom 1927-.....
zoon van:

en Wilhelmina Beele 1927-.....

Cornelis Sparreboom 1889-1985
zoon van:

en Trijntje Valster 1890-1982

Leendert Sparreboom 1859-1949
zoon van:

en Maria Johanna Nieuwpoort 1861-1923

Klaas Sparreboom 1826-1905
zoon van:

en Cornelia van der Graaf 1833-1905

Pieter Sparreboom 1792-1859
zoon van:

en Geertruy Moog 1794-1857

Leendert Sparreboom 1763-1821
zoon van:

en Klazina van den Berg 1764-1852

Pieter Sparreboom 1716-1789
zoon van:

en Klaartje Huyzer 1727-1809

Jan Pietersz. Sparreboom ca. 1661-1735
zoon van:

en Geertruy Hendrickdr. van Mullum 1683-1770

Pieter Jan Arentsz. Sparreboom ca. 1602-?
zoon van:

en Jannigje Roocke ?-1705

Jan Adriaensz. ca. 1570-ca. 1621
zoon van:

en Haesge Pietersdr. ca. 1570-?

Adriaen ca. 1540-?

VERANTWOORD ONDERZOEK

Bij voorouderonderzoek is een verantwoorde afstamming van groot belang en bij twijfels moet dat dan ook worden aangegeven. Het zal de snelle rekenaars onder ons dan ook zijn opgevallen dat tussen de vermoedelijke geboortedatum van vader Pieter Jan Arentsz. (IIIc) en zijn zoon Jan Pietersz. (IVc) een behoorlijk leeftijdsverschil zit en daarom een aantal feiten om deze verwantschap te bewijzen.

- A. 8-12-1666. Notariële akte waarin volgens de notaris Pieter Jan Arentsz. "out is ontrent 64 jaeren". Hieruit volgt dat hij ongeveer 1602 is geboren. Omdat men in die tijd (behalve dan in geldzaken) over het algemeen slecht kon tellen moet u deze data ruim interpreteren.
- B. Pieter Jan Arentsz. huwt Cleijntgen Aertsdr., weduwe van Bastiaen Bastiaense Bijl; moeder van vijf kinderen. Deze kinderen laten zich mondig verklaren op 25-11-1642, omdat het jongste kind dan de leeftijd van 25 jaar heeft bereikt.
Hieruit volgt dat Pieter in ieder geval een stuk jonger was dan zijn vrouw. Toen hij ca. 15 jaar was kreeg zij haar laatste kind. Dat hij met een oudere vrouw trouwde kan het gevolg zijn van de toenmalige gewoonte dat de oudste zoon de bezittingen van de ouders erfde en zijn jongere broer(s) op andere wijze aan de kost moesten zien te komen. Een mogelijkheid was bovenom-schreven verstandshuwelijk - de boerin stond er alleen voor en "kocht" een man.
- C. 1-8-1660. Pieter Jan Arentsz. (kloeck ende gesont van lichaeme) en Cleijntgen Aertsdr. zijn huisvrouw (sieckelijc te bedde leggende) maken hun testament.
- D. 27-8-1661. Pieter Jan Arentsz., weduwnaar van Cleijntgen Aertsdr. koopt i.v.m. de erfenis de kinderen Bijl uit. Elk kind ontvangt 35 Carolus guldens van 20 stuyvers elck en tevens betaalt hij 2 rijksdaelders voor de armen. Gezien de waarde van het geld een heel bedrag en daaruit blijkt dat Pieter een vermogend man geworden was.
- E. 18-10-1661. Jannigje Roocke, huisvrouw van Pieter Jan Arentsz., maakt haar testament, waarin zij haar man als "eenig ende universeel erfgenaam" nomineert.
Dit testament en de datum kunnen betekenen dat zij toen of even daarvoor in het huwelijk zijn getreden.
- F. 5-8-1662. Pieter Jan Arentsz. en zijn huisvrouw Jannigje Roocke maken hun testament; herroepen alle vorige testamenten en maken elkaar tot wettig erfgenaam. Mocht er echter een kind of kinderen uit dit huwelijk voortkomen dan hebben deze recht op hun legitieme portie.
We weten dat uit dit huwelijk twee kinderen zijn geboren, nl. Jan Pietersz. en Roockje Pieterse en nu dan ook dat dit na 5-8-1662 heeft plaatsgehad en niet ca. 1661 zoals in de vorige aflevering van de genealogie stond vermeld.
- G. 31-5-1675. Attestatie = verklaring. Met o.a. Jannigje Roocke, huisvrouw van Pieter Jan Arentsz.
- H. 14-10-1702. Testament van Jannigje Roocke, weduwe van Pieter Jan Arentsz. waarin zij haar zoon Jan Pietersz. tot haar erfgenaam benoemt en haar dochter Roockje Pieterse bedenkt met 50 Carolus guldens.
- I. 2-5-1704. Accoort tussen Jannigje Roocke en haar zoon Jan Pietersz., waarin de laatste reeds nu in het bezit komt van zijn te verwachten erfenis en zich verplicht zijn moeder twee maal jaarlijks 1 ducaton te betalen en zolang zij leeft jaarlijks 12 ton turf, (zij wilde er wel warmpjes bijzitten) en aan zijn zuster Roockje te betalen 300 carolus guldens t.w. het 1e jaar ingaande de dag van de Dordtsche beestenmarkt 100 stuks en de volgende jaren 50 stuks. Dat alles voor het onderhoud, kost ende cleedinge van hun moeder Jannigje Roocke.

Conclusie: Pieter Jan Arentsz. sloot al dan niet een verstandshuwelijk met een oudere vrouw. Na haar overlijden tussen 1-8-1660 en 18-10-1661 kon hij het zich financieel veroorloven opnieuw te huwen (de oude bok en het groene blaadje?) en kreeg op hoge leeftijd nog twee kinderen. Hij is na 31-5-1675 overleden.

Natuurlijk blijft de vraag open of Pieter Jan Arentsz. gehuwd met Cleijntgen Aertsdr. en Pieter Jan Arentsz. gehuwd met Jannigje Roocke dezelfde persoon is. Ik heb me laten leiden door zijn naam: een dubbele voornaam of een dubbel patroniem. Omdat zijn oudste broer Arie Jan Arents hetzelfde patroniem heeft, houd ik het op het laatste. Tevens kwam dit in die tijd in IJsselmonde en Ridderkerk zo zelden voor dat het m.i. over één en dezelfde persoon gaat.

Jan Sparreboom, Rotterdam.

Achtentwintig voornamen overdreven

Keulen — Achtentwintig voornamen is teveel, zo besliste gisteren een rechter in Keulen in een zaak, die was aangespannen door een vader die zijn zoon met de lange rij namen had willen opscheppen. Toen de vader het kind bij de

burgerlijke stand wilde aangeven, weigerde de ambtenaar echter de achtentwintig gekozen namen in te schrijven. De ouders wilden hun kind achtentwintig namen geven, die in verschillende landen gangbaar zijn. „Zo voelt hij zich overal ter wereld thuis”, aldus de vader.

De rechter oordeelde echter dat zeven namen genoeg was: de jongen heet nu Axel Hilmar Aaron August Eckhard Mendel Jasper.

SPROKKELHOUD

Dit wordt mogelijk een rubriekje waarin plaats is voor losse opmerkingen en berichten die verband houden met onze familienaam.

In jaargang 1, afd. 2, blz. 21 vermeldde ik dat "spar" afkomstig is van een "oerwoord", d.w.z. van een theoretisch woord in de germaanse oertaal. Van deze oertaal hebben we geen enkel schriftelijk bewijs, maar uit dialecten van deze oertaal moeten veel historische (uitgestorven) en nog bestaande talen voortgekomen zijn. Tot deze laatste groep behoren o.a. Duits, Nederlands, Engels en de Scandinavische talen. Het woord spar komen we in 't Engels niet tegen als naam van de boom, maar wel als "dakspar, paal, mast" en dat komt dan weer overeen met het Nederlands.

"Spar" heeft een wisselvorm "sper", zodat in deze woordengroep ook (ver)sperren thuishoort. De hypothese (zie jrg. 1, afl. 2, blz. 18 bovenaan) dat de naam Sparreboom ooit door een tolgaarder gekozen is, -zo'n versperring werd immers met een sper/spar gemaakt- hoeft dus niet uit de lucht gegrepen te zijn (maar blijft tot nu toe een hypothese).

Het woord spar(reboom) komt in het eerste woordenboek van Nederlandse woorden (met latijnse beschrijving) van Kiliaen, Antwerpen, 1574, niet voor. In 1701 wordt sparreboom voor 't eerst in een woordenboek opgenomen en in 1714 spar.

F.J.S.

Ouders mogen achter- naam kind bepalen

Van onze politieke redactie

DEN HAAG — Ouders mogen straks kiezen welke achternaam hun kinderen krijgen: die van de vader of van de moeder. Een baby krijgt nu nog de achternaam van de vader als de ouders getrouwd zijn of als de vader het kind erkent.

Het kabinet heeft gisteren ingestemd met een wetsvoorstel van de staatssecretarissen Kosto (justitie) en Ter Veld

(sociale zaken) daarover. Als de ouders zijn getrouwd, kunnen zij de naam vastleggen in een zogeheten akte van naam-skeuze, opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand. Dat moet gebeuren vóór de geboorte van het eerste kind. Als de ouders niet met elkaar zijn getrouwd en het kind wordt erkend, wordt de achternaam vastgelegd bij de akte van erkenning. Bij verschil van mening tussen de ouders beslist de rechter.

dec. 1990

- VIIla Cornelia Sparreboom, ged. IJsselmonde 27-2-1803, winkelierster, overl. IJsselmonde 31-5-1872, tr. (1) IJsselmonde 4-5-1822 Arij Spruit, geb. IJsselmonde ca. 1790, overl. IJsselmonde 26-3-1848, zoon van Leendert Spruit en Adriaantje Visser.
Uit dit huwelijk:
1. Adriaantje Spruit, geb. IJsselmonde 19-10-1822.
- Cornelia Sparreboom, tr. (2) IJsselmonde 24-11-1852 Pieter Willemsz. van Driel, geb. Groote Lindt 13-2-1818, koopman, overl. IJsselmonde 24-9-1852, zoon van Fop van Driel en Pieterella Kool.
- VIIIb Jan Sparreboom, geb./ged. IJsselmonde 30-6/8-7-1804, vlasser, overl. Texel 16-7-1849, tr. Ridderkerk 14-4-1838 Johanna de Jong, geb. Ridderkerk 17-9-1818, dochter van Jan de Jong en Trijntje Boer.
Uit dit huwelijk:
1. Joris, geb. IJsselmonde 12-2-1839, overl. IJsselmonde 6-3-1840.
2. Florina, geb. IJsselmonde 6-1-1841, volgt IXa.
3. Trijntje, geb. IJsselmonde 24-5-1843, overl. IJsselmonde 6-9-1843.
4. Jan, geb. IJsselmonde 28-7-1844, overl. IJsselmonde 21-11-1844.
5. Anna, geb. IJsselmonde 31-10-1845, volgt IXb.
- IXa Florina Sparreboom, geb. IJsselmonde 6-1-1841, dienstbode, tr. Rotterdam 4-2-1863 Hendrik Petrie, geb. Amsterdam ca. 1827, stukadoor, zoon van Laurens Petrie en Bartha van Riessen.
Uit dit huwelijk:
1. Maria Bartha Petrie, geb. Rotterdam 22-12-1863, overl. Rotterdam 14-10-1929.
2. Johanna Petrie, geb. Rotterdam 26-9-1865, overl. Rotterdam 4-2-1867.
3. Jan Hendrik Petrie, geb. Rotterdam 22-9-1867, overl. Rotterdam 23-5-1869.
4. Johanna Petrie, geb. Rotterdam 24-11-1869.
- IXb Anna Sparreboom, geb. IJsselmonde 31-10-1845, overl. Rotterdam 20-5-1898, tr. Rotterdam 7-5-1862 Hendricus Johannes Keulemans, geb. Rotterdam 18-4-1840, zoon van Johannes Keulemans en Johanna Gerarda Rothmeijer.
Uit dit huwelijk:
1. Johanna Gerarda Hermina Keulemans, geb. Rotterdam 1-6-1863, overl. Rotterdam 19-9-1863.
2. Johanna Gerarda Hendrika Keulemans, geb. Rotterdam 2-8-1864, overl. Rotterdam 17-11-1866.
3. Hendrikus Johannes Keulemans, geb. Rotterdam 20-12-1869, overl. Rotterdam 2-6-1873.
4. Jacoba Leentje Keulemans, geb. Rotterdam 22-2-1874.
5. Johannes Keulemans, geb. Rotterdam 5-9-1879.
- VIIIc Elisabeth Sparreboom, geb. Ridderkerk 27-11-1815, tr. IJsselmonde 2-5-1835 Bruin Visser, geb. Capelle aan de IJssel ca. 1808, schipper, overl. Rotterdam 13-6-1866, zoon van Jan Visser en Teuntje Broere.
Uit dit huwelijk:
1. Jan Visser, geb. IJsselmonde 3-9-1839.
2. Florinus Visser, geb. IJsselmonde 27-8-1841.
- VIIc Trijntje Sparreboom, ged. Ridderkerk 30-12-1781, overl. IJsselmonde 26-1-1840, tr. IJsselmonde 17-3-1813 Johannes de Jong, geb. IJsselmonde 16-5-1792, zoon van Johannis de Jong en Adriana Overvlood.
Uit dit huwelijk:
1. Johannes de Jong, geb. IJsselmonde 29-6-1813.
- VIIId Pieter Sparreboom, ged. Ridderkerk 21-11-1784, vlasarbeider, overl. Ridderkerk 21-3-1851, tr. IJsselmonde 7-8-1812 Adriana de Haan, geb. Hendrik Ido Ambacht ca. 1789, overl. Ridderkerk 10-4-1849, dochter van Jan Jansz. de Haan en Maaycken Willemsdr. de Graaf.
Uit dit huwelijk:
1. Jan, geb. IJsselmonde 11-10-1812.
2. Maaike, geb. IJsselmonde 1-6-1814, volgt VIIId.

3. Teunis, geb. IJsselmonde 4-1-1816, volgt VIIIe.
 4. Anna, geb. IJsselmonde 8-2-1818, volgt VIIIe.
 5. Willemina, geb. IJsselmonde 25-6-1820.
 6. Trijntje, geb. IJsselmonde 3-6-1823, volgt VIIIg.
 7. Pietertje, geb. IJsselmonde 13-9-1825, overl. Ridderkerk 17-2-1838.
 8. Grietje, geb. IJsselmonde 5-3-1828, volgt VIIIh.
 9. Jan Johannes, geb. Ridderkerk 9-7-1833, overl. Ridderkerk 24-12-1844.
- VIII d Maaïke Sparreboom, geb. IJsselmonde 1-6-1814, overl. IJsselmonde 30-8-1846, tr. Ridderkerk 21-8-1835 Pieter Sparreboom, ged. Ridderkerk 22-9-1811, arbeider, zoon van Pieter Sparreboom en Adriaantje Buurman. Zie VIIIs.
- VIII e Teunis Sparreboom, geb. IJsselmonde 4-1-1816, winkelier, overl. 's-Gravenhage 14-2-1909, tr. 's-Gravenhage 9-6-1847 Johanna Tillemans, geb. 's-Gravenhage 3-5-1825, overl. 's-Gravenhage 20-12-1873, dochter van Johanna Tillemans.
Uit dit huwelijk:
1. Adriana Johanna Catharina, geb. 's-Gravenhage 8-12-1847.
 2. Pieter Johannes, geb. 's-Gravenhage 29-8-1851, timmerman, tr. Rotterdam 13-2-1901 Hendrika Willemina Belder, geb. Rotterdam 10-4-1863, overl. Rotterdam 9-1-1932, dochter van Gerrit Belder en Aleida Sik.
 3. Anna Wilhelmina Magdalena, geb. 's-Gravenhage 9-7-1854, wasvrouw, overl. 's-Gravenhage 15-3-1941.
 4. Teunis Hendrik Arnold, geb. 's-Gravenhage 14-3-1857, volgt IXe.
 5. Willem Hubertus Johannes, geb. 's-Gravenhage 6-11-1859, volgt IXf.
 6. Hendrik Nicolaas Cornelis, geb. 's-Gravenhage 17-2-1863, volgt IXg.
 7. Leendert Adrianus Wilhelmus, geb. 's-Gravenhage 21-12-1869, volgt IXh.
- IX e Teunis Hendrik Arnold Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 14-3-1857, metselaar, overl. 's-Gravenhage 20-10-1884, tr. 's-Gravenhage 6-4-1881 Johanna Engeltje van Heulen, geb. Middelburg 21-12-1857, overl. 's-Gravenhage 29-10-1928, dochter van Willem Cornelis van Heulen en Engeltje Huysman.
Uit dit huwelijk:
1. Teunis Hendrik Arnold, geb. 's-Gravenhage 19-4-1882, volgt Xb.
 2. Willem Cornelis, geb. 's-Gravenhage 29-11-1883, overl. 's-Gravenhage 13-11-1884.
- X b Teunis Hendrik Arnold Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 19-4-1882, timmerman, overl. Scheveningen 6-9-1953, tr. Jansje Marjee, geb. 's-Gravenhage 6-1-1883, dochter van Hermanus Leonardus Marjee en Jansje Kwesto.
Uit dit huwelijk:
1. Teunis Hendrik Arnold, geb. 's-Gravenhage 27-9-1911, volgt Xla.
 2. Leonardus Herman, geb. 's-Gravenhage 7-10-1913, overl. 's-Gravenhage 23-2-1914.
- X la Teunis Hendrik Arnold Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 27-9-1911, kelner-kantoorbediende, overl. Rhenen 4-11-1971, tr. Chelsea (GB) Maisie Austen Blizard, geb. St. Marylebone (GB) 12-5-1913, overl. 's-Gravenhage 29-1-1986.
Uit dit huwelijk:
1. Frederik Hendrik, geb. 's-Gravenhage 18-6-1947, volgt Xlla.
- X laa Frederik Hendrik Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 18-6-1947, tr. 's-Gravenhage 28-5-1971 Tineke H. de Jonge.
Uit dit huwelijk:
1. Rutger.
- IX f Willem Hubertus Johannes Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 6-11-1859, beambte nachtwelheidsdienst, overl. 's-Gravenhage 4-3-1904, tr. (1) 's-Gravenhage 18-4-1883 Johanna Peereboom, geb. 's-Gravenhage 13-1-1861, overl. 's-Gravenhage 4-3-1904, dochter van Hendricus Peereboom en Francina Jacoba Roest.
Uit dit huwelijk:
1. Johanna Wilhelmina Francisca, geb. 's-Gravenhage 25-10-1882, overl. 's-Gravenhage 5-6-1973, tr. 's-Gravenhage 14-11-1906 Jan Hendrik Roerade, geb. Voorburg 12-6-1885, zoon van Petrus Lodewijk Roerade en Hendrika Ockhuizen.

FAMILIESTICHTING SPARREBOOM

Wervingsformulier voor nieuwe donateurs en/of voor hen die actief willen meewerken.

Ondergetekende,
Naam en voorletter(s)

Roepnaam

Adres

Postcode en Woonplaats

geeft zich op als begunstiger van de Familiestichting Sparreboom en zal de donatie voor 1991 t.b.v. f 25,- storten op giro nr. 2792447 t.n.v. Familiestichting Sparreboom, Delft.

Plaats

Datum

Handtekening

Ondergetekende,
Naam en voorletter(s)

Roepnaam

Adres

Postcode en Woonplaats

Donateur/donatrice van de Familiestichting Sparreboom, geeft zich op als medewerker voor een functie in het bestuur, in de redactie, als correspondent (contact[persoon in eigen streek], voor archief- of andere onderzoekswerkzaamheden (algemeen of in eigen kring).
(onderstrepen waar uw voorkeur naar uitgaat)

Plaats

Datum

Handtekening

Aanvullende opmerkingen

Retourneren aan:
Secr. Familiestichting Sparreboom
Van Wijngaardenlaan 81,
3078 JR Rotterdam.

LAATSTE NIEUWS OVER DE FAMILIEDAG

zie ook blz. 53.

Het bestuur van de Familiestichting Sparreboom nodigt donateurs en belangstellenden uit voor het bijwonen van haar tweede familiebijeenkomst!

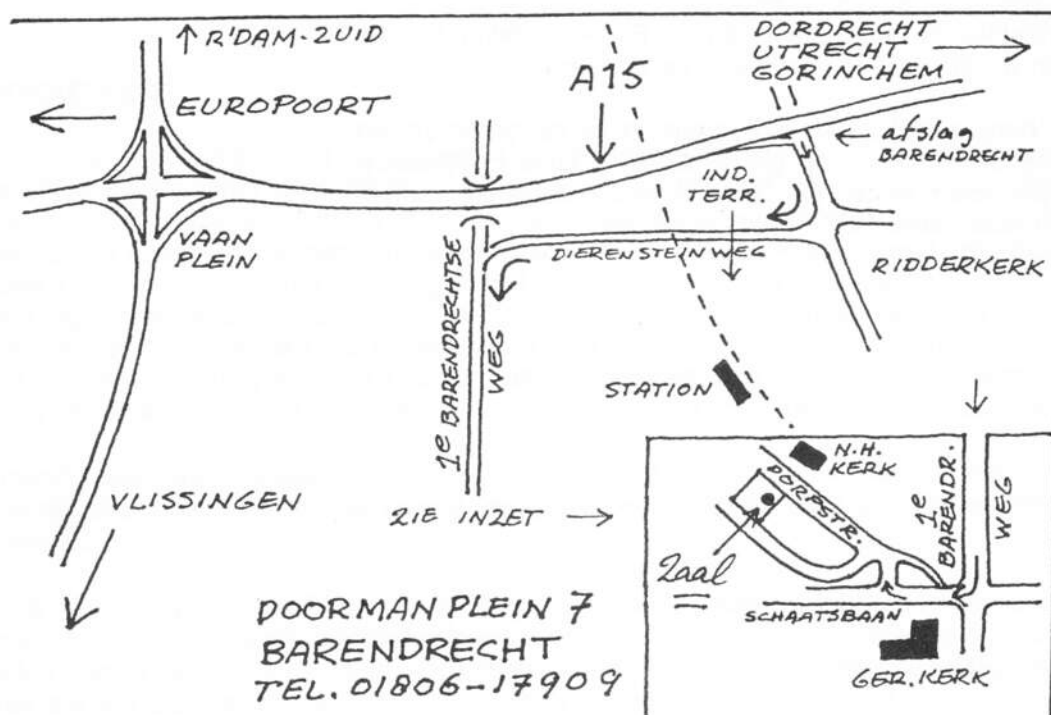
Op zaterdag 5 oktober 1991 bent U vanaf 10.30 uur van harte welkom in Café-zaal "De Uitspanning", Doormanplein 7 te Barendrecht. Het bestuur biedt U koffie met gebak aan ter verwelkoming. Om 11 uur zal de bijeenkomst geopend worden.

Om 11.15 uur zal de heer P. Ratsma - hoofd van de topografisch-historische atlas van het Gemeente-archief Rotterdam - een lezing met dia's verzorgen over historische wetenswaardigheden van het noordelijke deel van het eiland IJsselmonde (onze bakermat dus).

"De Uitspanning" zal weer de lunch verzorgen, waarvan U voor eigen rekening gebruik kunt maken.

"De Uitspanning" is van Rotterdam-Zuidplein (9.42, 10.42) en van het NS-station Barendrecht (10.06, 11.06) bereikbaar met buslijn 140 van West-Nederland (halte Schaatsbaan)

Van NS-station 20 min. te voet: linksaf tot kruispunt, rechtsaf tot Ger. Kerk. Voor het overige verwijzen wij U naar onderstaand kaartje.

**Familiestichting Sparreboom
(opgericht 26 januari 1990)**

Bestuur:

Voorzitter : Gerrit Sparreboom

[Redacted]

Secretaris : Mr Carlo Sparreboom

[Redacted]

Penningmeester : Jaap Sparreboom

[Redacted]

Leden: ?????

Redactie Familieblad:
Frieda Sparreboom

[Redacted]

Genealoog Jan Sparreboom

[Redacted]

Alle genealogische gegevens vallen onder verantwoording van
de genealoog Jan Sparreboom, tenzij anders vermeld.

Dit Familieblad is het orgaan van de Familiestichting Sparreboom en wordt gratis verstrekt aan de donateurs.

Nieuwe donateurs kunnen zich opgeven bij de secretaris en hun donatie overmaken op giro nr. 2792447 t.n.v. Familiestichting Sparreboom (voor 1991 f 25,-) onder duidelijke vermelding van naam en adres.

PRIJSVRAAG: WIE GEEFT DE FAMILIE SPARREBOOM EEN PASSEND DEVIES?

Een devies is een wapenspreuk, enkele kernachtige woorden die meestal op een lint onder het wapenschild worden aangebracht.

In de vroege middeleeuwen was het de krijgskreet waarmee de heer zijn volgelingen tot de strijd aanspoorde. Nu heeft een devies een symbolisch-ethische betekenis. Enkele bekende voorbeelden:

het devies van Oranje-Nassau: Je maintiendrai

- ▪ ▪ het Engelse vorstenhuis: Dieu et mon droit
- ▪ ▪ Zeeland: Luctor et emergo (ik worstel en kom boven)
- ▪ ▪ Amsterdam: heldhaftig, vastberaden, barmhartig. In 1948 door Kon. Wilhelmina aan het wapen toegevoegd.

Het bestuur zou het op prijs stellen als U allemaal eens aan 't denken gaat over een devies dat zou passen bij onze naam en dat de waarde waar de sparreboom symbool voor kan staan, onder woorden brengt. De resultaten worden uiterlijk 20 september op de redactie, Hugo van Gijnweg 159, 3317 JG Dordrecht, verwacht, voorzien van naam en adres van de inzender/bedenker. Als er goede ideeën worden ingestuurd, zullen de bestuursleden de vijf beste eruit kiezen. Tijdens de reünie zullen alle aanwezigen het allerbeste devies kiezen, waarna de inzender hiervan wordt bekendgemaakt. Hem/haar zal een (bescheiden) prijs worden overhandigd.

BETALING DONATIES 1991

In ons vorig familieblad hebben wij U het verzoek gedaan uw donatie voor 1991 te voldoen via de bijgevoegde accept-girokaart.

Het verheugt ons zeer, dat velen dit verzoek hebben voldaan.

Van slechts enkele donateurs mochten wij nog geen bijdrage ontvangen.

Wij verzoeken deze donateurs hun bijdrage alsnog te voldoen via genoemde accept-girokaart of overmaking op girorekening 2792447 t.n.v. Stichting Familiestichting Sparreboom te Delft.

Onze buitenlandse donateurs worden verzocht hun bijdrage te willen overmaken per internationale postwissel. Deze kan worden gezonden aan: J. Sparreboom, (NL).

Jaap Sparreboom, Penningmeester

SPROKKELHOUT

In het Dordtse recreatiegebied De Merwelanden heeft een bijzonder kunstproject plaatsgevonden. Door samenwerking van de Stichting Oost-Europa-Projecten, het Natuur- en Recreatieschap de Hollandse Biesbosch en leden van de Nederlandse Kring van Beeldhouwers konden zeven Bulgaarse en acht Nederlandse kunstenaars van 1 tot 15 juni gaan "scheppen" met de materialen die een griendgebied leveren kan: wilgenhout en -takken, riet, klei en water. 't Ging hier dus om scheppingen van tijdelijke aard (zoals de mens vergaat ook zijn kunst), voor de Bulgaren een totaal nieuwe opvatting, die de Nederlanders zich al eigen gemaakt hebben. De Nederlandse groep bestond uit: Marry en Roel Teeuwen uit Ablasserdam, Jan Sparreboom uit Rotterdam, Bert Meinen uit Delden, Hans van Bennekum uit Giessendam en Lucien den Arend uit Zwijndrecht.

De manifestatie Griendcultuur werd op 15 juni geopend door de ambassadeur van Bulgarije, en een week later bezocht Koningin Beatrix, die grote belangstelling heeft voor de beeldhouwkunst, het terrein.

Tijdens de werkperiode hebben de kunstenaars onder tamelijk slechte weersomstandigheden moeten werken; daar heeft 't wisselende weer ook al zijn werk aan de objecten verricht. Op een zonnige dag in juli heb ik de route in de Merwelanden langs de objecten gewandeld. Ik kreeg de indruk dat het Bulgaarse werk over 't algemeen van meer fantasie getuigt, speelser is en in de omgeving soms verrassing oproept.

Een wandeling door de Merwelanden, met of zonder "kunst", kan ik overigens iedereen aanraden. In het bezoekerscentrum (geopend maandag 13.00-17.00 uur, dinsdag t/m zondag 9.00-17.00 uur) vindt U alle informatie, ook over de kunstobjecten, die nog tot 30 oktober aanwezig zullen zijn (wind en weder dienende).

Jan Sparreboom is geboren in 1962 en werd opgeleid aan de Hogeschool Holland te Amsterdam. Voor zover mij bekend heeft hij deelgenomen aan een tentoonstelling over glas in Leerdam (1990) en had hij een eigen expositie in De Rietgors in Papendrecht (maart 1991)

(Over het nieuwe koffiuseum in Dordrecht, waar Sylvia Sparreboom in juni en juli gastvrouw was, hoop ik in de volgende aflevering iets te schrijven.)

F.J.S.

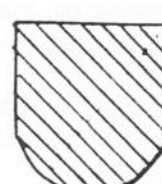
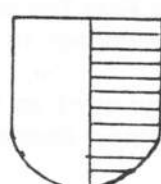
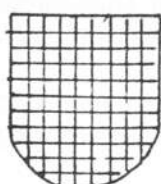
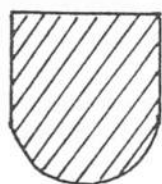
DE OORSPRONG VAN DE HERALDIEK II

Er is geen wapen zonder kleuren, maar van veel oude wapens zijn de kleuren niet te onderkennen, omdat ze ons alleen zijn overgeleverd zonder kleuraanduiding op bijvoorbeeld zegels, grafstenen, strijdwapenen of meubels. Toch kennen we al veel kleuren van de wapens van de beginperiode dankzij de plichtsgetrouwheid en verzamelwoede van de vervaardigers der wapenrollen, en de kennis der herauten (zie deel I).

Bekend is ons dat er in de heraldiek net zo weinig kleuren mogen worden gebruikt als bijvoorbeeld voor de tekens voor het moderne straatverkeer - de verkeersborden - namelijk zes: geel (of goud), wit (of zilver), rood, blauw, zwart, groen, (zelden); zeer zelden komen paars (purper), oranje en bruin voor. De kleur groen was aanvankelijk zeldzaam en eigenlijk een verboden kleur voor wapenschilden, maar kwam in de middeleeuwen juist wèl veel voor op vlaggen (banieren). Een regel is dat in elk wapen tenminste éénmaal goud of zilver voorkomt; ook wel, in eenvoudiger uitvoering, geel of wit. Goud en zilver, en dus ook geel en wit, heten "metalen". Metalen en kleuren horen elkaar af te wisselen, maar in de praktijk is deze heraldische regel niet uitvoerbaar. De Nederlandse vlag: rood (kleur) - wit (=zilver) - blauw (kleur) is heraldisch verantwoord, maar de Duitse vlag: zwart (kleur) - rood (kleur) - geel (=goud) is dit strikt genomen niet.

Wanneer wapens werden gegraveerd op hout of koper om daarna afgedrukt te worden, werden de kleuren aangegeven door hun beginletters. Dit systeem bleek niet altijd duidelijk te zijn, en sinds 1638 wordt een stelsel van punten en arceringen (strepen) algemeen toegepast. IN het Nederlands is de ontwikkeling als volgt:

goud (geel)	:go	- talrijke puntjes
zilver (wit)	:zi	- open laten (blank)
rood (keel)	:ro	- verticale strepen
blauw (azuur)	:bl	- horizontale strepen
zwart (sabel)	:zw	- effen zwart of gekruiste hor. en vert. strepen
groen (sinopel)	:gr	- schuinsrechtse strepen
paars (purper)	:purp	- linkerschuinlijnen
oranje	:or	- verticale streepjes tezamen met puntjes
bruin		- combinatie van de strepen voor rood en groen

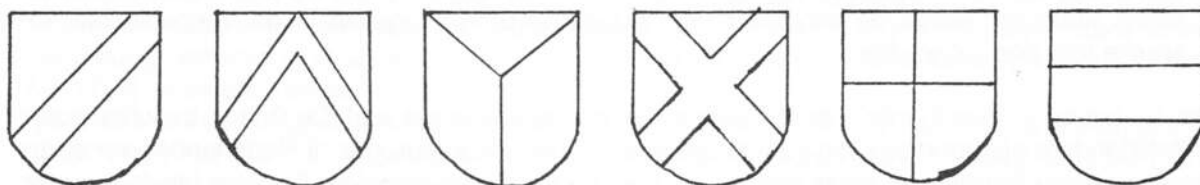

In de middeleeuwen en de vroege renaissance werd er verband gelegd tussen kleuren en gevoelswaarden, wat in de moderne heraldiek geen wezenlijke rol meer schijnt te spelen. Desondanks valt op dat bepaalde kleurcombinaties bij dit of dat volk vermeden worden of de

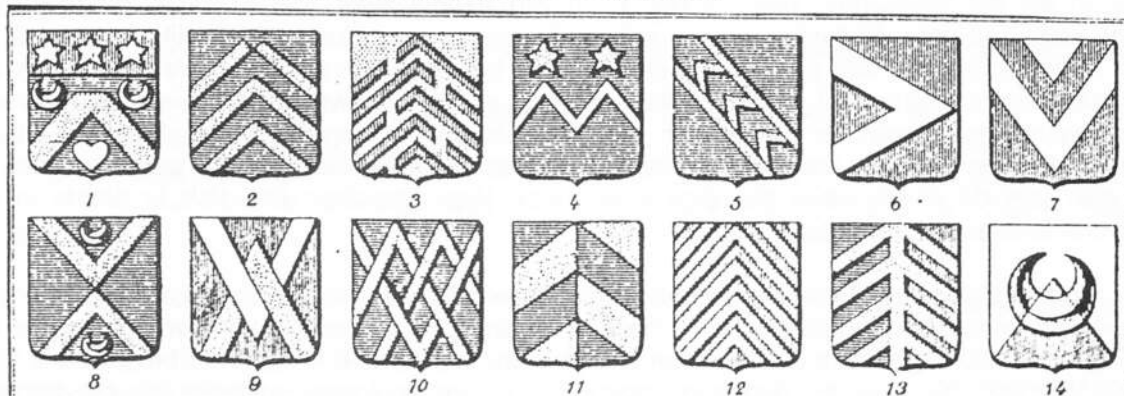
voorkeur genieten; in Frankrijk bijvoorbeeld is de combinatie overwegend blauw - goud, en in Duitsland zwart - goud. Voor wie toch nieuwsgierig is naar de waarde van de kleuren in ons Sparreboomwapen, zilver (wit) en groen (sinopel), vermeld ik dat zilver of wit symbool is van reinheid, wijsheid, onschuld, kuisheid en vreugde, en groen of sinopel symbool is van vrijheid, schoonheid, vreugde, gezondheid en hoop!

Aangezien er - om de vergelijking aan te houden - veel meer wapens dan verkeerstekens (-borden) zijn, moesten er ook veel variaties worden bedacht om het doel te benaderen dat er geen wapen op een ander lijkt. Voor het gebruik van de kleur, de kleurencombinaties en de verdeelingslijnen (vakken) kon men zijn fantasie de vrije loop laten bij het variëren en combineren, al gelden er uiteraard een aantal regels. Behalve met een indeling in kleurvariaties kon men ook werken met figuren. Als wij nu naar de betekenis van een bepaalde wapenafbeelding zoeken, kan het van belang zijn te weten op wie of wat het wapen betrekking heeft, maar ook wat de oorsprong is van de speciale kleurcombinatie of de figuur, of van beide tezamen. Een van de grondbeginselen van de heraldiek was dat een wapen ondubbelzinnig de persoon moest kenmerken, waarbij het ook belangrijk was dat hij tot een bepaald geslacht behoorde.

Door enkelvoudige, herhaalde en gecombineerde deling (indeling) van het schild zijn al een groot aantal variaties mogelijk.

Naar aanleiding van de kruistochten is het kruisteken een veel voorkomende wapenfiguur: er zijn ongeveer 60 standaardvoorbeelden bekend, waaronder ook het fantasiekruis. Dat de keper zich ook goed liet variëren, mag blijken uit de volgende voorbeelden.

Als wapenfiguren werden dieren gebruikt. Veel voorkomend zijn de stier, de beer en de adelaar; het meest voorkomende dier in de heraldiek is de leeuw. Ook werden fabeldieren gebruikt zoals de draak, de griffioen en de eenhoorn. Uiteraard werden historische, mythologische of heilige personen afgebeeld, zoals op het wapen van de provincie Drenthe Maria met haar kind, en Sint-Joris met de draak op 't wapen van Moskou. Maar ook gestalten van (onbekende) mensen of lichaamsdelen (bijv. armen) tooien op smaakvolle wijze de wapens, terwijl tenslotte ook gebruik werd gemaakt van wapenfiguren die deels mens deels dier waren. Aan de natuur ontleende men hemellichamen: zon, maan, sterren - en figuren uit het plantenrijk (de spar!), met als meest voorkomende de lelie (zeer gestileerd, van oorsprong misschien géén lelie) en de roos.

Voor de mens vervaardigde voorwerpen geldt hetzelfde principe als voor alle andere gekozen wapenfiguren: geen voorwerp is te kostbaar om als wapenfiguur in aanmerking te komen - bijv. reliekschrijnen - noch te gering van waarde - bijv. gebruiksvoorwerpen en gereedschappen. Men moest alleen rekening houden met het afbeelden ervan, meestal tweedimensionaal of in perspectief. * door de

Wanneer men een oud wapen wil identificeren is daarom kennis van de gebruiksvoorwerpen uit de middeleeuwen noodzakelijk, evenals kennis van de gereedschappen van de ambachtslieden uit die tijd, van de kleding en de gebruikelijke titels.

Marian van der Hoofd, Rotterdam.

DE GRONINGSE TAK IV

Het is niet verwonderlijk dat de turfschippers uit Pekela, toen zij de Dollard en daarmee de zee konden bereiken, niet alleen Holland maar - toen zij met tjalken gingen varen - ook Bremen en Hamburg van turf gingen voorzien. Een goed schipper zorgde daarbij natuurlijk voor retourvracht: stukgoederen of hout.

Gaandeweg ontstond zo (in de 18de eeuw) een belangrijke vrachtvaart en werden de schepen ook wat groter: zeetjalken en koffen kwamen in gebruik voor het vervoer buitengaats. Daardoor werden de zeereizen steeds langer, zowel richting Oostzee als richting Noordzee. In de Veenkoloniën gaf dit het aanzijn aan tal van scheepswerven en aanverwante bedrijven: houtzagerijen, mast-, blok-, en zeilmakerijen, touwslagerijen, verkoop van victualiën. Ca. 80% van de bevolking verdiende er zijn brood aan. De wilde vrachtvaart leidde ook tot het ontstaan van vele rederijen, die vaak door middel van een soort aandelen de nodige gelden wisten aan te trekken voor het in de vaart brengen van steeds meer schepen. Er waren veel landbouwers die aandelen bezaten in een schip. Maar het waren de schippers die destijds de toon aangaven in de Veenkoloniën. Er was sprake van een zekere bloei.

*Maar de oorlog tussen Frankrijk en Engeland stak een spaak in het wiel. De Britten beschouwden de Nederlanders als bondgenoten van de Fransen en dat betekende dat zij Nederlandse schepen in beslag namen wanneer zij maar konden. In 1798 kwam er een complete Engelse blokkade voor alle Nederlandse schepen. Verder werden af en toe Franse kapers tot op de Eems gesignaleerd en dat bleken al evenmin brave broeders te zijn. Er waren Veenkoloniale avonturiers die onder een andere vlag gingen varen. Maar de Engelsen lieten zich niet gemakkelijk bedotten en namen menig schip in beslag. Het zag er voor onze buitenvaarders maar triest uit. Maar het werd nog erger: Napoleon, ook in ons land heer en meester geworden, voerde in 1806 het Continentale Stelsel in en dat betekende: geen enkele vorm van handel meer met England, hetgeen een enorme klap was voor de Nederlandse koopvaardij, ook al keek Koning Lodewijk dan niet al te nauw. Engeland antwoordde prompt met een algehele blokkade van de Eems, Weser en Elbe, en toen daardoor de sluikhandel de kop opstak, verbood koning Lodewijk zonder meer de kustvaart tussen Eems en Weser. Er bleef voor de Veenkoloniale schippers practisch geen enkele mogelijkheid meer over. Zo maakten de Veenkoloniale schippersfamilies - en dat waren er vele - in het begin van de vorige eeuw ellendige tijden door. Maar Napoleon liep zich te pletter in de Russische sneeuwvelden! (1813)

Na de "Franse tijd" herstelde de zeemansstand zich geleidelijk weer en de ontwikkeling van de met de zeevaart samenhangende bedrijven hield daarmee gelijke tred. Bovendien verleende de regering onder Koning Willem I flinke steun om de bouw van nieuwe schepen te bevorderen. Ook voor de Veenkoloniën brak daardoor een tijdperk van nieuwe bloei aan. Veenkoloniale zeevaarders zwierven over bijna heel de aardbol. Van de ruim 2000 zeeschepen die Nederland in 1863 telde, kwam de helft uit de Veenkoloniën. En al waren die schepen betrekkelijk klein (kleiner dan de meeste V.O.C.-schepen), hun aandeel in de handel overzee was niet onaanzienlijk." (grotendeels geciteerd uit het boek van Jan W. Hiskes)

Het zal de lezer(es) duidelijk zijn dat het bovenstaande is bedoeld om voorouders te kunnen plaatsen in het kader van hun tijd en leefomstandigheden. In de vorige aflevering (op pag. 38) heb ik al vermeld dat Eye Sibrandts (ged. 1733) op 20-1-1760 trouwde met Grietje Klasens Ekel. Zij kregen 5 kinderen : Sibrandt (1761), Klaas (1764), Reina (1766), Teeke (1767) en Harm (18-3-1774).

Van de eerste drie weet ik niets, maar van de laatste twee wel wat meer. Dankzij de vondst door Jan Sparreboom (R'dam) van een notariële akte (een verklaring, art. 60 - ONA 3592, opgemaakt in 1801 te Rotterdam) weten we dat vader Eye Sibrandts schipper was van "De Eendracht" en dat zijn zoon Teeke stuurman was op dat schip. Behalve door vader en zoon is de verklaring ondertekend door de rest van de bemanning: 2 matrozen en de koksmaat (het is daarom

waarschijnlijk een gewone tjalk geweest, want anders had men meer matrozen nodig gehad). De lading was ingenomen in een (niet genoemde) Noordzeehaven en bestond grotendeels uit vaten en kisten koffie en tabak, dus : koloniale waren. Het motief voor het opmaken van de notariële akte was waarschijnlijk dat de lading te laat op zijn bestemming (Rotterdam) arriveerde als gevolg van slechte weersomstandigheden en herhaalde visitatie door Engelse oorlogsschepen.

De voornaamste reden waarom ik de aandacht vestig op voornoemde notariële akte is deze: mijn 3x bet-overgrootvader ondertekent deze met: Eye Sibrandts, maar zijn zoon tekent: Teeke Eyes Sparreboom - de eerste keer dat van de "Groningse Tak" onze geslachtsnaam op papier staat. Naar de reden waarom schipper Eye Sibrandts niet met de volledige naam tekent, kunnen we alleen maar gissen. Was dit misschien om te voorkomen dat het een lezer onmiddellijk in het oog zou springen dat schipper en stuurman vader en zoon waren, waardoor de akte aan bewijskracht zou inboeten ("twee handen op één buik")? Hoe het ook zij, de jongste zoon van Eye Sibrandts: Harm(en) Eyes, voegt ook "Sparreboom" aan zijn naam toe, evenals zijn oudere broer Teeke. Het valt moeilijk na te gaan wanneer dat was: al vóór de invoering van de Code Civil van Napoleon (1804) zoals Teeke (1801) of pas daarna?

Van mijn bet-bet-overgrootvader Harmen Eyes Sparreboom (capteyn ter Oostinjevaarder; levend van 1774 tot 1850) en zijn vrouw Aaltje Egberts Sterenborg (levend van 1771 tot 1856) hangen bij mij de portretten aan de wand. Er was destijds sprake van een "kapiteinsstand" en zij die daartoe behoorden, waren op een bepaalde wijze gekleed. De schrijver H.J. Top beschrijft deze kleding nauwkeurig, volledig in overeenstemming met wat op de portretten is afgebeeld. Uit hun huwelijk (5-7-1798) kwamen 2 zoons voort:

Eye Sybrand Harms (geb. 8-5-1799), over wie ik niets kan terugvinden, en Siebrand Harms (geb. 15-11-1806). Het feit dat beide zoons ruim 7 jaren in leeftijd verschillen, zou erop kunnen duiden dat hun vader lange tijd buitenslands heeft vertoefd. Het is bekend dat in die "Franse tijd" veel Nederlandse zeelieden Engeland als "thuisbasis" kozen om niet de kans te lopen bij de Napoleon-tische strijdkrachten te worden ingelijfd. Het betekende wel een doffe ellende voor hun "onbestorven weduwen" in allerlei opzichten. Voorál omdat zij in onzekerheid verkeerden of hun man ooit zou terugkomen.

Bronnen: 1. Jan W. Hiskes : De Veenkoloniën, uitg. Boekencentrum b.v.- 's-Gravenhage 1984.
2. H.J. Top : Geschiedenis der Groninger Veenkoloniën, Schuur - Veendam 1893.
3. W. v. Koldam : Veenkoloniale zeevaart, Schuur - Veendam 1979.
H. v.d. Veen
J.N. Wilkens
4. Persoonlijke mededelingen van Jan Sparreboom (R-dam) en Jacob Harders (Smilde).

S. Sparreboom, Gieten

MET DE HANDSCHOEN GETROUWD.

Stel, U doet mee aan een quiz en de vraag luidt: "Wat betekent met de handschoen getrouwd?", zou U 't antwoord weten? Mijn woordenboek vermeldt onder 't lemma handschoen: met de -trouwen, trouwen, terwijl de bruidegom afwezig is, doch vertegenwoordigd wordt, gewoonlijk door een mannelijk familielid.

Op die manier in 't huwelijk treden, een hoogtepunt in je leven, daar zal geen bruid plezier in hebben. Er zullen dan ook dwingende omstandigheden moeten zijn voor een dergelijk huwelijk; en die waren er zéker in de jaren vóór en vlak na de oorlog. Vóór de oorlog vertrokken er schepen vol handschoenbruidjes uit Rotterdam en Amsterdam. Hun verloofden waren naar Indonesië (Ned. Indië toen nog) vertrokken met uitzicht op een betrekking, en als ze zich gesettled hadden, mochten ze hun echtgenotes (dus niet hun verloofden) laten overkomen. Ook in de jaren ná de Tweede Wereldoorlog, toen de Republiek Indonesia nog niet erkend was en het militaire vacuüm na de Japanse terugtocht door Nederlandse troepen werd opgevuld (1945 - 1949) trouwden er bruiden met de handschoen.

Leen Sparreboom en Dik Mooren leerden elkaar kennen in de oorlogsjaren in het Maasoord- (nu Delta-)ziekenhuis in Poortugaal, waar ze beiden in de verpleging werkten - ziekenbroeders waren vrijgesteld van tewerkstelling in Duitsland. Na de bevrijding wilden Dik en Leen naar Indonesië uitgezonden worden om te helpen in de ellende van de bevrijde kampen. Toen Dik begin 1946 door 't Roode Kruis gekeurd zou worden, bleken er zoveel verpleegsters Nederland uit te willen, dat de zaak stopgezet werd: Dik mocht niet weg. Leen, die zich als oorlogsvrijwilliger-verpleger had opgegeven, ging in maart '46 via Engeland naar Indonesië. Dik en Leen namen afscheid van elkaar, naar ze dachten voor een half, hooguit een heel jaar.

In september 1946 hebben ze zich per brief verloofd, zonder plichtplegingen, ze zouden elkaar immers weer gauw zien! (Wat zich ginds aan verschrikkelijks afspeelde, heeft Dik pas jaren later van anderen gehoord, Leen heeft er zich nooit over uitgesproken.) Dik was intussen in 't Wilhelmina-gasthuis in Amsterdam gaan werken, waar ze in november 1946 door een besmetting tijdens haar werk, difterie kreeg. Ze was zwaar ziek, en met een blijvende hartafwijking werd ze afgekeurd voor de verpleging: daar lagen haar toekomstverwachtingen.

In deze situatie stelde haar verloofde voor: kunnen we niet beter trouwen, dan heb jij wat meer financiële zekerheid. Omdat Dik dit niet zo'n leuk idee vond, probeerde ze langs een andere weg dan via 't Roode Kruis toch uitgezonden te worden, maar haar afkeuring voor 't verpleegwerk bleef een belemmering. Wat dan? Trouwen maar?

"Dan had ik wel een inkomen, maar ik zat in Amsterdam op een kamertje en wat moest ik daar doen?" Vrienden brachten uitkomst, toen ze Dik vertelden dat 't bureau van de generale staf in Amsterdam zat te springen om administratieve krachten met middelbare schoolopleiding. Vooruit, dacht Dik, 't is maar voor een half jaartje en trouwen doen we dan maar nú.

Juist, dat handschoenhuwelijk. Eerste bedrijf: Leen naar zijn commandant, die naging of hij niet elders "verplichtingen" had; met de toestemming naar de notaris, waar 't contract voor ondertrouw getekend werd, dat opgestuurd werd naar Dik. Het tweede bedrijf, waarin Dik moest optreden, werd al wat ingewikkelder. De gemeentelijke bureaus waren in die tijd over heel Amsterdam verspreid en wie iets nodig had, moest zelf maar uitzoeken waar hij dat kon vinden! Op de Burgerlijke Stand werd Dik meegedeeld dat ze eerst alle gegevens van haarzelf (uit Rotterdam) en van Leen (uit Spijkenisse) moest opvragen. Familie ter plaatse bracht dit in orde, en Dik met alle papieren weer naar de Burgerlijke Stand. We zullen nu aan het derde bedrijf beginnen, waarin de spanning door onverwachte gebeurtenissen wordt opgevoerd. De akte van ondertrouw blijkt niet geldig! Nieuwe akte van ondertrouw, mèt zegel, mèt handtekening van Leen, klaar. "Hebt U de toestemming van de koningin?" Hè? Nee! Voor een brief aan de Koningin krijg je nu voorgedrukte formulieren, maar Dik zwoegt zelf op een tekst. Vierde bedrijf: we bereiden ons voor op een (gelukkige) afloop. Op een avond ligt er een briefje op Diks kamer: kom naar 't hoofdbureau van politie. Dan schrik je wel even als je man zover weg zit (al zou een bericht dan natuurlijk via Defensie gegaan zijn). Op 't hoofdbureau moet Dik vragen beantwoorden: wel eens getrouwd? geen kinderen?, enzovoorts; en je man? Later bleek dat Leens zuster (zijn ouders waren gestorven, Leen was de jongste van negen kinderen en in huis gekomen bij zijn jongste zuster Toos) over Leen, en Diks vader over Dik waren ondervraagd in Rotterdam. Nu is alles in orde en in juni 1947 gaat Dik in haar eentje in ondertrouw; 10 juli 1947 wordt als huwelijksdatum vastgesteld.

Vijfde bedrijf. Nu komt de handschoen op 't toneel, de zwager van Leen, Toos' man, wiens doopceel intussen ook gelicht was door de politie. Het huwelijk moest wettelijk gesloten worden in Amsterdam, waar Dik immers woonde en werkte. Nu gaat Dik zich afvragen wáár de gemeentelijke trouwzaal wel mag zijn. Op haar kantoor wordt ze wegwijs gemaakt; dat levert op haar trouwdag nog veel plezier op, want alle officieren van 't bureau blijken in de trouwzaal aanwezig te zijn. Dik is nu 26 jaar, Leen is 37 jaar en zijn broers en zusters zijn dus heel wat ouder dan Dik. Dat is dus óók haar handschoen, maar om misverstanden te voorkomen, deelt de ambtenaar van de burgerlijke stand mee dat 't hier een noodhuwelijk betreft en dat hij 't trouwboekje daarom ook bij wijze van uitzondering aan de bruid ter hand stelt. Dan gaat Dik met de handschoen naar Rotterdam, maar pas na de terugkomst van Leen maakt ze voor 't eerst kennis met haar mans familie. Dezelfde avond gaat er een telegram naar Indonesië - telefoneren leverde in die tijd onoverkomelijke bezwaren op - 't doek valt, maar 't happy end laat nog op zich wachten.

In Indonesië hadden de aalmoezenier en de veldprediker 's morgens Leens verkeringsring gevraagd en die werd hem 's avonds tijdens een plechtigheidje teruggegeven. Enkele weken later werd de veldprediker gedood tijdens een actie. In 1980 bezocht Dik Oost-Java op een herdenkingsreis van 2.10.R.I., waar haar man bij ingedeeld was. Ze ging erheen met haar dochter, want haar man was al overleden.

In Soerabaja bezocht ze het graf van de dominee. Toen pas heeft ze ook gehoord aan wat voor gevaren de afdeling van haar man was blootgesteld.

In september 1948 zou Leen dan terugkomen; zijn kist met spullen was al vooruitgestuurd. Een officier op haar kantoor, die in juni '48 was teruggekomen, zei wel dat 't gebied waar Leen zat, gevaarlijk was, maar Dik vertrouwde volledig op de optimistische brieven die Leen stuurde. En toen kwam de tweede politi(on)ele actie en werden alle verloven ingetrokken. In juni 1949 kwam Leen ècht terug en kreeg Dik drie weken extra verlof: een royale geste in die tijd! Leen kwam met de Waterman in Rotterdam aan, het eerste troepentransportschip na de akties. Prins Bernhard was op de kade aanwezig ter verwelkoming, en de familieleden.... die mochten thuis blijven wachten! Zo ging dat.

Leen is beroepsmilitair geworden, als verpleger, werd gedetacheerd in Utrecht, in Amersfoort, waar de burgerrepatrianten naar toe gingen en in Schoonhoven. Dik bleef werken- ze hadden immers toch geen huis- tot ze in verwachting raakte, de arts haar 't werken verbood en ze ontslag nam. Ze zouden in Schoonhoven een huis krijgen, een duplexwoning, maar Leen werd overgeplaatst naar Bergen op Zoom: geen woning meer! En toen er zicht was op een woning, kwam de watersnood in januari 1953!

Als je jong bent, vind je dat zwerven niet erg, maar tenslotte verlangde Dik terug naar Rotterdam, en daar woont ze nu, in Alexanderpolder, op de negende verdieping, in een flat met een prachtig uitzicht, met souvenirs uit Indonesië, met herinneringen aan een goed huwelijk en met een heleboel sociale bezigheden. Dik is geen type dat zich beklaagt, integendeel, maar toch... "Geen trouwfoto, geen trouwjurk, geen feestje, je hebt toch een gevoel dat er iets heeft ontbroken".

F.J.S.

1949, eerste foto!

"IK SLIEP IN HILTON EN TEHUIZEN VOOR DAKLOZEN"

Het avontuurlijke leven van Radio-Hollandtechnicus Jan Sparreboom uit Hellevoetsluis.

Op 1 september 1948 trad Jan Hendrik Sparreboom - na een opleiding in de fijnmetaal aan de ambachtsschool aan de Hillevluit in Rotterdam gevolgd te hebben - als leerling-monteur in dienst bij de Nederlandse Telegraaf Maatschappij Radio-Holland, een bedrijf dat oorspronkelijk radio-

installaties voor schepen verhuurde compleet met marconist nog wel. Het was nog in de tijd van de vonkzenders, een begrip dat in deze tijd van communicatie via satellieten met telex, fax en telefoon nog nauwelijks bekend is. Er werkten toen al 200 mensen bij Radio-Holland, een voor die tijd groot bedrijf aan de Eekhoutstraat in Rotterdam-Zuid. "Ik mocht als jongetje mee om radio-installaties te plaatsen. Door eigen studie en bedrijfsstudie ben ik geleidelijk op geklommen tot monteur, technicus en technicus 1e klas. Ik weet nog heel goed dat ik er voor service op uit moest met de handkar. We hadden ook nog een wagen met een hit er voor. De schepen lagen toen voornamelijk in de Waal-, Maas- en Rijnhaven. Als je ver weg moest was het Pernis!"

Het buitenland ging geleidelijk een steeds grotere rol in het leven van Jan Sparreboom spelen. Hij werkte niet alleen in alle landen van Europa, aan de oost- en westkust van Afrika, in Zuid-Amerika, Panama, de Dominicaanse Republiek, hij volgde ook cursussen in Denemarken, Duitsland en Noorwegen. Dat was noodzakelijk om te werken in de wereldwijde maatschappij die Radio-Holland door de jaren heen werd. "Maar Radio-Holland bleef de maatschappij die apparatuur voor de communicatie van zeeschepen naar de wal leverde", benadrukt Jan.

Bijna 59 jaar geleden werd Jan Sparreboom op de Persoonshaven in Rotterdam geboren. Hij bleef zijn stad trouw tot de familie koos voor een plek dicht bij het werk van Jan, die nog al eens in Europoort, Botlekgebied of Maasvlakte in actie moet komen. Maar hij wist en weet geen enkele morgen waar hij 's avonds slapen zal.

Zo'n dertig jaar geleden kwamen er bij het Rotterdamse bedrijf steeds meer verzoeken van buitenlandse maatschappijen om communicatie-apparatuur voor booreilanden binnen. Daarmee begon voor Jan Sparreboom het reizen. "Altijd in het bezit van een geldig paspoort zijn, ingeënt zijn tegen allerlei tropische ziekten en een beetje je eigen reisbureau zijn", noemt hij wat voorwaarden. "Kom je 's morgens op de zaak, dan zeggen ze, kun je vanmiddag vliegen. Dan moet je in mijn vak altijd ja kunnen zeggen". Zijn vrouw Alie spreekt in dat verband over "verrassingsaanvalen".

Voor Jan het vliegtuig in kon, moest hij altijd proberen zoveel mogelijk gegevens te verzamelen om te kijken wat er meegenomen diende te worden. Er moest een reis en een hotel geboekt worden en in het betreffende land moest er bij voorkeur ook iemand klaar staan om je op te halen. "Kijk, je moet voor service altijd naar plekjes waar ze het zelf niet kunnen en waar ze weinig technici hebben. Ik heb wel midden in het oerwoud van Nigeria moeten werken".

Hij mag specialist op het gebied van de Japanse communicatie-apparatuur genoemd worden, maar hij is nog nooit in het land van de Rijzende Zon geweest. "Daar zijn ze zelf slim genoeg, maar ik heb door mijn werk wel veel contacten met Japanners gelegd". Sparreboom heeft overal op de wereld vrienden en bekenden door zijn werk. Daarvan getuigen de zeer vele buitenlandse nieuwjaarswensen die in huize Sparreboom, waar de beide dochters al lang uitgevlogen zijn, tot en met 31 januari blijven hangen. Op de vraag of hij nooit taalproblemen had, antwoordt hij ontkennend. Waar hij met zijn Engels of Duits niet terecht kon, gebruikte hij zijn handen en voeten.

Jan Sparreboom spreekt vaak in de verleden tijd en dat terwijl hij nog steeds actief is. Maar hij maakt minder buitenlandse trips dan vroeger, toen hij elke maand wel ergens anders zat. Nu richt hij zich voornamelijk op binnenlandse klussen, terwijl de jongeren in het buitenland actief zijn. "Die moet je ook een kans geven", zo vindt de oude rot in het vak, die in 1989 een koninklijke onderscheiding ontving voor zijn 40 jaar in dienst van Radio-Holland.

De Hellevoeter heeft op zijn reizen veel beleefd en afgezien.

Slaaptekort, geldtekort en geen goed voedsel waren allemaal zijn deel. Dankzij de creditcard komt geldtekort bij technici in het buitenland nu niet meer voor, maar Jan Sparreboom weet nog heel goed dat hij in Marokko geen geld meer had voor een terugreis naar Schiphol. Om over zijn werk in Roemenië maar te zwijgen, daar kreeg hij zelfs geld van een dronken kerel. Slapen kon hij overal gelukkig. Dan weer overnachtte hij in het meest luxueuze Hiltonhotel en een andere keer sliep hij in een tehuis voor daklozen. Hoewel dat laatste maar één keer is voorgekomen. Jan weet het nog precies: het was in Frankrijk in een plaats waar alle hotels volgeboekt waren en waar hij met zijn maat met een wagen vol douane-spullen zat.

Nergens plaats en toen de politie maar ingeschakeld. Daar kreeg het tweetal het adres van het tehuis voor daklozen. Er werd overnacht voor drie gulden, terwijl voor de auto met materiaal elders in de stad 26 gulden in de parkeergarage betaald moest worden. "Het blijft boeiend", zo moet

Sparreboom van het hart, die in Rome door een flinke mep op de deur van een al taxiënd vliegtuig toch nog een plaatsje in datzelfde vliegtuig kreeg.

Elke klus vormde en vormt nog een uitdaging. "Je gaat naar iets toe wat defect is en je moet het maar zien te klaren. Een heel enkele keer heb je geen resultaat. Nou, dan voel je je behoorlijk bedonderd hoor". De technicus 1e klas is aan de ene kant blij dat hij einde dit jaar met sput (speciale pensioenuittreding) gaat, maar weet nu al dat hij straks vooral het contact met de mensen zal missen. Maar toch is het tijd om op te stappen, "De techniek schrijdt steeds voort en je kunt niet blijven studeren. Trouwens, de jongeren moeten ook aan het werk. Bovendien wordt 1992 het uur U. Door de veranderingen in de communicatiemiddelen zullen vanaf dat jaar langzamerhand ook de radio-officieren op de schepen verdwijnen". En Jan Sparreboom houdt het dan ook voor gezien, het leven zal wel anders worden. Hij zal niet meer met een helicopter naar booreilanden worden gebracht zoals vroeger en hij zal evenmin zelf brandstof in de tank van een helicoptertje moeten gieten om in Tunesië de lucht in te kunnen. Dat is straks allemaal voorbij. Maar er wordt al een reis naar Indonesië voorbereid. Op eigen houtje deze keer, nadat reeds een geslaagde groepsreis door dat schitterende land is gemaakt. De wintersport trekt, de fotografie en klassieke muziek. Jan Sparreboom komt ook straks tijd tekort. En dan is er zijn plan om zijn reisverhalen eens op papier te zetten.

Hoewel, hij is er zelf van overtuigd dat je ze beter kunt vertellen dan opschrijven. Maar zijn collega's beweren dat de verhalen voor de toekomst bewaard moeten blijven, dus zal er niets anders opzitten dan dat hij de pen oppakt!

door Klaas Schipper.

(met toestemming overgenomen uit de Brielse Courant van 28 febr. 1991.)

VAN STERVEN, BEGRAVEN EN ROUWEN IN NEDERLAND, II

De komst van het Christendom heeft aanzienlijke veranderingen in de begraafgewoonten teweeggebracht. Het verbranden werd door de kerk verboden. Er werd van uitgegaan dat de overledenen rustten in hun graven tot de jongste dag om dan gewekt te worden voor het laatste oordeel. Omdat de wederkomst van Christus werd verwacht vanuit het oosten, werden de doden zo gelegd dat ze hun Verlosser bij diens aankomst onmiddellijk zouden kunnen zien, dus met de voeten in oostelijke richting.

De meest opmerkelijke verandering bij het begraven was dat de doden niet langer een rustplaats kregen buiten de gemeenschap, zoals dat in de Romeinse tijd en de prehistorie was gebeurd, maar temidden van de levenden. Gestimuleerd door het kloosterleven en de heiligenverering wilde men begraven worden in de kerk (maar dan moest men meestal wel over macht en geld beschikken).

Ook in kerken waar geen heilige rustte, werd het gewoonte daar doden te begraven, en dat was het begin van een gebruik dat in later eeuwen zou leiden tot kerken die één grote, overvolle en intensief gebruikte begraafplaats waren.

In tegenstelling tot de uitvoerige persoonsaanduidingen op de Romeinse graven waren vroeg-Christelijke graven anoniem vanuit de gedachte dat alle doden in gelijkheid waren overgeleverd aan de zorg van de kerk. Maar al spoedig won de ijdelheid het van de vroomheid, en aanduidingen van naam, daden, wapenschilden en andere versieringen keerden terug, van tijd tot tijd in een opsmuk ontaardend die verre van bescheiden was.

In de vroege middeleeuwen werden de doden niet in een kist begraven, maar slechts gehuld in een mat of laken. Het lijk werd op een baar naar het graf gedragen, bedekt met een baarkleed. Later werden de doden in kisten vervoerd. De baarkleden verloren hierdoor hun functie, maar bleven uit gewoonte toch in gebruik, nu gespreid over de kist, die een plat deksel had met daarop geschilderd meestal een kruis, óf een dakvormig deksel, zgn. dodenhuisje (eenzelfde model als b.v. de "noodkist" van Sint-Servaas, een reliekschrijn uit de 12 de eeuw in de Sint-Servaaskerk in Maastricht). Gaandeweg werden de doden begraven met kist en al, een gewoonte waarmee de rijken begonnen, maar die snel ingeburgerd raakte. Voor aanzienlijke personen werden sarcofagen

gebruikt, zware troggen van rode of gele zandsteen; de deksels werden versierd met geometrische figuren. De sarcofagen werden aanvankelijk onder de grond begraven, maar vanaf de elfde eeuw kwamen de deksels gelijkvloers en dus blijvend in het zicht te liggen, waardoor versieringen zinvoller werden. Deze deksels - de zerken - hebben hun naam aan de sarcofaag ontleend. (2)

Een middeleeuwer was zijn leven niet zeker, de dood lag voortdurend op de loer. Vanaf zijn geboorte werd zijn leven bedreigd door allerlei ziekten (epidemieën) waartegen geen kruid was gewassen. Wie door geluk of een sterk gestel aan kwalen ontkwam, kon gemakkelijk ten prooi vallen aan hongersnoden, overstromingen en oorlogen. En dan waren er nog de tallozen die ter dood werden gebracht uit naam der (christelijke) gerechtigheid.

Het meest ingrijpend en in geen enkele verhouding tot andere epidemieën staand was de pest, de zwarte dood. Vanaf de achtste eeuw was de pest verdwenen uit Europa, maar in 1349 keerde deze ziekte in ongekende hevigheid terug. Ook de Nederlanden werden getroffen. Tot in de 18de eeuw bleven pestepidemieën voorkomen, toen verdween de ziekte even plotseling als ze was gekomen. De epidemie in het midden van de veertiende eeuw is nooit overtroffen. Men schat dat toen tenminste een kwart van de totale Europese bevolking om het leven is gekomen. (1)

Naarmate de middeleeuwen vorderden, werd het beeld van de dood realistischer. De vroeg-Christelijke gedachte van een na de dood tot de jongste dag slapende ziel, vermengd met de voor-Christelijke idee van rondwarende geesten, maakte plaats voor de overtuiging van een laatste oordeel direct na het sterven. Het vertrouwen in het opstaan van het lichaam, ook al waren er slechts beenderen bewaard gebleven, kwam in een ander perspectief. Nu verondersteld werd dat de ziel onmiddellijk na de dood naar hel of hemel vertrok, werd het lichaam veel meer dan voorheen als een stoffelijk omhulsel gezien. Het geloof dat de ziel onmiddellijk na de dood zou worden geoordeeld, maakte het stervensmoment belangrijk. Het werd de laatste kans die de mens had om de balans van goed en kwaad in zijn voordeel te laten doorslaan. De middeleeuwse mens hechtte er groot belang aan het einde te zien naderen, de plotselinge dood was het ergste wat hem kon overkomen. Het sterfbed was de laatste kans om aardse zaken te regelen, de weg naar de hemel vrij te maken en het verblijf in het vagevuur zo veel mogelijk te bekorten. De stervensbegeleiding verliep zo veel mogelijk volgens een vast ritueel.

Weinig tradities zijn zo hardnekkig als de begrafenisgebruiken.

De Katholieke kerk heeft dit opgelost door voor-Christelijke gebruiken in te passen, zoals ook sommige heidense feesten werden gehandhaafd. Het calvinisme trachtte elk paaps bijgeloof radicaal te verbieden, maar heeft deze strijd wat betreft de begrafenisgebruiken volkomen verloren. Een aantal oeroude gebruiken heeft zich tot in de twintigste eeuw hardnekkig weten te handhaven, hoewel voor velen de oorspronkelijke betekenis niet duidelijk meer was. Zo werd in het verleden bijvoorbeeld iedereen in huis onmiddellijk gewekt wanneer er iemand was gestorven, niet alleen de mensen maar ook de dieren. Men meende dat de slapende ziel buiten het lichaam vertoefde en gemakkelijk door de rondwarende ziel van de gestorvene kon worden meegevoerd. Er werden allerlei handelingen verricht om de ziel van de dode vrije doortocht te verlenen en vooral het terugkeren te beletten. Met name water gold daarvoor als een belemmering en de gewoonte om het lichaam te wassen zou daarop zijn terug te voeren. Het doodshemd moest met één draad worden genaaid, want knopen houden de ziel vast. Op mond, neus en ogen werden munten gelegd, waarschijnlijk eveneens om de terugkeer van de ziel te voorkomen. Het gewassen lichaam werd opgebaard op stro en ook voor de deur van het sterfhuis lag een bos stro. Als er een man gestorven was, lag er een grote bos stro rechts voor de deur, voor een jongen een kleine bos, voor een vrouw of meisje lag het stro links voor de deur. Veelal werd na de begrafenis het stro verbrand, zodat een herinnering aan voor-Christelijke crematies voor de hand ligt. Toen het gebruik van stro werd afgeschaft, gaf men het lijk toch een strohalm in de hand of vlocht men een kransje van stro en bloemen. Vanuit de gedachte dat de ziel langzaam het lichaam verlaat en eerst nog enige tijd om de dode blijft dralen, ontstond het waken. De zo diep ingewortelde gewoonte om offers aan de dode mee te geven, leefde voort in het meegeven in de kist van geld, sieraden, en persoonlijke gaven als haar en nagels van de achterblijvenden.

Bij de gang naar het kerkhof werd er ook weer alles aan gedaan om de ziel de terugkeer te beletten. Men verschoot zich onder rouwmantels en sloeg de hoedrand neer om het gelaat te verbergen. Ongedoopte kinderen, van wie de ziel in grote onrust zou ronddwalen, werden het liefst

's nachts begraven op een uithoekje van het kerkhof in ongewijde aarde. Het lichaam van een in het kraambed gestorven vrouw werd bij voorkeur door zwangere vrouwen gedragen, die zo hoopten op een voorspoedige bevalling. Het voor-Christelijke lawaai maken om de kwade geesten te verjagen, werd door de Katholieke kerk voortgezet met klokgelui onder het mom dat de heiligen werden aangeroepen en de parochianen ter begrafenis werden genood. Een onuitroeibare gewoonte waren de begrafenismaal.

Nadat de vroeg-Christelijke zorg om het lichaam zo ongeschonden mogelijk te laten rusten tot de jongste dag verdrongen was door het besef van vergankelijkheid van het menselijk lichaam, volgde logischerwijze de behoefte om het dode lichaam te openen en te doorgronden, een verlangen dat geheel paste in de nieuwsgierigheid van de renaissance. In 1550 kreeg een Amsterdamse chirurgijn officieel toestemming van koning Filips de Tweede om één keer per jaar sectie te verrichten op het dode lichaam van een geëxecuteerde.

Marian van der Hoofd, Rotterdam.

(1) Een indruk van de invloed die de pestepidemieën op de bevolking van Europa hadden, krijgt men o.a. in:

Barbara Tuchman: Waanzinnige Veertiende Eeuw.

Iris Onigo: De koopman van Prato. (ongeveer 1870 werden de tienduizenden zakelijke en persoonlijke brieven teruggevonden van Francesco Datini, een schatrijke koopman, die leefde in de 14de eeuw)

Over het verschijnsel "dodendans", dat in alle culturen voorkwam en nog voorkomt, maar in de middeleeuwen door de pestepidemieën een bron van inspiratie werd voor kunstenaars, kan men lezen in: De dodendans in de kunsten, onder red. van L.J. Grijp e.a., Utrecht 1989. Holbein is een van de bekendste ontwerpers van een dodendans; de meeste voorbeelden vinden we in Zwitserland. De Nederlandse dichter Anthonis de Roovere (15de eeuw) heeft een gedicht gewijd aan de onverbiddelijke dood: Vander Mollenfeeste, waarin hij allen van hoog tot laag (keurig in volgorde!) naar 't land van de blinde mollen laat dansen. In onze tijd ontwerpt de choreograaf Rudi van Dantzig dodendansen.

7 Franciscan en kind. 1485.

(2) In de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Breda vinden we voorbeelden van grafzerken (met koperen grafplaat voor kanunnik Willem van Galen, +1539, waarin het beeld van de dode gegrift is, in priesterornaat, oorspr. kleurig geëmailleerd); graftomben (tombe met de liggende figuren van Jan I van Polanen + 1384 en zijn echtgenotes); grafmonumenten (waarin de dode niet begraven werd, praalgraf) (het rijke monument van albast en marmer voor Engelbert II van Nassau + 1504 en zijn vrouw); en epitafen (in de muur aangebrachte gedenktekens) (het epitaaf van Dirk van Assendelft +1553 en zijn vrouw Adriana van Nassau)

De Nederlandse beeldhouwer Claus Sluter werkte eind 14de en 15de eeuw mee aan de wereldberoemde praalgraven van de Bourgondische hertogen, met de indrukwekkende stoeten van zgn. huilebalken (pleurants) en klaagvrouwen, die de uitgestrekte ridderfiguur omringen of dragen.

OPSPORING VERZOCHT

Antwoorden

De jongeman op de foto (uit Opsporing verzocht, april 1991 C) heeft zich gemeld en is nu bij redactie en genealoog bekend.

De "tweede mevr. Sparreboom uit Vught" (uit Opsporing verzocht, april 1991, A) heeft zich in een uitvoerige brief bij de heer S. Sparreboom uit Gieten nader bekendgemaakt. Zij is Dik Sparreboom - Mooren, die elders in deze aflevering over haar huwelijk vertelt. In 1960 kwamen zij als enige Sparreboom (L. Sparreboom) in het telefoonboek. Toen er in 1968 telefoontjes kwamen die voor een andere Sparreboom bedoeld bleken, werden ze wel nieuwsgierig, maar door ziekte en tenslotte op 30 december verhuizing naar Rotterdam, hebben ze de zaak nooit uitgezocht. Intussen blijkt L.H. Sparreboom niet in 1967, maar in 1968 in Vught te zijn komen wonen, zodat L. uitgeschreven was, voordat L.H. in 't nieuwe telefoonboek vermeld werd. Dik woont dus al jaren niet meer in Vught, maar haar opmerking kon als zijnde letterlijk worden opgevat door S. Sparreboom. En zo komen de misverstanden in de wereld!

Vragen

A. Uit de rubrieken Burgerlijke Stand van het Vrije Volk en Rotterdams Nieuwsblad:

F. Sparreboom-Fokkema	dochter 1982, zoon 1984, dochter 1990
H.G. Sparreboom-In 't Hout	zoon 1985, zoon 1987
P. Sparreboom-Jagterborg	dochter 1978
J.A. Sparreboom-Janse	zoon 1976
R. Sparreboom-Kok	dochter 1986
A.I. Sparreboom-Martin	dochter 1978
E.E. Sparreboom-Melsen	dochter 1987
A.G. Sparreboom-Post	zoon 1987
M.A.I. Sparreboom-Verhoeven	zoon 1976
M. Sparreboom-Vermeulen	dochter 1989
D.A. Sparreboom-Walters	zoon 1980, dochter 1982
A.E. Sterk-Sparreboom	zoon 1983, zoon 1985

Informatie over bovengenoemde personen gaarne naar Miep en Jan.

B. Wie kent Carla Sparreboom, die het dichtbundeltje "Wegwezen" (1975, SKVR, Rotterdam) heeft geschreven? De redactie heeft dit boekje gelezen en zoekt nu met de schrijfster (en tekenares?) contact.

VERANTWOORD GENEALOGIE-ONDERZOEK

De in ons blad gepubliceerde Genealogie zal nooit compleet zijn. Onlangs werd ik hiermee geconfronteerd door een opmerking van een naamgenoot uit 's-Gravenhage. Met hem had ik enige tijd geleden een uitgebreid telefoongesprek gehad waarbij hij alle informatie betreffende zijn gezin doorgaf, echter nadat het familieblad reeds bij de drukker was.

De moeilijkheid is om deze nieuwe gegevens toe te voegen, omdat de nummering dan niet meer klopt. Gelukkig is het in dit geval wel te herstellen, omdat het om de bijlage ging. Daarom wordt bijlage 3 uit het vorige nummer vervangen door bijlage 3a.

FAMILIEBERICHTEN

Overleden: Joris Leendert Sparreboom, Krimpen aan de IJssel, 7-5-1991. 64 jaar.
 Hendrik Albertus Sparreboom, 's-Gravenhage, 9-6-1991 61 jaar.
 beide naamgenoten waren donateur.

Gehuwd: Arina Sparreboom met Zeger Baas op 20 juni 1991
 geb. Alblasserdam geb. Alblasserdam
 11-7-1967 3-1-1967
 dochter van zoon van
 Johannes Sparreboom Jan Hendrikus Baas
 en en
 Greta Noorlander Sijgje van der Perk

Geboren: Talitha Adriana ter Veen, zie blz. 66

Johan, ook namens redactie van harte gefeliciteerd en welkom bij de club.

*En weer dacht ik
 aan de zin van het leven
 kijkend naar
 de gestikte vlinder
 in de verf van mijn palet.
 Spar*

Met verslagenheid geven wij kennis dat onverwacht van ons is heengegaan onze lieve broer, zwager en oom

HENDRIK ALBERTUS SPARREBOOM

beeldend kunstenaar

in de leeftijd van 61 jaar.

Zijn optimisme bewonderen wij zeer

Ton Sparreboom
 Ferdinand
 Hetty Sparreboom
 Hans
 Ilona en Nico

9 juni 1991
 Van Loostraat 26
 's-Gravenhage

Correspondentieadres
 Perengarde 10
 2723 AW Zoetermeer

Henk is opgebaard in de rouwkamer Sorghvliet, Groot Hertoginnelaan 1, 's-Gravenhage.
 Gelegenheid tot afscheid nemen, dinsdagavond van 18.00 tot 18.45 uur en woensdag van 13.15 tot 13.45 uur.

Henk wordt begraven op woensdag 12 juni a.s. om 14.00 uur op de R.K. Begraafplaats St. Petrus Banden aan de Kerkhoflaan 10 te 's-Gravenhage.
 Vertrek vanuit bovengenoemde rouwkamer om 13.45 uur.

Na de begrafenis gelegenheid tot condoleren in de ontvangkamer van de begraafplaats.

Kunstenaar Sparreboom overleden

Den Haag – Op 61-jarige leeftijd is na een korte periode van ziekte de Haagse schilderschrijver Henk Sparreboom overleden, die door zijn innemende goedlachse optreden een voor velen bekende Hageenaar was.

In mei werd een kleine expositie van zijn semi-abstrakte werk als schilder in de bovenfoyer van de bioscoop Metropole geopend, die er nu nog korte tijd te zien is. De veelzijdige kunstenaar, die zichzelf ontwikkelde ook als dichter en toneelschrijver, schreef in de jaren zestig toneelstukken als 'De stenen Salomo', 'De clown in het souterrain' en 'De demonstrant' welke onder meer door de Haagse Comedie in het toenmalige HOT-theater werden opgevoerd.

De begrafenis heeft vandaag op de rk begraafplaats aan de Kerkhoflaan plaatsgehad.

Zo begin je.
 Zo ontroerend, zo veelbelovend.
 Teken van hoop.
 Glimlach van de schepper.
 Reden tot vreugde.
 Onherroepelijk mens.

Hans Bouma

Ons werd toevertrouwd:

Talitha Adriana

We noemen haar

Talitha

Tineke Sparreboom
 Martin ter Veen
 Mattijs en Tijmen

10 juni 1991

Stamreeks

Leendert Mattijs ter Veen	geb. Harderwijk	18-07-1985
Tijmen ter Veen	"	25-11-1987
Talitha Adriana ter Veen	"	10-06-1991

kinderen van:

Martin Adeodaat ter Veen 1958-..
 zoon van:
 Hendrikus ter Veen en
 Cornelia van Tol

en Trijntje Sparreboom 1960-..
 dochter van:
 Leendert Sparreboom 1915-.. en
 Adriana Martina van Pernis 1921-..
 zoon van :

Cornelis Sparreboom 1889-1985
 zoon van:
 Leendert Sparreboom 1859-1949
 zoon van:
 Klaas Sparreboom 1826-1905
 zoon van:
 Pieter Sparreboom 1792-1859
 zoon van:
 Leendert Sparreboom 1763-1821
 zoon van:
 Pieter Sparreboom 1716-1789
 zoon van:
 Jan Prs. Sparreboom ca 1661-1735
 zoon van:
 Pieter Jan Arents 1602-..
 zoon van:
 Jan Adriaensz
 zoon van
 Adriaen

en Trijtje Valster 1890-1982
 en Maria Johanna Nieuwpoort 1861-1923
 en Cornelia van der Graaf 1833-1905
 en Geertruy Moog 1794-1857
 en Klazina van den Berg 1764-1852
 en Klaartje Huyzer 1727-1809
 en Geertruy Hendricks van Mullum 1683-1770
 en Jannigje Roocken ..-1705
 en Haesge Pietersdr.

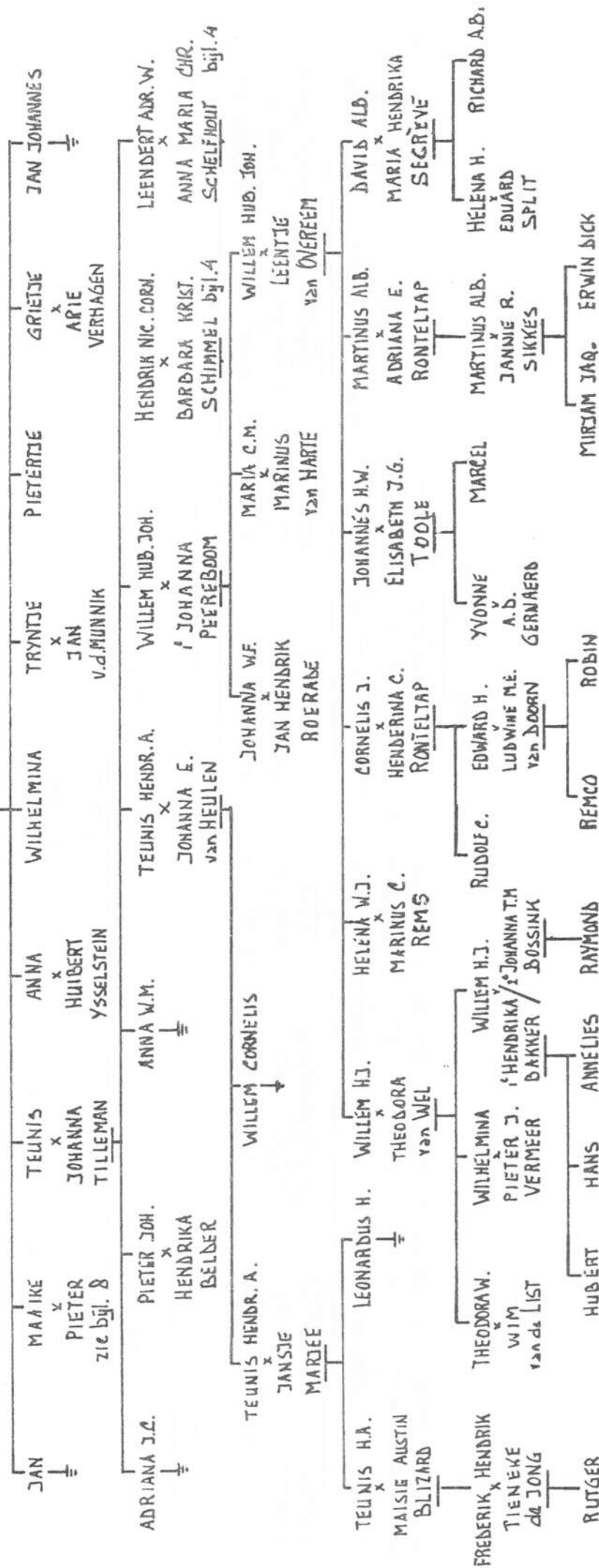
2. Maria Catharina Magdalena, geb. 's-Gravenhage 19-5-1884, volgt Xc
3. Willem Hubertus Johannes, geb. 's-Gravenhage 17-8-1889, volgt Xd.

Willem Hubertus Johannes Sparreboom tr. (2) 14-4-1920 Cornelia van der Kleij, geb. Hazerswoude 2-11-1875, dochter van Klaas van der Kleij en Willemijntje Burggraaf.

- Xc Maria Catharina Magdalena Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 19-5-1884, overl. 's-Gravenhage 22-6-1960, tr. 's-Gravenhage 16-5-1905 Marinus van Harte, geb. 's-Gravenhage 17-12-1881, overl. 's-Gravenhage 8-12-1945.
Uit dit huwelijk:
1. Maria Martina Johanna, geb. 's-Gravenhage 15-4-1907.
- Xd Willem Hubertus Johannes Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 17-8-1889, metselaar, overl. 's-Gravenhage 21-12-1955, tr. 's-Gravenhage 21-2-1912 Leentje van Overeem, geb. 's-Gravenhage 17-7-1893, overl. 's-Gravenhage 12-1-1982.
Uit dit huwelijk:
1. Willem Hubertus Johannes, geb. 's-Gravenhage 27-5-1912, volgt Xlb
2. Helena Wilhelmina Johanna, geb. 's-Gravenhage 31-5-1913, volgt Xlc
3. Cornelis Johannes, geb. 's-Gravenhage 5-8-1914, volgt Xld
4. Johannes Hubertus Wilhelmus, geb. 's-Gravenhage 15-3-1916, volgt Xle
5. Martinus Albertus, geb. 's-Gravenhage 30-3-1920, volgt Xlf
6. David Albertus, geb. 's-Gravenhage 24-4-1927, volgt Xlg
- Xlb Willem Hubertus Johannes Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 27-5-1912, metselaar, overl. 's-Gravenhage 9-7-1970, tr. 's-Gravenhage 21-12-1933 Theodora van Wel, geb. Bottrop 21-5-1911, overl. 's-Gravenhage 20-7-1982.
Uit dit huwelijk:
1. Theodora Wilhelmina, geb. 's-Gravenhage 14-4-1934, tr. 15-1-1955 W. van de List.
2. Wilhelmina, geb. 's-Gravenhage 20-10-1937, tr. Rijswijk 18-9-1961 P.J. Vermeer.
3. Willem Hubertus Johannes, geb. 's-Gravenhage 28-4-1940, volgt Xlib
- Xlib Willem Hubertus Johannes Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 28-4-1940, uitvoerder bouwbedrijf, tr. (1) 's-Gravenhage 17-7-1962 (gescheiden 1969) Hendrika Bakker, geb. 's-Gravenhage 7-1-1942, dochter van H. Bakker en H. Bolland.
Uit dit huwelijk:
1. Hubert, geb. 's-Gravenhage 21-6-1964.
2. Hans, geb. 's-Gravenhage 14-3-1966.
3. Annelies, geb. 's-Gravenhage 14-3-1966.
- Willem Hubertus Johannes Sparreboom tr. (2) Loosduinen 16-9-1976 Johanna Theodora Maria Bossink, geb. 's-Gravenhage 12-6-1955, dochter van Wilhelmus Theodorus Bossink en Helena Henriëtte Geersten.
Uit dit huwelijk:
1. Raymond, geb. 's-Gravenhage 14-9-1980.
- Xlc Helena Wilhelmina Johanna Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 31-5-1913, tr. 's-Gravenhage 18-11-1936 Marinus Cornelis Rems, geb. 's-Gravenhage 27-6-1912, stucadoorspatroon, overl. 's-Gravenhage 6-10-1985.
Uit dit huwelijk:
1. Maria, geb. 's-Gravenhage 19-5-1937.
2. Teresia, geb. 's-Gravenhage 1-6-1943.
3. Ytzen, geb. 's-Gravenhage 20-4-1947.
4. Sonja, geb. 's-Gravenhage 2-2-1949.
- Xld Cornelis Johannes Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 5-8-1914, boekhouder, gemeenteambtenaar, overl. 's-Gravenhage 11-4-1972, tr. 's-Gravenhage 6-5-1942 Henderina Catharina Ronteltap, geb. Rotterdam 5-12-1918, dochter van Theodorus Ronteltap en Clasina Klaver.
Uit dit huwelijk:
1. Rudolf Cornelis, geb. 's-Gravenhage 13-11-1943.
2. Edward Hendrikus, geb. 's-Gravenhage 29-11-1944, volgt Xllc.
- Xllc Edward Hendrikus Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 29-11-1944, maatschappelijk werker Rotterdam, tr. Maassluis 24-8-1972 Ludwine Maria Elizabeth van Doorn, geb. 's-Gravenhage, 7-10-1947, dochter van Adrianus van Doorn en Hendrika Wieberding.
Uit dit huwelijk:

1. Remco, geb. Maasluis 10-3-1973.
 2. Robin, geb. Zevenbergen 17-3-1977.
- XIe Johannes Hubertus Wilhelmus Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 15-3-1916, opzichter-gemeente-ambtenaar, overl. 's-Gravenhage 5-5-1982, tr. 's-Gravenhage 12-4-1944 Elisabeth Johanna Gerardina Toole, geb. 's-Gravenhage 20-6-1917.
Uit dit huwelijk:
1. Yvonne, geb. 's-Gravenhage 27-4-1945, tr. 25-11-1964 A.D. Gernaerd.
 2. Marcel, geb. 's-Gravenhage 3-10-1962.
- XIf Martinus Albertus Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 30-3-1920, houthandelaar, overl. 's-Gravenhage 13-1-1942, tr. 's-Gravenhage 1-10-1941 Adriana Elizabeth Ronteltap, geb. Rotterdam 1-4-1920, dochter van Theodorus Ronteltap en Clasina Klaver.
Uit dit huwelijk:
1. Martinus Albertus, geb. 's-Gravenhage 24-5-1942, volgt XIId.
- XIId Martinus Albertus Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 24-5-1942, bouwkundige, tr. Wateringen 20-7-1967 Jannigje Rinske Sikkes, geb. Wateringen 10-7-1942, dochter van Durk Sikkes en Janneke Moor.
Uit dit huwelijk:
1. Mirjam Jaqueline, geb. 's-Gravenhage 2-2-1969.
 2. Erwin Dick, geb. Wateringen 7-2-1971.
- XIg David Albertus Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 24-4-1927, tr. 's-Gravenhage 21-3-1951 Maria Hendrika Secrève, geb. 's-Gravenhage 13-11-1929, dochter van Johannes Bernardus Secrève en Helena van Zuyderveld.
Uit dit huwelijk:
1. Helena Hendrika, geb. 's-Gravenhage 26-11-1951, volgt XIlle.
 2. Richard Albertus Bernardus, geb. 's-Gravenhage 14-8-1964.
- XIlle Helena Hendrika Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 26-11-1951, tr. 's-Gravenhage 7-7-1970 Eduard Split, geb. 's-Gravenhage 6-12-1948, bestandbeheerder, zoon van Geert Split en Hillchje Oljans.
Uit dit huwelijk:
1. Judith, geb. 's-Gravenhage 21-12-1971.
- IXg Hendrik Nicolaas Cornelis Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 17-2-1863, meubelmaker, tr. 's-Gravenhage 9-4-1890 Barbara Kristina Schimmel, geb. Driel 19-12-1866, dochter van Jan Schimmel en Jantje van 't Zand.
Uit dit huwelijk:
1. Johanna Christina Hendrika, geb. 's-Gravenhage 16-7-1890, volgt Xe.
 2. Hendrik Nicolaas Cornelis, geb. 's-Gravenhage 6-3-1899, volgt Xf.
- Xe Johanna Christina Hendrika Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 16-7-1890, overl. Leidschendam 3-11-1982, tr. 's-Gravenhage 25-9-1918 Seraphinus Drugmand, geb. Antwerpen (België) 20-6-1890, overl. Noordwijkerhout 8-3-1969, zoon van Carolus Josephus Drugmand en Coleta Maria Josephina Geenen.
Uit dit huwelijk:
1. Charles, geb. 's-Gravenhage 30-12-1918.
 2. Johanna, geb. 's-Gravenhage 22-7-1920.
- Xf Hendrik Nicolaas Cornelis Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 6-3-1899, beeldhouwer, overl. 's-Gravenhage 23-1-1984, tr. Borgerhout (België) 9-2-1924 Alida Constantia Drugmand, geb. Antwerpen (België) 23-12-1888, overl. Dordrecht 27-3-1984, dochter van Carolus Josephus Drugmand en Coleta Maria Josephina Geenen.
Uit dit huwelijk:
1. Frieda Josepha, geb. Antwerpen (België) 24-2-1925, volgt XIh.
- XIh. Frieda Josepha Sparreboom, geb. Antwerpen (België) 24-2-1925, lerares Nederlands, tr. Dordrecht 30-7-1959 (gescheiden 1966) Arnfinn Petter Maurstig, geb. Solund (Noorwegen) 4-7-1930, scheepswerktuigkundige, zoon van Olav Andreaesson en Inger Olsdr.
Uit dit huwelijk:
1. Karin Helga, geb. Dordrecht 17-9-1959.

PIETER
x
TRYNTJE
VISSER
JAN
x
ANNIGJE
HUYZER
PIETER
ADRIANA
de HAAN (van bijl. 2)

PIETER

x
1^e TRYNTJE
VISSER

JAN

x
ANNIGJE
HUYZER

PIETER

x
ADRIANA
de HAAN

TEUNIS

x
JOHANNA
TILLEMANN

HENDRIK x NIC. CORN.

BARBARA KRISTINA

SCHIMMEL (van bijl. 3)

LEENDERT x ADR. W.

ANNA MARIA CHRISTINA

SCHIEFHOUT (van bijl. 3)

JOHANNA CH.

x
CAROLUS S.
DRUGMAND

HENDRIK N.C.

x
ALIDA C.
DRUGMAND

MARIA C.W.

x
1^e J.J. M.P. VISSER
1^e W.A.J. RAAYMAKERS

LEENDERT A.W.

x
ANTONIA J.
CAFFA

ANTHONIE W.F.

x
PETRONELLA J.P.H.
LEGET

CHRISTINA M.

x
CORNELIS TH. J.
KOOT

CHRISTIAAN

x
GEERTRUIDA
FRANKEN

ANDRIES JOH.

x
ANNA H.
NIEUWENBURG

FRIEDA J.

x
ARNFINN P.

LEENDERT A.W.

x
J.H.B.

WILLEMA.

x
J.J.

MARIA W.C.

x
B.

HENDRIK A.

x
HETTY

CHRISTIAAN

x
ANTONIUS W.F.

HUBERTINA J.

x
ANDRIES J.

ANNA M. CH.

x
GABRIEL B.
MEYER

MAURSTIG WERKHOFEN ENGELBURG van SANTEN SCHILDKNEGT PETERS

CATHARINA S.W.

HOENDERS

x
M.P.

x
HERMANS

HANS

x
ILONA

Familieblad

Sparreboom

jaargang 2, aflevering 3

december 1991

Familiestichting Sparreboom
(opgericht 26 januari 1990)

Bestuur:

Voorzitter : Gerrit Sparreboom

Secretaris : Mr. Carlo Sparreboom

Penningmeester : Jaap Sparreboom

Leden : ?????

Redactie Familieblad:
Frieda Sparreboom

Genealoog Miep Sparreboom

Alle genealogische gegevens vallen onder verantwoording van de genealogen Miep en Jan Sparreboom, tenzij anders vermeld.

Dit Familieblad is het orgaan van de Familiestichting Sparreboom en wordt gratis verstrekt aan de donateurs.

Nieuwe donateurs kunnen zich opgeven bij de secretaris en hun donatie overmaken op gironr. 2792447 t.n.v. Familiestichting Sparreboom (voor 1992 f 25,-) onder duidelijke vermelding van naam en adres.

De reeds verschenen nummers (met de genealogieën en bijlagen) worden opgestuurd indien f 5,- verzendkosten extra worden overgemaakt.

BETALING DONATIES 1991

In ons vorig familieblad hebben wij vermeld dat enkele donateurs hun bijdrage voor 1991 nog niet hadden overgemaakt.

Omdat de mogelijkheid bestond dat de in april toegezonden acceptgirokaarten zouden zijn zoekgeraakt, hebben wij hen een herinnering gestuurd. Daarop is positief gereageerd, maar van 6 donateurs hebben wij nog niets vernomen.

BETALING DONATIES 1992

Omdat het voor ons vorig jaar nog niet mogelijk was gebruik te maken van accept-girokaarten, konden wij u deze eerst in april 1991 toezenden.

Vanaf december 1991 zult u elk jaar bij het decembernummer van ons familieblad een accept-girokaart voor het komende jaar aantreffen.

Wij verzoeken u uw bijdrage (f 25,- of meer) **uitsluitend door gebruikmaking van deze accept-girokaart** aan ons over te maken, zo mogelijk vóór 1 april 1992.

Onze buitenlandse donateurs worden verzocht, voor zover hun bijdrage niet is gestort door familieleden in Nederland, hun donatie voor 1991 samen met 1992 te willen overmaken per internationale postwissel of per cheque (minimaal f 50,-). Deze kan worden gezonden aan:

J. Sparreboom, [REDACTED]

Jaap Sparreboom, penningmeester.

VAN DE VOORZITTER

Voor u ligt alweer het laatste nummer van de jaargang 1991 van ons familieblad. Deze donkere dagen voor Kerstmis zijn uitermate geschikt om de balans op te maken van het werk voor onze stichting in het eerste volle jaar van haar bestaan.

Wat deden we en was dat voldoende? Hoe deden we het en kon dat beter? Jezelf bij voortduring de spiegel voorhouden en daarin kritisch kijken is absoluut nodig om van een stichting als de onze een bloeiende organisatie te maken en die fris en levend te houden. Het bestuur doet zijn best, maar staat open voor -opbouwende- kritiek. Misschien nog het belangrijkste van alles is het antwoord op de vraag: waarom deden we het? Waarom b.v. kwamen in 1990 en 1991 zoveel mensen naar de familiebijeenkomst in Barendrecht? In het ten geleide van het eerste nummer van ons familieblad heb ik mij afgevraagd of de alom te constateren belangstelling voor de geschiedenis van families iets te maken kon hebben met de vervlakking en verzakelijking van onze tijd en met de inbreuk die b.v. de mechanisering op ons leven heeft. En of wij ons misschien daarom richten op de eenvoudigste vorm van historie: die van de eigen familie.

Mogelijk wordt door velen bewust of onbewust aanvoeld dat, ook al is ieder mens een uniek wezen, wij in hoge mate het produkt zijn van onze voorouders en van de omgeving waarin wij opgroeien. Ieder mens komt als een nieuw wezen ter wereld en is toch feitelijk de voortzetting van zijn voorgelacht. Men behoeft op onze familiedag slechts oplettend de neuzen te tellen om het bewijs levensgroot voor zich te zien. Daarom is familiekunde of genealogie niet alleen een zaak van het hebben van dezelfde familienaam, maar ook van feitelijke en aantoonbare lichamelijke verbondenheid.

Hoewel het niet overdreven moet worden, raken we hier m.i. de kern van een familie-organisatie als de onze, met de onverbreeklijk eraan verbonden familiereünie. Hier ervaart men niet alleen een zekere historische gebondenheid, maar in meerdere of mindere mate ook het gevoel bij elkaar te horen, een eenheid te vormen. Zelfs al zouden we alleen de naam gemeenschappelijk hebben; wie weet komen de draden nog eens bij elkaar! De genealogie en de familie-organisatie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De genealoog heeft op deze wijze een podium waarop hij zijn verhaal kwijt kan aan mensen die zich bij het materiaal dat hij etaleert, betrokken voelen, omdat het deel uitmaakt van hun achtergrond, van hun voorgelacht en daarmee van hun eigen wezen.

Op onze familiedag terugziende, mogen we vaststellen dat die betrokkenheid aanwezig was, bij onze bezoekers en zeker ook bij Miep en Jan. Het geeft uw bestuur de moed om door te gaan op soms nog onbekende wegen.

Ik wens u namens het bestuur goede Kerstdagen en een gelukkig 1992 toe!

Gerrit Sparreboom.

VAN DE REDACTIE

Een zeer hartelijk woord van dank gaat naar:

N. Dorsman-Vink, Vlaardingen, voor 't idee van onze titelbladboom;

C. Sparreboom, Spijkenisse, voor de vormgeving hiervan;

Rianne Baas-Sparreboom, Werkendam, voor haar hulp bij het gereedmaken van deze aflevering.

F.J.S.

DE TWEDE FAMILIEREÛNIE OP 5 OKTOBER TE BARENDRECHT.

Wie op 5 oktober naar de familiereünie in Barendrecht is geweest, zal daar geen spijt van gehad hebben. Nieuwkomers zullen zich misschien nog verbaasd hebben over de milde zomerse dag (er was regen en wind voorspeld), maar de leden van het eerste uur herkenden er de reünie van vorig jaar in. Deze bijeenkomst toonde wel een paar veranderingen: er was wat meer tijd voor het binnenkomen beschikbaar, de zaal was gunstiger ingedeeld en menigeen begroette nog-van-de-vorige-keer-bekende bezoekers. De onwennigheid van vorig jaar was er niet meer, er heerste "sfeer".

Even na elf uur opende de voorzitter met zijn welkomstwoord de tweede reünie van naar schatting 135 mensen. Hij verwees naar art. 2 van onze stichtingsakte, waarin staat dat het doel van de stichting is de banden tussen de familieleden in stand te houden en te bevorderen. (hier nam de jongste Sparreboom even het hoogste woord!)

Het bestuur heeft zijn best gedaan de reünie in een andere streek van het land te houden: het Openluchtmuseum in Arnhem (applaus!), waar o.a. een fraaie collectie Zuidhollandse klederdrachten getoond kan worden (met uitleg). De verbouwing van de aula bleek echter niet op tijd klaar te komen, zodat het bestuur ijlings een andere beslissing moest nemen. Het was immers al april, maar gelukkig was de Barendrechtse zaal nog op 5 oktober vrij; niet eerder, zodat het helaas alweer wintertijd was en dus een uur eerder donker. Volgend jaar hopen we dus naar Arnhem te kunnen gaan; voor praktisch niemand van de aanwezigen bleek het bezwaarlijk dat er dan f 10,- voor een toegangsbewijs (het museum is tot november n.l. nog open) moet betaald worden.

Er heeft een kleine wisseling in het bestuur plaats gevonden in de afdeling genealogie. Was eerst Jan bestuurslid en Miep "toeziend voogdes", het leek hen en het bestuur verstandiger dat zij op andere wijze een duo zouden vormen: Miep nu bestuurslid en Jan treedt op als woordvoerder. Aan de oproep voor nieuwe bestuursleden gaf één donateur gehoor, maar in deze fase is er vooral behoefte aan een archivaris. Aangezien deze functie toch een zekere scholing in die richting vereist, zijn de besprekingen nog opengehouden. In het algemeen gesproken dient er, gezien de hoge gemiddelde leeftijd van het bestuur, toch gezocht te worden naar een speedige mogelijkheid tot verjonging: wie nog geen zestig is, late hij/zij zich melden!

Vervolgens had de voorzitter meteen succes toen hij om drie deelnemers aan een kascommissie verzocht, die voor 2 jaar de penningmeester bij de kascontrole terzijde wilden staan.

Het familieblad als belangrijk communicatiemiddel komt ter sprake. Dit jaar komt het 3 maal uit, misschien komen we te zijner tijd aan 4 afleveringen per jaar toe. Een en ander hangt ook af van de financiën: de bijdragen van de donateurs moeten voor de organisatie van de reünies en voor de druk- en verzendkosten van het familieblad gebruikt worden. Tot nu toe hebben wij een ruimhartig beleid gevoerd ten opzichte van Sparrebomen die geen donateur zijn. Alle Sparrebo-

men die voor de eerste reünie waren aangeschreven, hebben ook nu weer een uitnodiging gekregen! Het bestuur is van plan volgend jaar de reünie- uitnodigingen te beperken tot de donateurs.

Tot slot wijst de voorzitter (fijntjes) op de winkelvoorraad: er kunnen weer gegraveerde glazen gekocht worden, nu in twee formaten, en afbeeldingen van ons familiewapen. Het bestuur heeft erg veel moeite gedaan een borduurpatroon van ons wapen te laten maken, maar gezien het merkwaardige tempo van het bedrijf is dit min of meer mislukt. Wèl is er een schilderes gevonden die zeer fraaie wandborden (in handbeschilderd plateel) vervaardigt à f 100,- per stuk + f 10,- verzendkosten en standaard. Het contact tussen de schilderes en de opdrachtgever (= individuele koper) verloopt buiten de stichting om; via de voorzitter kan wèl dit contact tot stand gebracht worden, ook nà deze dag. (Het bord kan met of zonder familienaam geleverd worden). Roelof Sparreboom uit Zwijndrecht stelt een handgesneden houten wapenbord ten toon, gemaakt door een schrijnwerker uit Zwijndrecht en nu in het bezit van Roelof. Van dit prachtige werk bestaat maar één exemplaar; in alle opzichten dus een unicum!

En hiermee wenst de voorzitter allen een fijne dag en geeft hij het woord aan de heer P. Ratsma, hoofd van de topografisch-historische atlas van de gemeente Rotterdam, die op zijn vrije zaterdag ons over de geschiedenis van het eiland IJsselmonde wil vertellen.

De heer Ratsma spreekt allereerst zijn bevreemding uit over 't feit dat de meeste Sparrebomen hun oorsprong hebben gevonden op 't eiland IJsselmonde, aangezien de boomsoort niet in onze streken thuishoort! In het gemeente-archief bevinden zich o.a. kaarten van het eiland en aan de hand van overheadprojecties zal hij een korte geschiedenis vertellen. Iedere dag is het eiland IJsselmonde in het nieuws door de talrijke files: kruispunt Ridderkerk, Beneluxtunnel, Heinenoord, enz. 't Eiland is altijd het belangrijkste doorgangsgebied van Nederland geweest, de wegen liepen over de dijken. In het begin van de vorige eeuw lag Rotterdam "aan de overkant" en was IJsselmonde een groot gebied met wat dorpjes en veel boerderijen. Er zijn nog altijd oude boerderijen, al verdwijnt er ieder jaar wel een. In het Rotterdamse archief bevindt zich een verzameling tekeningen van de boerderijen uit de vorige eeuw door de Rotterdamse architect Jan Verheul, die op de fiets rondtrok.

Op een kaart van ± 1300 zijn de Riederwaert en de Zwijndrechtse waard grote polders, maar na de overstromingen van 1374 en 1388 is er veel land verloren gegaan, dat bij stukjes en beetjes weer is ingedijkt. Tweehonderd jaar later is de Zwijndrechtse waard door dammen verbonden met de Riederwaert, en herkennen we Ridderkerk, 't land van Poortugaal, Rhoon, Spijkenisse. Welgestelde Dordtenaren staken geld in het inpolderen en waren dus bezitters van het land: sommige werden ambachtsheeren genoemd. In het westelijk deel van het eiland zien we de oudste wijze van indijken: om een rond, droogkomend gebied werd een dijk gelegd en deze polder werd op dezelfde wijze aansluitend uitgebreid. In de Riederwaert ging 't anders. 't Hele gebied tot Dordt was eigenlijk overstroomd en de oude grenzen waren verdwenen. Er werden rechte lijnen getrokken tussen twee kerktorens (de Rotterdamse en de Heinenoordse torens waren belangrijk) : de Barendrechtse weg, de Carnisseweg liepen over de dijken. Rechte kavels werden verkocht aan boeren en andere grondbezitters. Tussen de Hordijk en de Middeldijk (de nieuwe "zeedijk") ontstonden de Binnenlandse en de Buitenlandse polder. Op een eilandje, Oudendijk, in de Oude Maas zou oorspronkelijk Barendrecht gelegen hebben voordat het in 1374 verdween.

Hoe staat het met kerken en kastelen op het eiland? Waar het kasteel van Heerjansdam heeft gestaan, ligt nu de begraafplaats. Ridderkerk bezit evenals Charlois en IJsselmonde nog de typische kerk met de singel eromheen. Charlois, nu opgegaan in Rotterdam, had een eigen haven en een vlaskade, waarvan de naam herinnert aan de oude vlasteelt. In IJsselmonde stond ca. 1900 nog het kasteel, waar de ambachtsheer woonde: Bichon van IJsselmonde. Bij zijn "heerlijke" rechten hoorde ook het eigendomsrecht over het veerpad, dat hem echter door de gemeente betwist werd. Als Bichon na een rechtszaak gelijk krijgt, schenkt hij het veerpad aan de gemeente en laat zijn kasteel met de grond gelijkmaken! Tijdens werkzaamheden i.v.m. de Deltawerken zijn nog fundamenteën teruggevonden, die nu in een plantsoentje bij de kerk te zien zijn. Het kasteel van Rhoon heeft een gelukkiger lotsbestemming gevonden: het is een restaurant met een tentoonstellingsruimte. Kasteel Valkestein in Poortugaal is verdwenen. De Dordtse ambachtsheer

Jacob van Beveren bezat een grote boerderij aan de Koedood. Hiervan zijn de laatste stenen enkele jaren geleden uit de grond gehaald terwille van een spruitenveld.

Behalve boeren waren er ook vissers; in de 16de eeuw werd er op de Maas zalm gevestigd met de zegen, een lang net dat tussen twee bootjes werd gesleept. ca. 1920 verdween de zalmvisserij; was de rivier toen al vervuild?

Het doorgangsgebied IJsselmonde bezat natuurlijk veren; het oudste, tussen de gemeente IJsselmonde en Kralingen, bestaat nog: Kralingseveer. Het veer tussen Katendrecht en Rotterdam ging ca. 1460 varen in opdracht van Karel de Stoute, die heer was van Charlois (een verbastering van Charolais, een Frans graafschap van Karel de Stoute), en het is pas opgeheven toen de metro kwam. (Het oorspronkelijke Katendrecht moest wijken voor de Rijn- en Maashavens en werd op een nieuwe plek als Rotterdamse wijk gebouwd aan het eind van de 19de eeuw.) Van Katendrecht ging het dan per postkoets over de dijken naar het Rhoonse veer of het Puttershoekse veer en zo verder naar Antwerpen, Brussel, Parijs. Een pretje was zo'n reis beslist niet op die wegen met diepe karresporen. Dankzij koning Willem I kwam er voor Katendrecht een stoompont en werd de Dordtse Straatweg aangelegd.

Eind 16de eeuw kocht Rotterdam het eiland Feijenoord, dat zich uitstreckte van (Station-Zuid) tot de Nieuwe Maas en bestemde het voor allerlei minder aangename functies: pesthuis, galg, stadsmestvaalt, schietterrein. Maar in de tweede helft van de 19de eeuw groeide Rotterdam over de Nieuwe Maas heen: Rotterdam-Zuid werd een begrip. Er kwamen havens en fabrieken. In 1891 legde koningin Wilhelmina de eerste steen voor de Wilhelminakade: HAL! De Waalhaven werd de grootste gegraven haven ter wereld. Landbouwers moesten verdwijnen en werden arbeiders in de havens voor het verladen van stukgoederen. De eerste fabriek kwam op Feijenoord: het pesthuis werd verbouwd, er kwam een lijnbaan bij en zo groeide de scheepswerf (Wilton)-Feijenoord. De margarinefabriek van Van den Berg en Jurgens (Blue Band) lag er zeer gunstig: de grondstoffen werden per schip, tram en trein aangevoerd en kwamen uit 't agrarische achterland. Petroleum, dat stinkende, gevaarlijke goedje, werd eind 19de eeuw opgeslagen op Feijenoord, waar nu de spoorweghaven is.

Door de bouw van bruggen konden ook bussen (aanvankelijk in particuliere handen) de diensten tussen Rotterdam en de eilanden gaan onderhouden. En wie kent niet (van aanschouwen of horen zeggen) de stoomtram van de Rosestraat naar de eilanden, die zich zo gevaarlijk over de rails slingerde dat hij "de moordenaar" werd genoemd: na de jaren '60 is hij verdwenen.

Dan dringt tussen 1880-1920 de Rotterdamse woningbouw op: de Afrikaanderbuurt met zijn lange, rechte straten, die nu volop gerestaureerd wordt. Door sociale veranderingen ontstaan de tuindorpen: Vreewijk! Na de Tweede Wereldoorlog verdwijnt er veel van het landelijke karakter: Lombardijen, Groot-IJsselmonde. En toch vinden we op de dijken nog vele van de forensenhuisjes die daar vroeger al werden gezet. Poortugaal, dat 60 jaar geleden nog een haventje had en een kanaal naar de Oude Maas, en waar de rietwerkers in de Rhoonse en Carnissegronden in hun schuiten huisden om er het riet voor de dijkbouw te snijden, vormt nu met Rhoon de gemeente Albrandswaard (ca. 20.000 inwoners). Barendrecht, dat vóór 1940 een paar duizend inwoners telde, is nu een zelfstandige gemeente met ca. 20.000 inwoners. Hoogvliet is een stadsdeel geworden. Tenslotte kan geconstateerd worden dat alle dorpen verstedelijkt zijn.

De heer Ratsma beantwoordt nog enkele vragen:

1. Het Noordereiland is oorspronkelijk een stukje van 't oude eiland Feijenoord, maar is er door een haven van afgesneden.
2. IJsselmonde is weliswaar door tunnels en bruggen met het "vasteland" verbonden, maar je kunt er nog steeds omheen varen: dus nog een eiland!
3. Een hil is een heuveltje (vgl. Eng. hill), vluchtheuvel, hogere plek in het buitendijkse waddengebied, waar 't vee bij springtij heen kon vluchten. Hillepolder is de oudste ingedijkte polder, 5de eeuw, begrensd door Hilledijk, Hilleweg liep er dwars doorheen, Hillesluis voerde 't water af. (stel heeft dezelfde betekenis: Stellendam.)
4. Een drecht is een plek waar een rivier overgestoken kan worden en waar dan mensen zich vestigen (ook dricht, trecht, tricht). Barendrecht wordt wel verklaard als: plaats gelegen aan de Baarne, maar dat riviertje is pure fantasie.

5. Ridderkerk (o.a.) heeft nooit stadsrechten gehad, is dus eigenlijk geen stad, al heeft 't stedelijke allure.
6. De ca. 500 tekeningen van Jan Verheul zijn uitgegeven en omvatten boerderijen uit geheel Zuid-Holland. Toen zijn neef een auto had gekocht, kon hij zijn arbeidsterrein uitbreiden! Leen Molendijk, tekenaar op Verheuls architectenbureau, werd later een bekend schilder van boerderijen en molens. Het Rotterdams Gemeente Archief bezit veel werk van beiden.

De voorzitter bedankt de heer Ratsma bijzonder hartelijk voor de levendig geschetste beelden van vroeger tot nu en overhandigt hem als herinnering een familieglas voorzien van een bloemetje.

Na de pauze kwam genealoog Jan aan 't woord.

Jan Ratsma

1. Inden name des Heeren Amen, kennelijck sij eenen ijegelijcken
 2. die dit tegenwoordich publick Instrument sal sien ofte hooren
 3. les, hoe inden jaeren naer de geboorte onses liefts Heeren ende
 4. Zalichmacker Jesu Cristij 1667 op den 28 Augustij des avonts
 5. de clocke ontrent 9 uijren voor mij pieter de weerdt openbaer N(otaris)
 6. bij den Hove van Hollandt geadmitteert binnen de dorpe Jsselmon(de)
 7. residerende

Testament

- 1 Inden name des Heeren Amen. kennelijck sij eenen ijegelijcken
- 2 die dit tegenwoordich publick Instrument sal sien ofte hooren
- 3 lesen, hoe inden jaeren naer de geboorte onses liefts Heeren ende
- 4 Zalichmacker Jesu Cristij 1667 op den 28 Augustij des avonts
- 5 de clocke ontrent 9 uijren voor mij pieter de weerdt openbaer N(otaris)
- 6 bij den Hove van Hollandt geadmitteert binnen de dorpe Jsselmon(de)
- 7 residerende

Om meer te weten te komen van onze voorouders moet alles wat over hen beschreven is gezocht en gelezen worden, zoals notariële akten, boedelbeschrijvingen, weeskinderboeken, belastingcohiërs, poorterboeken en verslagen van schepenen.

Bovenstaande is het begin van een testament. U ziet in de eronderstaande transcriptie dat voor de datum alleen al vier regels nodig waren. De inhoud van deze oude testamenten is zeer verschillend: soms bijna geen- soms veel informatie.

In de Rijks- en gemeentearchieven zijn de huidige gegevens niet openbaar. Zo zijn de geboorteakten vanaf 1903, de huwelijksakten vanaf 1923 en de overlijdensakten vanaf 1933 niet verkrijgbaar. Om tot een verzameling (stamboom) van een familie te komen begin je meestal met te informeren bij ouders, grootouders, ooms en tantes en op een gegeven moment heb je een huwelijk uit bijvoorbeeld het jaar 1900. De volgende namen en data zijn verzonnen om een voorbeeld te schetsen. Op 12 juni 1900 besluiten Jan Sparreboom en Alida van Dam te huwen en gaan daarvoor naar het stadhuis van Rotterdam. Van dit huwelijk wordt een akte opgemaakt met een schat aan gegevens, want er staat in:

- 1e de officiële namen van het bruidspaar
- 2e hun leeftijden, plaats van geboorte, hun beroepen en huidige woonplaats
- 3e hun ouders- indien in leven, waar zij wonen- indien overleden waar en wanneer zij overleden zijn
- 4e bij de getuigen indien familie hoe de familieverhouding is
- 5e de datum van het huwelijk

Met deze gegevens is het niet moeilijk de geboortedatum van man en vrouw te vinden, want zij blijken beiden 25 jaar te zijn en geboren te Jsselmonde. In de geboorteakten van Jsselmonde uit

1874 en/of 1875 worden zij dan ook gevonden.

In deze geboorteakten staan opnieuw belangrijke gegevens. Ervan uitgaande dat de vader zelf de aangifte doet, vindt u:

- 1e de officiële naam van de vader, zijn leeftijd, beroep en woonplaats
- 2e de officiële naam van zijn echtgenote
- 3e de officiële dag en tijd van de geboorte
- 4e de officiële naam van het kind en of het een jongen of een meisje is

De volgende stap is het zoeken naar de huwelijksdatum van bovengenoemde ouders. Indien de leeftijd van de vader ca. 25 jaar is, dan is het huwelijk nooit ver terug. Was hij bijv. 49 jaar dan moet meestal verder terug in de tijd gezocht worden, want dit kind kan een nakomertje zijn. In ieder geval vindt u toch deze trouwakte en hierin staan weer de gegevens zoals beschreven bij Jan en Alida.

Aldus teruggaande komt u bij het jaar 1811 en dan houden deze beschrijvingen via de akten op en wordt het totaal anders.

Vóór 1812 werden de geboorten en huwelijken genoteerd door de kerkelijke instanties; de overledenen door de doodgraver. Omdat er geen regels waren over de manier waarop, schreef iedereen zoals het hem uitkwam en dat geeft wel eens problemen, temeer daar in een klein dorp iedereen elkaar kende, zodat een uitgebreide persoonsbeschrijving niet nodig was. Men wist het toch wel. Ook had niet iedereen een familienaam, waardoor een probleem kan ontstaan zoals hieronder wordt beschreven. Nogmaals, de namen en data zijn verzonnen.

uit het trouwboek van Ridderkerk

4 JULY 1760

III

Leendert Ariensz. JM
en
Cornelia Willemse JD

beiden van IJsselmonde doch thans woonende alhier
zijn op den 28 JULY 1760 alhier getrouwt

Wat voor gegevens kunnen wij hieruit halen?

- 1e de vader van Leender heet Arie, de vader van Cornelia is Willem
- 2e beiden zijn vrijgezel, want er staat JM= jonge man en JD= jonge dochter
- 3e beiden zijn zeer hoogstwaarschijnlijk in IJsselmonde geboren, doch wonen in Ridderkerk
- 4e op de 4e juli zijn zij in ondertrouw gegaan. Volgens de toenmalige gewoonte werd deze aankondiging drie zondagen achter elkaar in of vóór de kerk aangekondigd met de bedoeling eventuele ongerechtigheden te voorkomen. Na elke afkondiging werd door de I een streepje gezet, en na drie III kon er getrouwd worden.

De volgende stap is precies als bij het vorige verhaal; het zoeken naar de geboortedata van het bruidspaar. Wij zullen ons tot Leendert beperken. Omdat zijn leeftijd niet is genoemd moet er breder gezocht worden en daarom stellen wij zijn leeftijd tussen ca. 20 en 30 jaar. Dat betekent dat in de periode van ca. 1730-1740 in de doopboeken van IJsselmonde een zoon genaamd Leendert kan staan waarvan de vader Arie heet. En zie onze verrassing: er zijn meerdere Leenderts met een vader genaamd Arie- zie onderstaande lijst.

uit het doopboek van IJsselmonde

naam kind	doopdatum	vader	moeder
Leendert	25- 6-1729	Arie Pietersz	Alida Adamsdr
Leendert	8- 1-1730	Arie Leendertsz	Marrigje Pietersdr
Leendert	20- 4-1733	Arie Janse	Hendrika Jacobsdr
Leendert	10- 3-1734	Arie Leenderts	Alida Hendrickse
Leendert	17- 3-1737	Arie Teunisse	Geertruy Pieterse
Leendert	14-11-1739	Arie Aryensz	Willemina Matthijssen

Om nu de juiste ouders bij onze Leendert te vinden moeten we gebruik maken van de toen geldende gewoonten, waarbij de kinderen de voornamen van de grootouders kregen en wel in de volgorde (uitzonderingen daargelaten): de eerste zoon werd vernoemd naar de vader van de

vader, de tweede zoon naar de vader van de moeder, de eerste dochter naar de moeder van de moeder en de tweede dochter naar de moeder van de vader. Bekijken wij de eerste kinderen uit het gezin van Leendert Ariensz. en Cornelia Willemse dan zien wij een Arie, een Geertruy, een Alida en een Willem en volgens de spelregels zou dat betekenen, dat opa Arie getrouwd is met Alida. In het lijstje moeders uit het doopboek zien we twee Alida's. Er moet dus nóg een mogelijkheid zijn om het juiste echtpaar te vinden en die vinden wij door de getuigen bij de doop te bekijken. Doopgetuigen waren meestal dames, familieleden van de bewuste ouders en werden gelukkig meestal genoteerd. Daarom gaan we beginnen met een gezinsblad van Leendert en Cornelia samen te stellen.

gezinsblad

man: Leendert Ariensz	NH	vrouw: Cornelia Willemse	NH
geb/doop: IJsselmonde		geb/doop: IJsselmonde	
overl/begraven:		overl/begraven:	
zoon van:		dochter van:	
en:		en:	
beroep:		beroep:	
huwelijk: Ridderkerk 4/28/7/1760	NH		
kinderen uit dit huwelijk:		allen gedoopt Ridderkerk	NH
Arie 28- 9-1760		getuige Adriaantje Ariens	
Geertruy 12-10-1761		getuige Willemijntje Willems	
Alida 7- 1-1763		getuige Hendrika Willems	
Willem 9- 3-1764		getuige Johanna Jans, huisvrouw van Cornelis Ariens	
Hendrik 16-11-1766		getuige Johanna Jans	
Martijntje 9- 4-1768		getuige Geertruy Willemse	
Cornelia 19-7-1770		getuige Hendrika Ariensdr.	
Leendert 31-12-1773		getuige Lena Ariens	

Er zijn dus drie zusters van Leendert, t.w. Adriaantje, Hendrika en Lena en één broer Cornelis Ariens. Blijft dus over de vraag in welk gezin zij thuishoren: bij Arie Pietersz en Alida Adams of Arie Leendertsz en Alida Hendrickse. Dus zoeken wij verder terug in de tijd naar alle kinderen uit beide laatstgenoemde gezinnen en komen dan tot de volgende gezinsbladen:

Gezinsblad

man: Arie Pietersz
 vrouw: Alida Adams
 kinderen uit dit huwelijk:
 Pieter Ariens
 Willemina Ariensdr
 Adriaantje Ariens
 Adam Ariens
 Cornelia Ariensdr
 Lijntje Ariens
 Marringje Ariensdr

Gezinsblad

man: Arie Leendertsz
 vrouw: Alida Hendrickse
 kinderen uit dit huwelijk:
 Leendert Ariens
 Lena Ariens
 Adriaantje Ariens
 Hendrika Ariens
 Cornelis Ariens

Nu zijn we eruit, want in de linkerrij vindt u niet de namen van de doopgetuigen, wel in de rechterrij.

Gelukkig is het over het algemeen niet zo ingewikkeld als hier beschreven. Erger is de kans dat de voorouders van verschillende plaatsen komen.

Op een gegeven moment houden ook deze doop- en trouwboeken op en dan is het afgelopen, behoudens dan wat vermeld staat in het begin van dit artikel: de testamenten, notariële akten, enz.

De redactrice bracht nog één en ander onder de aandacht m.b.t. ons Familieblad. Daaruit alleen de volgende punten:

1. Wil iedereen nog eens naar de rubriek "Opsporing verzocht" kijken in alle verschenen afleveringen? Wie gevonden zijn, werden steeds vermeld in dezelfde rubriek. Misschien

2. levert dat toch nog wat op; tijdens de reünie hadden we in ieder geval een succesje!
- Ons **DEVIES**. We blijken onze leden te weinig tijd gegeven te hebben! Het aantal inzendingen voor onze prijsvraag (zie jaargang 2, aflevering 2, bladzij 53) was zo gering, dat het niet verantwoord was een devies te kiezen. Intussen zijn er al een paar spreuken bijgekomen. We houden de inzendingsperiode nog gewoon open. In de komende feestperiode met al die vrije dagen en lange avonden onder de kerstboom (!), zijn er vast nog wel Sparrebomen die geïnspireerd worden en zomaar ineens op een devies komen. Pen pakken en papier, opschrijven en insturen: Doeoen!!

Bij opbod en afslag kwam de voorzitter te weten dat de heer J. Sparreboom, [REDACTED] de oudste aanwezige was. Ook hem werd het inmiddels bekende geschenkje overhandigd. (Op 31-12-1991 zal deze heer 89 jaar worden: misschien een idee voor een kaartje?)

Intussen was er nog een bezoeker binnengekomen op wie de voorzitter had gewacht: Marian van der Hoofd, die zo trouw artikelen voor ons blad instuurt over onderwerpen die in ruime zin interessant zijn voor al degenen die ook in genealogie belangstellen. De voorzitter overhandigde haar een familieglas met.

Op de bestuursvergadering na deze reünie hebben we ons afgevraagd of voor de volgende reünie(s) leden van onze grote familie niet eens met één of andere presentatie te voorschijn kunnen komen: muzikaal, met het woord, met dia's,.....Er zijn talloze mogelijkheden, zoals op bijeenkomsten van reeds langer bestaande familiestichtingen duidelijk blijkt. Het bestuur hoopt (liefst spoedig) actieve reacties te krijgen (persoonlijk of via redactie-adres).

Kind moet achter- naam van moeder kunnen krijgen

7dec. '91

Van onze politieke redactie

DEN HAAG — Kinderen moeten ook de achternaam van hun moeder kunnen krijgen. Dat is de kern van een wetsvoorstel dat de staatssecretarissen Kosto (justitie) en Ter Veld (sociale zaken) naar de Tweede Kamer hebben gestuurd.

Ouders die hun kind de familienaam van de moeder willen geven, moeten dat doen vóór de geboorte van het kind. Ongehuwde ouders bepalen de naam bij het opmaken van de akte van erkenning. Bij verschil van mening beslist de rechter.

Spreken de ouders geen voorkeur uit, dan krijgt het kind automatisch de achternaam van de vader. Onderzoek heeft uitgewezen dat de meeste Nederlanders de voorkeur geven aan de achternaam van de vader.

Kinderen van een vader

met een adellijke titel blijven altijd hun vaders naam dragen. Anders dreigen veel voorkomende combinaties van adellijke titels en namen te verdwijnen. De beide PvdA-staatssecretarissen willen dat niet op hun geweten hebben.

zie ook Jg 2, afl. 1, blz. 47:
een jaar later dus gaat 't
wetsvoorstel ter discussie
naar de Tweede Kamer.

Genealogie
is een ernstige
ZAAK!

De oudste aanwezige
krijgt een bloemetje.

SPARREBOMEN IN EEN KOFFIEMUSEUM

Wie tussen Dordrecht en de Moerdijkbrug zich zuidwaarts haast over de snelweg of zich gemakkelijk laat vervoeren door de trein, zal op een gegeven ogenblik aan zijn rechterkant (tenzij hij in de trein achteruit rijdt) een opvallend, modern gebouw zien, dat een beetje doet denken aan een passagiersschip met een hoge opbouw van dekken, in wit en rood. Dat in dit gebouw het "Automatic Holland"-bedrijf is gevestigd, is duidelijk zichtbaar te lezen, maar er schuilt nog meer achter de gevel. In Hollands oudste stad zijn drie bedrijven die direct of indirect met de koffieproductie te maken hebben. Dat zijn Automatic Holland ('s lands grootste koffie-automatenleverancier), Automatic Holland Operating (cateraar via automaten) en I.C.S./Riant Koffiebranderij & Theepakkerij.

De directeur van I.C.S. International, L. Janssens, heeft in de loop van jaren een boeiende verzameling bij elkaar gebracht van voorwerpen die iets met koffie van doen hebben. In enkele ruimten en gangen van het I.C.S./Riantgebouw zijn deze voorwerpen nu uitgesteld: een koffimuseum dus! In de zomermaanden van 1991 was dit museum opengesteld en de gastvrouw was Sylvia Sparreboom. De 23-jarige Sylvia heeft een opleiding gevolgd aan de MDGOMK, een mode- en kledingopleiding, die wel wat meer omvat dan "leren naaien", en waarvan zij de commerciële kant gekozen heeft. Na een jaar in Engeland ervaring opgedaan te hebben, zocht ze weer in Nederland naar bezigheden. Het inrichten en beheren van een koffimuseum ligt weliswaar niet zo voor de hand, maar als "tijdelijke klus" was het in ieder geval heel aantrekkelijk. Nu is Sylvia ook de dochter van een Automatic Holland commercieel directeur, maar ik denk dat dit feit niet de doorslag gegeven heeft voor haar benoeming; ze was geknipt voor deze taak. Toen ik het museum bezocht, werd ik te woord gestaan door een op vriendelijke wijze zelfbewuste jonge vrouw, die met kennis van zaken over koffie en wat daar zo allemaal bij te pas komt, wist te vertellen. Uit een aantal persberichten was me ook al gebleken dat ze op p.r.-terrein de weg weet. Het museum trok dan ook in die paar maanden heel wat belangstellenden: van 1 juni t/m 26 juli ca. 900 bezoekers.

Ik ga niet de geschiedenis van de koffie uit de doeken doen, maar uit de informatie die ik van Sylvia meekreeg, wil ik een paar opmerkelijkheden halen. Koffie komt oorspronkelijk uit een provincie in Ethiopië, Kaffa. De Arabieren gingen de qahwa (dat "het opwindende" betekent) verhandelen en zo kwam de drank bij de Turken, die van "Kahweh" ("kracht") spraken. Tijdens de kruistochten leerden de kruisvaarders nog geen koffie kennen, maar aan het eind van de 15de eeuw blijkt koffiedrinken in het Midden-Oosten een dagelijks ritueel te zijn; in 1615 arriveert de eerste scheepslading koffie uit Turkije in Venetië, waarna de zegetocht van het produkt in Europa begint. Dankzij de "pepkracht" van de drank konden de gebruikers in hun koffiehuizen urenlang debatteren over vooral politiek! In alle grote steden van Europa waren in die tijd koffiehuizen. Een van de beroemdste was het café Procope in Parijs, dat in 1689 geopend werd in het Quartier Saint-Germain-des Prés. Beroemdheden als Voltaire, Napoleon, George Sand kwamen er vaak; bij de koffie werden overigens ook sterke dranken geserveerd (rum bijv.): tja, ja! Procope bestaat nog steeds: 's avonds een druk bezocht restaurant. Het monopolie op de koffiehandel wordt al kort na 1615 door de Nederlandse kooplieden doorbroken; Amsterdam was eind 17de en begin 18de eeuw een wereldcentrum. In 1699 lukte de eerste koffie-aanplant op Java; de koffiecultuur daar zou de Arabische weldra overvleugelen. In 1715 kreeg de Franse koning Lodewijk XIV van de Amsterdamse burgemeester Nicolaas Witsen een koffieplantje ten geschenke. Dit ene plantje is de stammoeder geworden van alle koffiestruiken in Midden- en Zuid-Amerika!

De koffieplant is een boom van het geslacht *Coffea* uit de familie van de Rubiaceeën; er zijn meer dan zestig soorten. De soorten die voor de koffiecultuur gebruikt worden, zijn: de Arabica, van Abessijnse oorsprong, die weinig cafeïne bevat en 65-75% van de wereldproductie levert en de Robusta, in de 19de eeuw in Zaïre ontdekt, rijker aan cafeïne, die ca. 25% van de wereldproductie levert.

De oudste koffiemolen in het Riantmuseum is een Hollandse koffiemolen uit het midden van de 18de eeuw, in de vorm van een potkachteltje. Er zijn vierkante en cylinderische modellen, uit Griekenland, Oostenrijk en Engeland; wand- en schootmolens; huis-, winkel- en fabrieksmolens. Koffiemolens moeten een statussymbool geweest zijn, zoveel verschillende uitvoeringen als er

blijkbaar bestaan hebben, van eenvoudige houten tot rijk versierde. Er is een huishoudkoffiebrander te zien die op de plattebuiskachel gezet werd. Ik noem maar enkele voorbeelden. Zelf had ik ook veel belangstelling voor de speciaal ontworpen koffieserviezen: het servies "American Football", uitgebracht door Villeroy en Boch en "Spirit of USA", een blauw iriserend servies van de Weense Hochschule für angewandte Kunst (1988). Joh. van Loon heeft er enkele Nederlandse koffiekopjes staan. Door de gangen op de bovenste verdieping van de fabriek lopend, waar een aantal vitrines en grotere museumstukken staan opgesteld, kan men telkens door ramen een blik werpen op de reusachtige machines van het moderne bedrijf, die daar in volstrekte eenzaamheid volautomatisch hun werk verrichten.

Intussen is het museum alleen nog maar geopend voor de relaties van Automatic Holland. Sylvia is nu in vaste dienst bij I.C.S. en de bezoekende relaties worden door haar rondgeleid in het bedrijf en het museum. Laten we hopen dat het unieke museum volgens zomerseizoen weer voor het publiek opengesteld wordt!

F.J.S.

Eerst de gouden regels om het goud van de koffie in vloeibare vorm te krijgen.

- Een glazen pot mag u met een afwasmiddel schoonmaken. Daarna goed naspoelen. Neem voor een stenen pot daarentegen alleen water met soda. Naspoelen met zout water.
- Gaat u koffiezetten? Breng de pot op temperatuur door omspoelen met heet water. Uit de ketel of de geiser, maar nooit uit een boiler.
- Vul de ketel altijd met vers, koud water uit de kraan en breng dat aan de kook.
- Neem vers gebrande koffie. Gemalen uit een pak of maal zoveel bonen als u denkt nodig te hebben. Maak de koffiemolen elke keer goed schoon na het malen. Achterblijvende koffie verzuurt en tast de versgemalen koffie aan. Dit geldt ook voor gemalen koffie in uw bus. Maak de bus gemalen koffie goed leeg en schoon voordat u een vers pak gemalen koffie erin doet. En zorg vooral dat de door u bewaarde koffie zo min mogelijk met vocht en zuurstof in aanraking komt.
- Hoe sterk moet de koffie zijn? Een vrij algemene regel luidt: ongeveer 50-55 gram koffie op één liter water geeft 8 kopjes van een gemiddelde sterkte. Het hangt ook af van de soort koffie die u koopt. Van de duurdere soorten koffie moet meer gebruikt worden dan van de goedkopere varianten. Maar los van alle regels, weet u natuurlijk zelf het best welke sterkte u het lekkerst vindt.
- Laat de gezette koffie nooit koken, maar serveer die wel goed warm, ca. 80-85 graden Celsius.

Gegevens van de volkstelling uit 1947 (de meest recente)

Regelmatig wordt ons de vraag gesteld "Hoeveel Sparrebomen wonen er in Nederland?" Eerlijk gezegd zijn wij daar net zo nieuwsgierig naar als U, maar zelfs het uitpluizen van alle telefoonboeken van Nederland geeft daar geen antwoord op, want niet alle mensen hebben telefoon en er zijn telefoon-bezitters die niet in het telefoonboek staan, terwijl het aantal naamgenoten achter één telefoonnummer ook onbekend is.

Meer zekerheid geeft de volkstelling van 31-5-1947. Onderstaande lijst bevat alleen de echte Sparrebomen, aangehuwden (zoals ik) werden onder hun eigen familienaam geteld.

In 1947 woonden in 47 plaatsen in Nederland 598 personen met de naam Sparreboom.

GRONINGEN:	Nieuwe Pekela	3	ZUID-HOLLAND:	Alblasserdam	1	ZEELAND:	Middelburg	1
	Oude Pekela	1		Barendrecht	18	NOORD-BRABANT:	Almkerk	1
	Wildervank	2		Berkel (an Rodenr.)	1		's Hertogenbosch	1
	totaal	6		Bleiswijk	1		totaal	2
FRIESLAND:	geen			Capelle a.d. IJssel	4	LIMBURG:	Brunssum	2
DRENTE:	Coevorden	1		Delft	2		Maastricht	4
OVERIJSEL:	geen			's Gravenhage	47		totaal	6
GELDERLAND:	Apeldoorn	2		Hendrik-Ido-Ambacht	1			
	Arnhem	2		Krimpen a.d. IJssel	20			
	Doetinchem	1		Mijnsheerenland	1			
	Gorssel	1		Nieuw-Lekkerland	2			
	Harderwijk	1		Poortugaal	1			
	Nijkerk	4		Rhoon	1			
	Valburg	2		Ridderkerk	74			
	totaal	13		Rotterdam	294			
UTRECHT:	Loosdrecht	1		Rijswijk	2			
	Rhenen	4		Schiedam	9			
	Utrecht	2		Streefkerk	3			
	Vreeswijk	1		Strijen	1			
	totaal	8		Vlaardingen	10			
NOORD-HOLLAND:	Amsterdam	35		Woerden	1			
	Beverwijk	6		Zevenhoven	3			
	Bussum	1		Zwijndrecht	1			
	Haarlem	21		totaal	498			
	totaal	63						

Miep Sparreboom-van der Kleij

Bron: Nederlands Repertorium van Familienamen.

UITNOODIGING

aan *den Heer W. C. Oosterveld*

tot bijwoning van de Begrafenis van

zijn vader Heer Johannes van Hoorn

welke zal plaats hebben op

zaterdag den 14 Juli 19*25*, ten *11* ure,

op de *Algemene* Begraafplaats te *Oostwijk*

Vertrek van het *Stadhuis* ten *10* ure.

Verzoekt behoudt opziedig toelicht of U deze Uitnodiging aanneemt.

een aanspreekbrief uit 1925.

't Jaar 1677.

Tegens Donderdag den 18 Maart,

Word UE. ter begravenis gebeden met het Lijk van

MICHIEL DE RUYTER,
HERTOG, RIDDER & C.
L' ADMIRAAL GENERAAL
 van Holland en Westvriesland.

Op 't Nieuwe Waals Eyland, als Vriend in huys te komen,
 om ten een uur precijts uyt te gaan na de

NIEUWE KERK.
 U E. Naam zal gelezen worden.

een aanspreekbrief uit 1677.

VAN STERVEN, BEGRAVEN EN ROUWEN IN NEDERLAND, III (na de M.E.)

Het calvinisme mocht dan wars zijn van alle ijdelheid en persoonsverheerlijking, de drang om naam en faam van de overledene in ere te houden, bleek onbedwingbaar. Het begon met aanspreekbrieven waarmee men voor de begrafenis werd uitgenodigd. Deze groeiden in de 17de eeuw uit tot steeds grotere stukken drukwerk vol loftuitingen op de overledene in sierletters en vaak op rijm. Ze werden in grote aantallen verspreid. Ook van de rouwbrieven waarin men zijn deelneming betuigde, werd veel werk gemaakt. Hiervoor was men aan strakke regels van fatsoen gebonden. Ook werden gevoelens van verdriet geuit d.m.v. gedichten op de overledene. Penningen boden eveneens een mogelijkheid om naam en daden van de overledene vast te leggen. De penningen werden o.a. getooid met de gebruikelijke doodssymbolen. Tenslotte werd ook op de grafzerk de naam van de dode "levend" gehouden. Aan het eind van de 17de eeuw maakten de romeinse cijfers plaats voor de Arabische tekend. (1)

Om aan de chaos van grafstenen, die in grootte varieerden van een enkele tegel tot meters beslaande gevaarten te ontsnappen, legde de ene na de andere stad de afmetingen en het materiaal vast in voorschriften. Maar het ruimtegebrek bleef nijpend en het gevolg was dat graven steeds sneller werden geruimd. Om dit te voorkomen bepaalden velen bij testament dat het graf nooit mocht worden verwijderd. Slechts weinig kerkbesturen gaven gevolg aan deze betaalde verzoeken. Een uitwijkmogelijkheid vormden de rouwborden. (2)

Mensen die genoeg middelen hadden vergaard om in de kerk begraven te kunnen worden, kwamen met geheel eigen versieringen. Ook werd vaak gebruik gemaakt van een graftombe waarop de dode veelal werd afgebeeld in vol ornaat. Ook op de kerkhoven buiten de kerken werden de eenvoudige grafkruisen vervangen door staande stenen met opschrift en versieringen. De protestantse kerk hield zich niet bezig met begravenissen, zoals de katholieke kerk dat wel tot haar taak rekende. Wel bleef het begraven een belangrijke bron van inkomsten, omdat de kerk de graven verkocht en rouwkleden verhuurde.

Het eigenlijke begraven gebeurde, evenals alle handelingen daaromheen, voor een groot deel met burenhulp, in de steden, maar vooral op het platteland. Daarnaast rekenden de gilden het begraven tot hun taak. De gildebesturen regelden uitkeringen bij begravenissen, waartoe de leden hun leven lang bijdroegen. Aan het einde van de 17de eeuw ontstonden in Amsterdam en Den Haag als eerste corporaties die het regelen van begravenissen van de gilden overnamen. De aanspreker trad in functie en deze regelde weldra de hele begrafenis; hij viel op door de gewoonte zich te kleden als predikant.

De 18de eeuw wordt graag de eeuw van de rede genoemd, een tijd van verlichting, waarin definitief werd gebroken met angsten en driften, een tijd waarin het gezond verstand zegevierde. Hieruit zou dan de sterk veranderde houding ten aanzien van de dood kunnen worden beredeneerd. Niet langer werd de dood beschouwd als een gebeuren dat vooral de eigen persoon aanging en waarmee men van jongsaf aan moest leren leven. Deze houding had de basis voor een vertrouwdheid met de eigen dood en die van de ander gelegd. Welke voorstelling men ook had van het hiernamaals, de dood was een overgang van een bekend naar een verondersteld bestaan. Voor de achttiende-eeuwer betekende de dood in sterkere mate een einde. De achttiende-eeuwse mens nam afstand van de dood en de doden. Men ging minder intiem om met de doden, raakte het lijk zo weinig mogelijk aan, hulde de overledene in fraaie, soms nieuw gekochte kleding compleet met pruik en waaier. De oude gebruiken werden tot inhoudsloze rituelen.

Het feitelijke begraven was haast geheel in handen van de ondernemers. De afstandelijkheid had ook tot gevolg dat kinderen niet langer geheel vertrouwd waren met de doden. Zelfs ging men zover alles wat een kind zou schokken, te weren; er was zelfs een periode dat sprookjes en Sinterklaas werden verbannen. Tenslotte was het ook niet meer vanzelfsprekend dat de doden een laatste rustplaats vonden temidden van de levenden. De eeuw van de rede bracht dus grote veranderingen teweeg in de opvattingen over leven en dood. Ook binnen de rechtspleging was er een gewijzigde houding bij zaken waar de doodstraf op stond. De heksenprocessen behoorden tot het verleden, er was enige terughoudendheid bij het martelen van de verdachten. De wreedste

executies werden afgeschaft of minder vaak toegepast. Een uitzondering vormden de homofielen: nog in 1739 werden deze voor bewezen sodomie gewurgd en traditioneel verbrand.

Van meet af aan was er verzet geweest tegen het afstand nemen van de dood en het naar de achtergrond bannen van het hiernamaals. Predikanten en priesters wezen met klem op het eeuwige leven. Inmiddels begon het begraven in de kerk grote nadelen op te leveren. Voortdurend moest de vloer worden opengebroken; tot onder de kerkdiensten werd er gesleept met zerken en kisten. Kisten werden vaak vierhoog gestapeld. Ieder bedehuis was vervuld van een lijkenlucht. Allerlei voorschriften leidden tot niets. Sommige achttiende-eeuwers aarzelden niet om het in de kerk begraven als een vorm van bijgeloof te beschouwen. Als argumenten werden vooral de onhygiënische en onesthetische toestanden aangevoerd. In de tweede helft van de 18de eeuw werden de eerste begraafplaatsen buiten de stad opgericht, onder meer in Scheveningen, Zwolle en Tiel. Natuurlijk ontstond er een strijd tussen voor- en tegenstanders. Na de komst van de Fransen werd in 1795 het begraven in de kerk verboden; in 1813 werd het weer toegestaan. Koning Willem de Eerste vaardigde in 1825 een Koninklijk Besluit uit waarbij het begraven in de kerk opnieuw werd verboden. Door met allerlei bezwaren te komen aandragen wist menige stad de uitvoering van dit besluit te vertragen. In Amsterdam werd nog in 1865 in de kerken begraven.

(3)

Iedere genealoog kan dankzij de Napoleontische wetten vrij snel alle gewenste familierelaties natrekken van nu naar 1811. Vanaf dat jaar golden voor het toen bij Frankrijk ingelijfde Nederland de Franse wetten, die een zorgvuldig bijgehouden Burgerlijke Stand vereisten. Verder terugzoeken in de tijd is moeilijker. Men is dan aangewezen op archieven van kerk en overheid, op doop-, huwelijks- en begraafboeken, vaak onvolledig en onnauwkeurig bijgehouden. Toch werd de eeuwen door aan registratie van personen grote waarde gehecht vanwege te heffen belastingen, te leveren soldaten, te verrichten diensten en vooral ook om de rechten te kunnen bewijzen bij landverdeling en erfenissen. De kerk als begeleider van en belanghebbende bij de hoogtepunten in een mensenleven, hield de meest volledige registratie bij van geboorte en doop, huwelijk en dood.

De eerste Franse wet op de Burgerlijke Stand dateert van 1792. Ambtenaren werden belast met het nauwkeurige vastleggen van geboorte en dood in aanwezigheid van getuigen. De ambtenaar ging zelf kijken of de aangemelde boreling werkelijk bestond en was verplicht ter plekke de dood te constateren. Gegevens werden zorgvuldig bewaard in archieven. Een uittreksel van de Burgerlijke Stand gold als een officieel stuk. In 1800 werd een wetsontwerp ingediend waarin onder meer sprake was van aangifteplicht en een verbod aan alle doodgravers om te begraven zonder dat daartoe toestemming was gegeven. In 1838 werd de hele zaak geregeld in het Burgerlijk Wetboek, waarbij onder meer de ambtenaar gerechtigd was toestemming te geven tot begraven nadat hij het lijk had gezien. In 1869 kwam de begraafwet; voortaan had de ambtenaar voor een verlof tot begraven een schriftelijke verklaring van een bevoegd arts nodig, waarin het constateren en de oorzaak van een sterfgeval stonden vermeld.

Marian van der Hoofd, Rotterdam.

- (1) (Joost van den)Vondel, die in 1679 op 92-jarige leeftijd stierf, heeft in zijn lange leven voor naaste verwanten en vrienden rouwgedichten geschreven. Het eenvoudigste en daarom roerendste gedicht is gewijd aan zijn dochtertje Sara, die hij touwtje-springend, hoepelend of bikkelend met haar vriendinnetjes voor zich ziet, tot de dood haar treft in 't hart en de speelmakkertjes een krans van rozemarijn (symbool van eeuwigheid) vlechten ten afscheid.
- (3) Het kerkhof in Scheveningen, dat nog bestaat, droeg boven het toegangshek de naam TER NAVOLGING, een aansporing voor andere gemeenten hun begraafplaatsen buiten de kerk (en de bebouwde kom) aan te leggen.

(2)

rouwborden in de kerk van Batenburg (land v. Maas en Waal)

DE GRONINGSE TAK

De heer S. (Sieb) Sparreboom uit Gieten heeft voor deze aflevering zijn vervolg niet ingezonden. Hij moet hiervoor, om de 19e-eeuwers tegen hun achtergrond te kunnen plaatsen, nog enig historisch onderzoek verrichten. Dat kan het volgende artikel alleen boeiender maken, zodat we met genoeg wachten!

Rectificatie.

In "De Groningse Tak IV", afl. 2, 1991, blz. 56, heeft de redactie enkele woorden laten wegvallen, waardoor de tekst feitelijk onjuist is geworden. In de derde alinea (Na de "Franse tijd"....) moet staan: Van de ruim 2000 zeeschepen die Nederland in 1863 telde, kwam de helft uit de provincie Groningen en daarvan was het merendeel afkomstig uit de Veenkoloniën.

'Een kwarretje^{dec. '90} voor een sparretje'

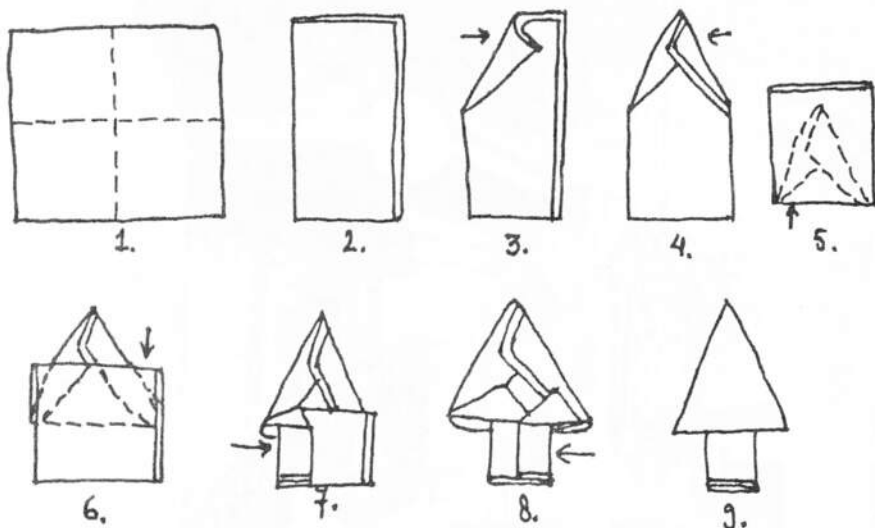
DORDRECHT - 'Een kwarretje voor een sparretje'. Dat is het motto van de inzamelactie van kerstbomen, die aan het eind van het jaar onder de Dordtse jeugd wordt gehouden. Kinderen krijgen voor elke ingeleverde kerstboom een kwarretje én een lot, waarmee ze kans maken op een mooie prijs.

↑
De actie had succes! →

'Kwarretje^{dec. '91} voor een sparretje'

Van een onzer verslaggevers

DORDRECHT — Onder het motto 'Een kwarretje voor een sparretje' kan de Dordtse jeugd dit jaar weer een leuk zakcentje verdienen met het inzamelen van kerstbomen en zo bovendien meedingen naar een prijs.

Servetten vouwen

Dit jaar krijgt iedereen
een kerstboom op z'n bord

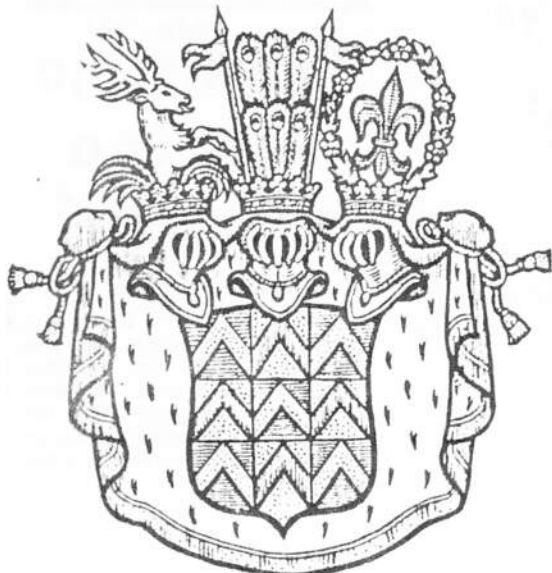
SPROKKELHOUT

Een week na onze reünie was het open-archiefdag. Wie van u voelde zich genoeg aangespoord om een kijkje in een archief te nemen?

In Dordrecht was een kleine tentoonstelling ingericht van stukken uit het familie-archief Kleton, dat in het gemeente-archief is ondergebracht. Voor degenen die zelf bezig zijn met het tot stand brengen van een dergelijk archief (zoals wij Sparrebomen) was een bezoekje zeer inspirerend!

Ook in vakantietijd blijken Sparrebomen de confrontatie met "onze" historie niet te schuwen. Zo meldde M. de Koning uit Castricum dat hij de Grote Kerk in het Noordhollandse De Rijp had bezocht en daar het raam van Cornelis Janszn. Sparreboom uit 1657 had bekeken. (Over deze Cornelis Jans (al genoemd in jaargang 1, afl. 2, blz. 18) in de volgende aflevering meer bijzonderheden). Hij voegde bij zijn brief een blad uit de Museumkrant Zaanstreek Waterland 1991, waarin van de opening van het Volendams Museum melding gemaakt werd; een tweetal foto's gemaakt door J. Sparreboom (Museumconservator in Noord-Holland) verluchtten de tekst.

Op de reünie hoorden we dat Miep en Jan in Zweden op zoek geweest zijn naar hun lang gekoesterde illusie: zouden we verwant kunnen zijn aan de Zweedse graven Sparre? Nou, dat liep dus op een teleurstelling uit. Ik laat u toch het wapen van de Sparres zien.

Negen kepers, drie helmen en drie kronen, daar kunnen we natuurlijk niet tegenop! Dat de familie Sparre tot de hoogste adel behoort, blijkt wel uit de titel van een boekje: Anna Sparre, Koningin Astrid (van België): een vriendschap, vert. uit het Zweeds, Baarn 1987.

N.a.v. het huwelijk met de handschoen enkele wetenswaardigheden over de hand. Volgens oud geloof bezit de menselijke hand macht (de Franse koningen legden zieken hun hand op 't hoofd- of ze ervan genazen is de vraag!) en de handschoen is daar 't symbool van. Vorsten gaven hun handschoen mee aan gezanten die uit hun naam afspraken mochten maken.

Wat de mens bedenkt moet hij met zijn handen uitvoeren. Een handslag was even betrouwbaar als een geschreven overeenkomst. Elkaar een hand geven betekent contact maken, vertrouwen wekken (m'n hand erop, met m'n hand op het hart). (Kinderen geven niet zo graag een hand!) De magnetiseur strijkt via z'n hand (op afstand) pijn weg.

In onze handen staat onze toekomst: hebt u wel eens uw handlijnen "gelezen"? De hand komt ook voor als heraldisch teken op wapens.

Het "handje van Fatimah" is bij de Islamieten een gelukbrengend teken. In veel Nederlandse huiskamers hing indertijd een afbeelding van Aart van Dobbenburg: biddende handen.

F.J.S.

OPSPORING VERZOCHT

Antwoorden

De dichteres Carla Sparreboom is bij de redactie bekend.

Uit de vragen Burgerlijke Stand (jaargang 2, afl. 2, blz. 64):

E.E. Sparreboom-Melsen en A.E. Sterk-Sparreboom: gezinsuitbreiding en adressen bekend, waarvoor onze hartelijke dank.

FAMILIEBERICHTEN

Overleden:

Hendrika Janna Frederiks, echtgenote van Jan Sparreboom te Rotterdam, oktober 1991, bijna 88 jaar.

Maria Sparreboom, echtgenote van Cornelis Visser te Rotterdam, 22 oktober 1991, 81 jaar.

Geboren:

Marit Sparreboom, zie bladzij 92

Mevr. M. Sparreboom-Bal, 2 september, 82 jaar. Ook namens de redactie gefeliciteerd.

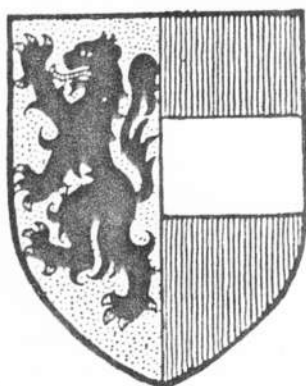
RECTIFICATIE GENEALOGIE

Aflevering 1, jaargang 2, bladzijde 49, IXf Willem Hubertus Johannes Sparreboom overlijdt niet op 4-3-1904, maar op 11-12-1938.

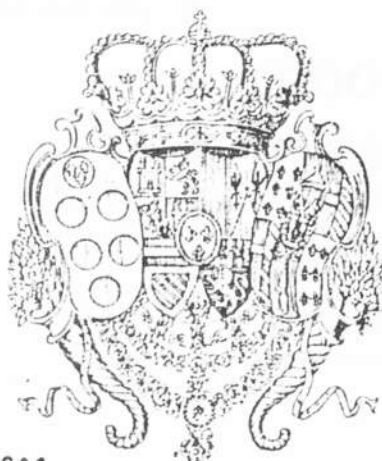
Aflevering 2, jaargang 2, bladzijde 68, Xf Alida Constantia Drugmand, overlijdt niet op 27-3-1984, maar op 27-3-1973.

Gedurende de klassieke periode van de heraldiek, die geduurd heeft tot begin 16de eeuw, **behoorde een familiewapen tot de voorname levensstijl**. De mens in de middeleeuwen verlangde aanschouwelijke openbaarmaking van rechtsverhoudingen. De voor de opbouw van een geordend bestuur noodzakelijke **rangschikking** van heersers en onderdanen werd tot in de 16de eeuw uit het z.g. **leenstelsel** afgeleid, een constructie waarbij in principe de koning heer van de grond was en heerser over zijn onderdanen. Uiteraard hadden de hoogwaardigheidsbekleders (ook de kerkelijke), de adellijke geslachten en de veelal daaruit voortkomende ridders een familiewapen, ontstaan uit het schild (zie deel I). Ook steden en de vele vorstendommen aanwezig in één gebied (land) hadden zich voorzien van een wapen.

Interessante heraldische wapens zijn die met **meerdere velden** (vlakken), d.w.z. samengevoegde wapens, wat bijvoorbeeld bij een huwelijk van toepassing kon zijn. Het daaruitvoortkomende nageslacht gebruikte dan veelal een wapen dat de persoonlijke wapens van de **beide ouders** toonde. Bij geslachten met meerdere adellijke kwartieren wilde men ook deze wel in het wapen betrekken. Vrouwen hadden in principe geen eigen familiewapen, tenzij ze uit een vooraanstaand geslacht stamden; wanneer de echtgenoot kwam te overlijden, had de weduwe het recht het wapen te blijven voeren.

wapen m. velden r. beide ouders.

vereenvoudigd
wapen (7 velden i.p.v.
19!) van het Konink-
rijk der Beide
Siciliën, dat tot
1862 bestond.

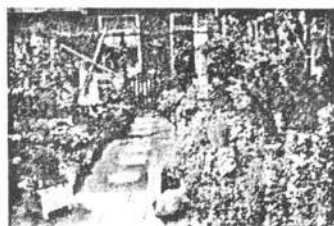
Voor de wapenkunde (heraldiek) is van onschatbare waarde de arbeid van **de Nederlander Jean Baptist Rietstap**, die vele wapens uit de ongeveer een eeuw geleden toegankelijke wapenboeken heeft verzameld, en in druk heeft laten verschijnen te Gouda in 1884.

Vreewijk

Rotterdam

onze eigen tuin

uitslagenlijst van de verkiezing
de MOOISTE TUIN VAN VREEWIJK

een vreugde ~ ~ ~ iedere dag

1991

KOUTERSTRAAT

6	v. Balen K.	2e
9	<u>Sparreboom J. mw.</u>	2e
35	Rutten Kik P.J.	1e
43	Donker B.J. mw.	1e
53	Hooglander J.	2e
58	Muusz J.	e.v.
60	Valkman H.A.M. mw.	1e
79	de Grauw J.	1e
81	Verhaal J.G.T. mw.	e.v.

Van deze prijswinnaars
is J. Sparreboom,
Kouterstraat 9, donateur.
Hierbij dus extra
gelukwensen!

MEILAND

8	Peters C.T.M.	3e
10	v. Oosterom H.	1e
12	Bakker J.	3e
18	v. Oorschot A. mw.	e.v.
20	v. Steenbergen J.	e.v.
41	Baartman H.	3e
43	v.d. Herzel W.	1e
59	Donker G.H.	e.v.
60	<u>Sparreboom P.</u>	1e
62	Lagerwerf H.W.	e.v.
63	Lagendijk J.	2e
82	Tamboer J.C.	3e

MELKPAD

4	v. Dam F.	1e
12	Hey A.	2e
17	Beetz H.G.	3e
23	<u>Sparreboom D.</u>	e.v.
27	Prins J.C.	2e
28	Overduin J.	3e
29	v.d. Welle J. mw.	2e
39	Heuzen F.A.	3e
40	Smit J.W. mw.	e.v.
44	v.d. wal J.	1e
46	Heeze A.	1e
54	Visser A.	1e

SMALLEWEER

1	Koster A. mw.	e.v.
3	Helm T.	2e

21	Capitein W.F.	2e
24	Versteeg P.H.	1e
29	v. Ophuizen-Bouman T.	e.v.
30	v. Schamke E.	2e
32	Oosthoek N.J.	1e
34	Vos J.	1e
35	Volkers M.H.	2e
37	v.d. Haspel L.	e.v.
39	v.d. Ploeg B. mw.	e.v.
41	Kranenburg-v. Kap C.M.	e.v.
49	v.d. Herik H.	e.v.
51	Kuikstra J.	e.v.
52	v. Bruggen M.A. mej.	e.v.
53	de Klerk M.H.M.	e.v.
54	de Groot A.	3e
55	v.d. Hoek H.	3e
56	Donkers G.J.	3e
57	Leenssen F.M.J.	e.v.
58	v. Duyn M.F. mw.	3e
60	Hoogenboom H.	e.v.
62	Moerland M.	3e
63	v.d. Wel A.A.	2e
65	Ooms A./Plattenschoor E.	3e
67	<u>Sparreboom W.C.</u>	2e
74	v. Zon M.	e.v.
104	Asselman-ter Brake G.	3e
106	v.d. Jagt K.C.	3e
113	Boer R.	3e
173	Zafra	e.v.
181	Zevenbergen M.	3e
183	Degenaar G.	2e
185	van Delft N.	2e
187	Bal J.K.	1e
188	de Bruijn M.J.J.G.	3e
189	v. Doorn R.C.	3e
190	Janssen Th. M.	3e
191	Dambruine J.J.	1e
192	Schachtschabel H.R.	3e
193	Holterhuis G.A.	ERE
195	v. Y Hoofd A.	1e
197	v. Ee-de Bruyn A.H.	3e
198	Policzkiewicz-Kolenbran	2e
207	v. Hattem W.	3e
209	de Groot D.A.H.	e.v.
211	Ensing H.	2e
214	Leker T. mw.	3e
215	Mentink Th. G.	1e
217	Benne A.	1e
218	Bakker J.	2e
221	v. Hagen G.A.M.	3e
231	Boer-Bisem J.Y.	e.v.
234	Rosmolen-Hoek/Pietveld	3
236	v. Beveren de Ruijcke C.	3e
238	Overweg A.W.G.	2e

Marian van der Hoofd

*zoals God haar
ter hand nam
op de lippen nam
ter harte nam*

*zoals God haar
noemde*

*noemde en riep
bij haar ware naam:*

MARIT

Dankbaar en blij zijn wij met
de geboorte van onze dochter
en zusje

Cor, Anja en Casper Sparreboom
19 september 1991.

Geboren te Hattem 19 september 1991.

Marit Sparreboom

zusje van

Casper Sparreboom

kinderen van

Cornelis Pieter Sparreboom (1954-)	en	Anna Jantina Noordmans (1963-)
zoon van:		dochter van Pieter Noordmans en Aaltje de Jong
Maarten Sparreboom (1918-)	en	Pietje Cornelia Goedegebuure (1921-)
zoon van:		
Marius Sparreboom (1885-1952)	en	Geertruida Groenenboom (1893-1967)
zoon van:		
Maarten Sparreboom (1837-1904)	en	Pieterella Bastiana Visser (1844-1916)
zoon van:		
Hendrik Sparreboom (1808-1878)	en	Lena Pons (1807-1885)
zoon van:		
Maarten Sparreboom (1755-1821)	en	Lijntje Salij (1777-....)
zoon van:		
Hendrick Sparreboom (1719-1771)	en	Lijsbeth Huyser (1722-1802)
zoon van:		
Jan Pietersz. Sparreboom (1661-1735)	en	Geertruy Hendricksdr van Mullum (1683-1770)
zoon van:		
Pieter Jan Arentz Sparreboom (1602-....)	en	Jannigje Roocke (.....-1705)
zoon van:		
Jan Adriaensz. (ca.1570-...)	en	Haesge Pietersdr.
zoon van:		
Adriaen (ca.1540-...)	en	NN

- IXh Leendert Adrianus Wilhelmus Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 21-12-1869, timmerman, overl. 's-Gravenhage 5-5-1942, tr. 's-Gravenhage 30-9-1896 Anna Maria Christina Schelfhout, geb. 's-Gravenhage 28-5-1869, dr. van Andries Johannes Schelfhout en Christina Duran.
Uit dit huwelijk:
1. Maria Christina Wilhelmina, geb. 's-Gravenhage 30-4-1891, overl. Rotterdam 13-12-1980, tr.1 's-Gravenhage 15-10-1913 Jan Martinus Matthys Paulus Visser, geb. Nieuwer Amstel 18-4-1885, overl. Voorburg 22-12-1918, tr.2 's-Gravenhage 14-10-1925 Wilhelmus Albertus Jacobus Raaymakers, geb. Nijmegen 24-8-1896, overl. Rotterdam 24-12-1979.
 2. Leendert Adrianus Wilhelmus, geb. 's-Gravenhage 2-1-1897, volgt X9.
 3. Anthonie Willem Frederik, geb. 's-Gravenhage 17-11-1898, kunstschilder, overl. 's-Gravenhage 18-4-1971, tr. 's-Gravenhage 12-3-1947, gescheiden 's-Gravenhage 21-8-1968 en hertr. 's-Gravenhage 15-7-1970 Petronella Johanna Philipine Leget, geb. 's-Gravenhage 14-4-1898.
 4. Christina Maria, geb. 's-Gravenhage 19-8-1900, volgt Xh.
 5. Christiaan, geb. 's-Gravenhage 28-5-1904, volgt Xi.
 6. Andries Johannes, geb. 's-Gravenhage 28-5-1909, volgt Xj.
- Xg Leendert Adrianus Wilhelmus Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 2-1-1897, gemeenteteambtenaar, overl. 's-Gravenhage 26-4-1967, tr. 's-Gravenhage 30-5-1929 Antonia Johanna Caffa, geb. 's-Gravenhage 24-6-1899.
Uit dit huwelijk:
1. Leendert Adrianus Wilhelmus, geb. 's-Gravenhage 24-8-1923, tr.1 20-8-1947 J.H.B. Werkhoven, tr.2 Maria Catharina van Dijk, overl. Zoetermeer 7-4-1987.
 2. Anna Antonia, geb. 's-Gravenhage 15-8-1925, tr. 28-2-1951 C. van Engelenburg.
 3. Willem Antonis, geb. 's-Gravenhage 4-4-1929, tr. Rotterdam 18-7-1951 J.J. van Santen.
 4. Maria Wilhelmina Christina, geb. 's-Gravenhage 16-12-1933, tr. 28-9-1960 B. Schildknecht.
 5. Anton, geb. 's-Gravenhage 6-10-1936, tr. 23-6-1961 Catharina S.W. Peters.
- Xh Christina Maria Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 24-8-1923, overl. 's-Gravenhage 12-5-1955, tr. 's-Gravenhage 6-7-1932 Cornelis Theodorus Johannes Koot, geb. Hellevoetsluis 14-1-1901, zn. van Johannes Antonius Franciscus Koot en Dirkje van Gelder.
Uit dit huwelijk:
1. Antonius Johannes Cornelis, geb. 's-Gravenhage 16-12-1932, boekbinder, tr. 's-Gravenhage 28-4-1954 Grietje Stout, geb. Borger 8-12-1930, dr. van Andries Stout en Maria Lemein.
- Xi Christiaan Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 28-5-1904, rubberwerker-granietwerker, overl. 's-Gravenhage 10-5-1978, tr. 's-Gravenhage 28-11-1929 Geertruida Franken, geb. Leiden 30-4-1903.
Uit dit huwelijk:
1. Hendrik Albertus, geb. Leiden 31-10-1929, beeldend kunstenaar, overl. 's-Gravenhage 9-6-1991.
 2. Christiaan, geb. Leiden 25-12-1932, volgt Xli.
 3. Antonius Willem Frederik, geb. 's-Gravenhage 30-4-1939, tr. Leidschendam 7-9-1971 M.P. Hermans.
- Xli Christiaan Sparreboom, geb. Leiden 25-12-1932, handelsvertegenwoordiger, overl. 's-Gravenhage 15-11-1989, tr. 's-Gravenhage 24-1-1958 Hetty Hoenders, dr. van Jan Willem Hoenders en Maria Margaretha Hendriks.
Uit dit huwelijk:
1. Hans, geb. 's-Gravenhage 2-10-1961.
 2. Ilona, geb. 's-Gravenhage 8-6-1963, volgt Xliif.
- Xliif Ilona Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 8-6-1963, schoonheidsspecialiste, tr. 's-Gravenhage 11-11-1988 Nicolaas Jan Orie, geb. 's-Gravenhage 6-1-1961, vertegenwoordiger, zn. van Antonius Hendrikus Orie en Jantje Geertine Koldewee.
- Xj Andries Johannes Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 28-5-1909, overl. 's-Gravenhage 11-1-1973, tr. Delfshaven 23-8-1939 Anna Hubertina Nieuwenburg, geb. 's-Gravenhage 19-2-1922.
Uit dit huwelijk:
1. Hubertina Johanna, geb. 's-Gravenhage 14-10-1939.
 2. Andries Johannes, geb. 's-Gravenhage 5-3-1941.
 3. Anna Maria Christina, geb. 's-Gravenhage 31-7-1942, volgt Xlij.
- Xlij Anna Maria Christina Sparreboom, geb. 's-Gravenhage 31-7-1942, tr. Loosduinen 5-7-1963

Gabriël Bernardus Meijer, geb. 's-Gravenhage 25-1-1941, hoofd huishoudelijke dienst, zn. van Gabriël Bernardus Meijer en Anna Catharina Schoneberg.

Uit dit huwelijk:

1. Miranda Christina, geb. 's-Gravenhage 21-12-1967.

VII f Job Sparreboom, geb/ged. Ridderkerk 4/17-3-1793, arbeider, tr. Ridderkerk 13-6-1825 Alijda IJsselstein, geb. Ridderkerk ca. 1804, overl. Ridderkerk 9-1-1862, dr. van Willem IJsselstein en Maria Oudijn.

Uit dit huwelijk:

1. Annigje, geb. Ridderkerk 19-4-1828, overl. Ridderkerk 4-7-1828.
2. Annigje, geb. Ridderkerk 26-7-1829, overl. Ridderkerk 17-9-1831.
3. Jan, geb. Ridderkerk 15-10-1831, volgt VIII f.
4. Willem, geb. Ridderkerk 28-12-1833, overl. Ridderkerk 14-2-1842.
5. Joris, geb. Ridderkerk 23-11-1835, overl. Ridderkerk 21-5-1837.
6. Johannes, geb. Ridderkerk 9-5-1837, overl. Ridderkerk 17-1-1838.
7. Annigje, geb. Ridderkerk 13-1-1839, overl. Ridderkerk 8-4-1839.
8. Annigje, geb. Ridderkerk, volgt VIII g.
9. Maria Wilhelmina, geb. Ridderkerk 23-8-1842, overl. Ridderkerk 26-1-1857.

VIII f Jan Sparreboom, geb. Ridderkerk 15-10-1831, werkman-nagelmaker, overl. Slikkerveer 26-9-1907, tr. Ridderkerk 16-11-1855 Neeltje de Bruin, geb. Ouderkerk aan de IJssel 28-1-1822, overl. Slikkerveer 20-11-1891, dr. van Jan de Bruin en Lena Duran.

Uit dit huwelijk:

1. Job, geb. Ridderkerk 14-3-1856, volgt IX i.
2. Lena, geb. Ridderkerk 14-3-1856, overl. Ridderkerk 10-4-1867.

IX i Job Sparreboom, geb. Ridderkerk 14-3-1856, ijzerwerker-magazijnmeester, overl. Rotterdam 15-2-1937, tr. Ridderkerk 20-11-1885 Wilhelmina van de Nieuwegiessen, geb. Drongelen 14-1-1863, dr. van Johannes van de Nieuwegiessen en Geertruyda Olieslager.

Uit dit huwelijk:

1. Jan, geb. Ridderkerk 21-11-1886, volgt X k.
2. Geertruida Lena, geb. Ridderkerk 2-4-1888, overl. Ridderkerk 29-7-1944, tr. Ridderkerk 26-6-1914 Adriaan Sloof, geb. Ridderkerk 19-10-1884.
3. Neeltje, geb. Ridderkerk 1-9-1890, volgt X i.
4. Johanna, geb. Ridderkerk 19-1-1893, overl. Rotterdam 1-10-1975, tr. Ridderkerk 24-6-1920 Gerrit van Veen, geb. Rotterdam 28-2-1892, overl. Ridderkerk 6-10-1950, zn. van Adrianus van Veen en Neeltje Boelhouwer.
5. Leentje, geb. Ridderkerk 7-1-1895, volgt X m.
6. Cornelia, geb. Ridderkerk 23-4-1897, overl. Dordrecht 18-8-1970, tr. Ridderkerk 19-11-1920 Jan de Gelder, geb. Ridderkerk 14-11-1895, overl. Ridderkerk 12-6-1987.
7. Wilhelmina Hendrika, geb. Ridderkerk 6-3-1900, overl. Ridderkerk 24-5-1922.
8. Johannes, geb. Ridderkerk 10-8-1905, volgt X n.

X k Jan Sparreboom, geb. Ridderkerk 21-11-1886, scheepstimmerman, overl. Dordrecht 8-5-1974, tr. Ridderkerk 18-9-1914 Neeltje Visser, geb. Ridderkerk 7-6-1888, overl. Ridderkerk 21-12-1960.

Uit dit huwelijk:

1. Wilhelmina Pieterella, geb. Ridderkerk 27-9-1915, volgt XI k.
2. Izaak, geb. Ridderkerk 10-11-1916, tr. Zwijndrecht 17-12-1937 Elizabeth van Rijs.
3. Geertruida, geb. Ridderkerk 1-12-1917, overl. Ridderkerk 7-10-1939.
4. Pieterella Wilhelmina, geb. Ridderkerk 13-6-1919, overl. Dordrecht 28-8-1989, tr. Ridderkerk 25-4-1944 Dirk Verschoor, geb. Ridderkerk 21-6-1917, overl. Ridderkerk 14-6-1990.
5. Neeltje Johanna, geb. Ridderkerk 15-3-1926, tr. Ridderkerk 12-1-1954 J. van Pelt.
6. Job Jan, geb. Ridderkerk 15-1-1931, tr. 30-12-1958 H.R. Wilbrink.

XI k Wilhelmina Pieterella Sparreboom, geb. Ridderkerk 27-9-1915, overl. Rotterdam 20-10-1989, tr. Ridderkerk 22-8-1939 Ewout Johannes Verschoor, geb. Ridderkerk 27-10-1912, overl. Rotterdam 19-2-1971.

Uit dit huwelijk:

1. Jan, geb. Ridderkerk 25-7-1947, tr. 30-3-1973 E. van Velsen.
2. Neeltje Wilhelmina, geb. Ridderkerk 1-10-1953.
3. Wilhelmina, geb. Ridderkerk 24-10-1961, tr. 21-4-1981 J. Blaak.

